

KLAIPĖDOS ARCHITEKTŪRA

KLAIPĖDA
ARCHITECTURE

2013 (Nr.13)

Klaipėdos architektūra 2013 / [Klaipėda architecture 2013](#)
(Nr. 13)

Leidinį nuo 2001 m. leidžia / [Published since 2001 by:](#)

Lietuvos architektų sąjungos Klaipėdos apskrities organizacija (LASKAO) /
[Lithuanian architect union's Klaipėda county organization \(LASKAO\)](#)
Bažnyčių g. 4, LT 91246 Klaipėda
[www.architektams.lt](#)

Klaipėdos miesto savivaldybė / [Klaipėda city municipality](#)
Liepų g. 11, LT 91502 Klaipėda
[www.klaipeda.lt](#)

Leidinio sudarytojas / [Editor](#)
Vaidotas Dapkevičius

Dizainas ir parengimas spaudai / [Design](#)
Aurimas Baužys

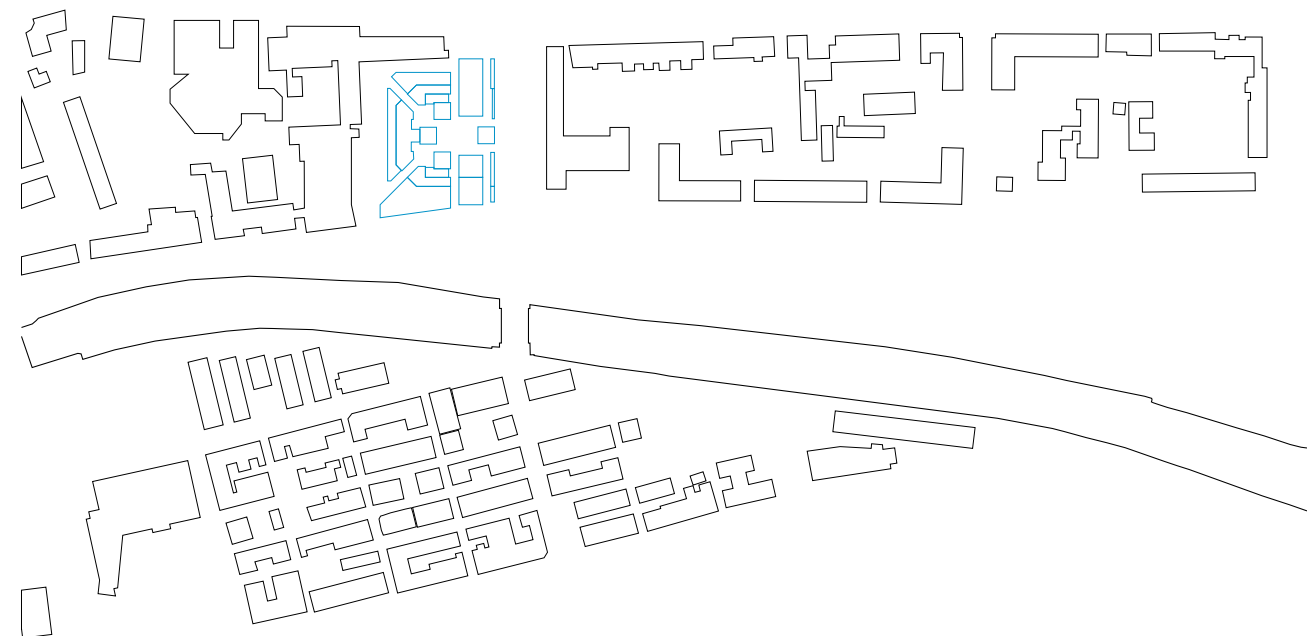
Spaustuvė / [Printing house](#)
UAB „BALTO print“
Utenos g. 41A, LT 08217, Vilnius

Leidėjų ir autorių nuomonės gali nesutapti
Už pateiktų projektų turinį ir kokybę leidėjai neatsako

© Aurimas Baužys, 2013
© LASKAO, 2013

ISSN 2029-9559

Klaipėdos architektų registras / [Klaipėda architect registry](#)
[www.architektams.lt / registras](#)

Ižanga / Foreword

6 Vaidotas Dapkevičius

Žvilgsniai / Views

- 8 Mantė Černiūtė - Amšiejienė, Kastytis Macijauskas, Milda Žekonytė. **Klaipėdoje - daugiau dėmesio koordinuotam miesto vystymui**
- 14 Almantas Mureika. **Lietuvos pajūrio teritorinės plėtros tendencijos**
- 17 Mantas Daukšys. **Apie rengiamą Klaipėdos miestiško kraštovaizdžio specialųjį planą**
- 20 Vaidotas Dapkevičius. **Naujo mokslo instituto startas Klaipėdoje**
- 23 prof. Algis Vyšniūnas. **Bakalauro studijų progama „Urbanistinių kompleksų architektūra“ - procedūrinio teritorijų planavimo alternatyva**
- 32 Kristina Martinaitytė. **Atgimimo aikštės santykis Klaipėdos miesto urbanistinėje erdvinėje struktūroje**

Darbai / Projects

Akademiniai darbai / Academic projects

- 40 Laimonas Grauslys. Poilsio pastato gamtinėje aplinkoje ir daugiabučio pastato projektas Pilies g. Klaipėdoje
- 42 Tomas Medzelas. Poilsio pastato gamtinėje aplinkoje ir daugiabučio pastato projektas Molo g. Klaipėdoje
- 44 Simona Kubilė. Poilsio pastato gamtinėje aplinkoje ir daugiabučio pastato projektas Bastionų g. Klaipėdoje
- 46 Eglė Urbonavičiūtė. Poilsio pastato gamtinėje aplinkoje ir daugiabučio pastato projektas Liepų g. Klaipėdoje
- 48 Tomas Vaičiulis. Klaipėdos m. senamiesčio ir prieigų architektūrinė - urbanistinė koncepcija. Senojo turgaus rekonstrukcijos projektas
- 50 Kristina Martinaitytė. Klaipėdos senamiesčio prieigų urbanistinė architektūrinė koncepcija
- 52 Gintarė Andreikėnaitė. Geležinkelio stoties ir prieigų Klaipėdoje architektūrinė – urbanistinė koncepcija
- 54 Vytautas Bagdanavičius. Kvartalo Klaipėdoje tarp S.Šimkaus, S.Daukanto ir Puodžių gatvių projektiniai
- 56 Mindaugas Savickas. „Baltiškios natos“. Buvusio laivų elingo konversijos projektas

Konkursiniai darbai / Competition projects

- 58 UKA. Šilokarčemos kvartalo architektūrinės-urbanistinės idėjos konkursas
- 60 PUPA. Šilokarčemos kvartalo architektūrinės-urbanistinės idėjos konkursas
- 62 Unitectus. Šilokarčemos kvartalo architektūrinės-urbanistinės idėjos konkursas
- 64 MMAP ir PUPA. Dangės upės pakrantės iki Joniškės ir Liepų gatvių, Klaipėdoje, detaliojo plano parengimo atviras projekto konkursas
- 66 Aexn ir Ekotektonika. Dangės upės pakrantės iki Joniškės ir Liepų gatvių, Klaipėdoje, detaliojo plano parengimo atviras projekto konkursas
- 68 Klaipėdos projektas. Buvusių karinių objektų pajūryje pritaikymo rekreacinėms reikmėms, Klaipėdoje, detaliųjų planų parengimo projektų konkursas
- 70 Baltijos rekreacinių sistemų modeliavimo institutas. Buvusių karinių objektų pajūryje pritaikymo rekreacinėms reikmėms, Klaipėdoje, detaliųjų planų parengimo projektų konkursas

- 72 Komprojektas. Buvusių karinių objektų pajūryje pritaikymo rekreacinėms reikmėms, Klaipėdoje, detaliųjų planų parengimo projektų konkursas
- 74 TAEM Urbanistai / Dujų sfera. Buvusių karinių objektų pajūryje pritaikymo rekreacinėms reikmėms, Klaipėdoje, detaliųjų planų parengimo projektų konkursas
- 76 Projus. Medelyno gyvenamojo rajono teritorijos, Klaipėdoje, detaliojo plano parengimo projekto konkursas
- 78 Ekotektonika. Medelyno gyvenamojo rajono teritorijos, Klaipėdoje, detaliojo plano parengimo projekto konkursas
- 80 Pilis. Medelyno gyvenamojo rajono teritorijos, Klaipėdoje, detaliojo plano parengimo projekto konkursas
- 82 M.Mankus, T.Grunskis, D.Spranaitis. Medelyno gyvenamojo rajono teritorijos, Klaipėdoje, detaliojo plano parengimo projekto konkursas
- 84 Dujų sfera. Medelyno gyvenamojo rajono teritorijos, Klaipėdoje, detaliojo plano parengimo projekto konkursas
- 86 Kūnas architektai. Utenos miesto kapinių tvarkymo, koplyčios ir kolumbariumo projektas
- 88 Kūnas architektai. Multifunkcinio komplekso Vilniuje konkursas
- 90 UKA + Vladas Balsys + Loretta Tallat-Kelpšienė. Pramogų centro Vecā Ostmala 22,23, 24 kvietinis konkursas
- 92 Saulius Druskis. Radviliškio miesto kultūros ir poilsio parko (Radvilų g.) teritorijos sutvarkymo projektinių pasiūlymų konkursas
- 94 Pilis. Dainų slėnio ir aplinkinės teritorijos pritaikymo bendruomenės poreikiams, rekreacijai, sportui ir pramogoms projekto idėjos parengimo konkursas

Projektai / Projects

- 96 COWI Lietuva. Klaipėdos miesto vyriausiasis policijos komisariatas, areštinė ir antžeminė automobilių saugykla Kauno g. 6, Klaipėdoje
- 98 A405. Daugiabučiai gyvenamieji namai Šarlotės g. 8, 10, 12, 14, Klaipėdoje
- 100 Vakarų projektai. Konteinerių terminalo dirbtuvių pastatas Nemuno g. 24, Klaipėdoje

Realizacijos / Realizations

- 102 A405. Žemės sklypo Joniškės g.3, Klaipėdoje bei jo gretimybių detalūs planas
- 104 Uostamiesčio projektas. Teritorijos tarp Pilies gatvės, akcinės bendrovės “Baltijos” laivų statyklos, uosto akvatorijos ir Danės upės, Klaipėdoje, detalūs planas
- 106 A405. Daugiabutis gyvenamasis namas su komercinėmis patalpomis Dragūnų g.2, Klaipėdoje
- 108 Andrijauskas ir partneriai. Keleivių terminalas „Senoji Perkėla” Danės g. 1, Klaipėdoje

Procesai / Processes

- 110 Martynas Marozas. **Senojo turgaus kvartalo vizijos kūrimo procesas ir visuomenės įtraukimas**
- 116 Valdas Jencius. **Urbanistinė sveikata neatsiejama nuo dviračio**

Interviu / Interview

- 120 Valerija Lebedeva. **Paroda „Klaipėdos architektūra 2013“: architektai – vertėjai, o ne diktatoriai**

Įvykiai / Events

- 124 Klaipėdos jūrinio miesto simbolio burlaivio-barkentinės „Meridianas“ kapitalinis remontas-rekonstrukcija
- 126 Klaipėdos architektūra. 2013 metų architektūros įvykių kronika

Viešumo siekis. Toks leitmotyvas išryškėja peržvelgus šių metų leidinyje spausdintus tekstus. Vienas iš pagrindinių sisteminių žingsnių, naujo miesto savivaldybės administracijos urbanistikos skyriaus sukūrimas, traktuotinas kaip siekis diversifikuoti urbanistinio planavimo administravimo funkcijas į derinimo, tvirtinimo ir į stebėsenos bei organizavimo barus. Būtent pastarąsias dvi pagrindines veiklas ir numatyta perkelti į urbanistikos skyriaus kolektyvo dienotvarkę.

Poreikių formulavimo ir susitarimo urbanistinio planavimo procesuose reikšmę akcentuoja pradėto rengti miestieškojo kraštovaizdžio specialiojo plano autoriai, bei Klaipėdos senojo turgaus kvartalo vizijos kūrėjai. Visuomenės poreikių aktyvinimas ir deklaravimas, aplinkos suvokimas sisteminiu principu ir empirine patirtimi - tai kitokių urbanistinio planavimo modelių paieška. Tokių, kurie peržengia siaurą ir jokio kokybinio turinio neieškančio teritorijų planavimo įstatymo instrukcijų rinkinį. Tikėtina kad šią įstatyminę bazę ilgainiui busim priversti palikti direktyvinėmis kraštovarkos kategorijomis kalbančiam geografų ir regionų planuotojų santykių aiškinimuisi. Miesto kaip bendruomeninio darinio planavimas ir projektavimas yra kas kita.

Architektūros lauke praėję metai pasižymėjo meninių ambicijų, konkursų bei diskusijų (Atgimimo aikštės perspektyvų ir kitos temos) gausa. Klaipėdiečių architektų rezultatai *ne Klaipėdoje*, studentų, tarp jų ir debiutuojančio Vilniaus dailės akademijos Klaipėdos fakulteto architektūros studentų darbai mūsų miestui įpareigoja neatsilikti ir semtis kūrybiškumo ir produktyvumo kiekvieną mūsų, Klaipėdos architektų bendruomenės narį. To ir palinkėsime nuo viso Klaipėdos architektūros renginių ciklo autorių kolektyvo!

Vaidotas Dapkevičius

Aspirations for openness. Such keynote reveals itself in the texts of this year edition. Establishment of a new Urban planning section is the one of the main systematic moves in Klaipėda city municipality administration department. It will diversify the administrative functions of urban planning into the two separate parts. One being reconciliation and approval, another monitoring and organization. The last two functions are delegated to the new Urban planning section.

Authors of Klaipėda Urban landscape special plan and the creators of Klaipėda Old market quarter urban vision both emphasize the importance of need analysis and social agreement. Activation, survey and declaration of public needs, perception of environment using systematic principles coupled with empirical experience - these are the aims of new methods in urban planning. Urban models transcends the narrow and meaningless Spatial planning law's instructions. One day we must leave this law to the geographers and regional planners, who speak in land management terms. Planning and design of the city as a social formation is quite a different thing.

The past year was characterised by an abundance of creative ambitions, competitions and discussions (perspectives of Atgimimo square development and other themes), the results of Klaipėda architects outside of Klaipėda and works of architecture students, including the new Faculty of Vilnius Art Academy making debut in Klaipėda city. All of these results obligate all of us to keep up pace in self-education in order to be more creative and productive. Each of us, every member of Klaipėda architecture community. These are the wishes from the authors of Klaipėda architecture events to all of you!

Vaidotas Dapkevičius

Mantė Černiūtė-Amšiejienė, Kastytis Macijauskas, Milda Žekonytė Klaipėdoje – daugiau dėmesio koordinuotam miesto vystymui

Urbanistikos skyriaus tikslai ir funkcijos

Klaipėdos miesto savivaldybė, įvertinusi iki šiol vykdytą miesto plėtros politiką, nusprendė skirti daugiau dėmesio teritorijų planavimo organizavimui. Pagrindinė šio sprendimo priežastis – siekis užtikrinti tvarią miesto urbanistinę raidą, kuri įmanoma tik koordinuojant miesto plėtros veiksmus ir racionaliai vystant infrastruktūrą. Savivaldybė yra pasiryžusi skatinti ir vykdyti integruotą, inovatyvų ir socialiai atsakingą miesto teritorijos vystymą ir priežiūrą, teikti kokybišką ir išsamią informaciją apie miesto vystymą visuomenei bei aktyviau įtraukti ją į planavimo procesus. Šiuo tikslu Urbanistinės plėtros departamente įsteigtas naujas Urbanistikos skyrius. Taip atskirtos teritorijų planavimo organizavimo ir planavimo dokumentų derinimo funkcijos, skiriant daugiau pajėgumų teritorijų planavimo organizatoriaus funkcijų vykdymui.

Dažnai savivaldybių administracijos teritorijų planavimo dokumentus rengia neturėdamos vizijos ir aiškiai suformuluotų planavimo tikslų. Tokiu atveju pasikliaujama planų rengėjų profesine kompetencija ir patirtimi tikintis, kad pastarieji pasiūlys racionaliausius teritorijų vystymo būdus ir priemones. Tačiau lazda turi du galus – be stiprios vietos valdžios vizijos sudėtinga parengti nedviprasmiškus ir argumentuotus sprendinius. Dėl šios ir kitų planų rengimo procese pasitaikančių priežasčių, tokių dokumentų rengimas užsitęsia ilgiau nei tikėtasi – taip nesudaromos investicijoms ir ūkinei veiklai plėtoti palankios sąlygos. Taip pat dažnai susiduriama su problema, kad ilgą laiką rengti ir galiausiai savivaldybės taryboje patvirtinti dokumentai greitai praranda savo aktualumą, nes juose numatytų sprendimų įgyvendinimo kaštai nebuvo tinkamai apsvarstyti.

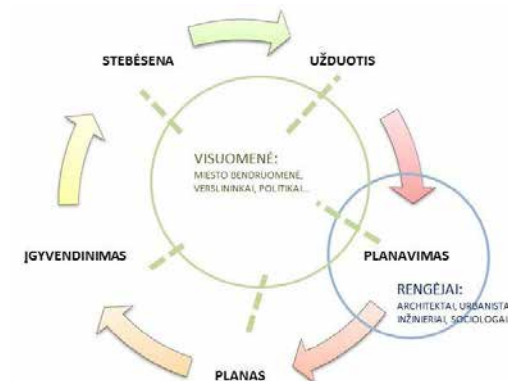
Lietuvoje vietos savivalda dažniau suvokiama tik kaip dar viena derinanti ir tvirtinanti institucija, bet ne atsakingas ir savivaldybės gyventojams atskaitingas planavimo darbų užsakovas-organizatorius. Geriausiai atveju organizatoriaus funkcijos sutapatamos su teisės aktuose nustatytų planavimo procedūrų formaliu atlikimu ir vienpusiu visuomenės informavimu.

Prėjusiais metais buvo atnaujintas Klaipėdos miesto strateginis plėtros planas, kuriame nubrėžta ilgalaikė miesto vizija – tvarus ir klestintis jūrinis miestas, sparčiausiai Lietuvoje besivystantis kultūros ir ekonomikos centras, kuriame gyvena sveika, sumani ir atsakinga bendruomenė. Savivaldybė nusprendė, kad įgyvendinant viziją privalu daugiau dėmesio skirti koordinuotam miesto teritorijos planavimui ir visuomenės įtraukimui į šį procesą.

Iš anksto į teritorijų planavimo procesą įtraukus įvairių sričių specialistus, greičiau nustatomos probleminės situacijos ir sudaromos palankesnės sąlygos sprendinių įgyvendinimui. Šuo požiūriu dar reikšmingesnis yra miesto bendruomenės dalyvavimas, nes jo metu sužinomi gyventojų lūkesčiai, derinami skirtingi interesai. Tokiu būdu realizuojamas pagrindinis šiuolaikinio miestų planavimo principas – teritorijų planavimo dokumentas tampa visos miesto bendruomenės bendro darbo vaisiumi. Tačiau norint pasiekti vieningą susitarimą reikia nueiti ne visada lengvą kelią.

Lietuvos didžiųjų miestų patirtis teritorijų planavimo koordinavimo ir operatyvaus planavimo srityje yra įvairi. Vilnius, Kaunas ir Šiauliai turėjo ar vis dar turi savivaldybės įmones, užtikrinančias operatyvinį planavimą,

kuris apima įvairaus lygmens teritorijų planavimo dokumentų rengimą ir jų sprendinių įgyvendinimo stebėseną. Kadangi Klaipėdoje tokia struktūra nebuvo sukurta, visi teritorijų planavimo dokumentai ir studijos perkamos rinkoje. Tiek viena, tiek kita patirtis turi savo privalumų ir trūkumų. Architektų ir teritorijų planavimo specialistų Lietuvoje tikrai netrūksta, todėl dar vienos įmonės įkūrimas Klaipėdoje šiuo metu nėra būtinas. Be to tai galėtų iškreipti laisvą teritorijų planavimo paslaugų rinką, nes tokia įmonė teoriškai turėtų išskirtines teises planuoti ir projektuoti savivaldybės objektus.

1 pav. Urbanistikos skyriaus veiklos gairės

Rengiant Klaipėdos miesto savivaldybės strateginį plėtros planą 2013-2020 metams, buvo pastebėta, kad teritorijų planavimo procesas mieste yra nepakankamai koordinuotas. Remiantis šia išvada strateginiame plane numatyta tikslinė priemonė^[1] – sustiprinti Urbanistinės plėtros departamentą, įkuriant jame Urbanistikos skyrių, kuris galėtų koordinuoti savivaldybės veiklą teritorijų planavimo srityje. Naujojo struktūrinio padalinio veiklos gairės apima planavimo užduočių formulavimą, planavimo dokumentų rengimo proceso priežiūrą, visuomenės informavimą ir įtraukimą, sprendinių svarstymą bei jų įgyvendinimo stebėseną (žr. 1 pav.). Visuose šiuose darbuose lygiaverčiu partneriu laikoma miesto bendruomenė: gyventojai, verslininkai, įvairių sričių specialistai ir miesto politikai.

- **Užduotis.** Aiškios planavimo darbų užduoties suformulavimas bei išsamių išeities duomenų pateikimas yra svarbiausias sėkmingo planavimo proceso pagrindas. Prieš pradėdant dokumento rengimą būtina atlikti pirminę planuojamos teritorijos ar objekto esamos padėties apžvalgą, pasirengti reikalingus tyrimus, suformuluoti aiškią užduotį ir sąlygas.
- **Planavimas.** Planavimo dokumentų rengėju, kaip jau buvo minėta, Lietuvoje netrūksta, tačiau atsirinkti didžiausią patirtį ar reikalingas kompetencijas turinčiuosius – būtina. Sėkmingam planavimo procesui pamatus pakloja tinkamai atlikti parengiamieji darbai. Tačiau nepalyginamai svarbiau yra tinkamas užsakovo-organizatoriaus funkcijų atlikimas ir betarpiškas bendradarbiavimas su plano rengėjais. Tai pareikalauja daug specifinių žinių ir kvalifikacijos tiek iš savivaldybės specialistų, tiek ir rengėjų.
- **Planas.** Parengti teritorijų planavimo dokumentai neturi būti kaupiami stalčiuose. Detaliųjų planų sprendiniai turi būti sistemingai viešinami, jų sprendinius pristatant visuomenei interaktyviomis priemonėmis. Kitų teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai ar su miesto plėtra susijusių studijų išvados taipogi negali likti vien popieriuje ar pasimesti kompiuterinėse laikmenose – jie turi būti integruoti į miesto bendrąjį planą. Taip visi atsakymai į su miesto vystymu susijusius klausimus atsiderėtų

[1] Klaipėdos miesto savivaldybės 2013-2020 metų strateginės plėtros plano 2.2.2.5 punkte numatyta "sukurti struktūrą, kurios veikla būtų orientuota į miesto teritorijų kompleksinio vystymo koordinavimą, miesto ir privačių investuotojų interesus suderinimą vystant teritorijas ir kooperuojant lėšas".

viename kompleksiniame dokumente.

- **Igyvendinimas.** Sistemingas bendrųjų ir specialiųjų planų sprendinių realizavimas įmanomas tik parengus atitinkamas jų įgyvendinimo programas ir jomis vadovaujantis. Šių programų turinys turi būti viešinamas, kad prie miesto vystymo galėtų aktyviai prisidėti vietos ir užsienio verslo struktūros, o regioniniu mastu svarbūs projektai taptų valstybės vykdomų programų dalimi.
- **Stebėseną.** Teritorijų planavimo dokumentais kaip ir strateginiais planais savivaldybė užsibrėžia miesto plėtojimo kryptis, tikslus ir priemones, bei kaip jų bus siekiama. Planų įgyvendinimo stebėsenos vykdymas yra būtina tęstinio planavimo sąlyga. Šio proceso metu išsiaiškinamas planavimo sprendinių realizavimo laipsnis ir progresas, identifikuojamos problemos, renkami siūlymai ir pastabos. Stebėsenos vykdymas sudaro sąlygas koreguoti planavimo sprendinių įgyvendinimo programas ir leidžia nustatyti naujų planavimo darbų poreikį. Šio proceso eigoje atsiradusi išsami miesto teritorinės raidos informacija turi būti pristatoma visuomenei.
- **Visuomenės įtraukimas.** Siekiant detaliau įvertinti gyventojų poreikius ir lūkesčius, verslo struktūrų interesus, patikrinti miesto politikų vizijas, būtina jau ankstyviausioje planavimo darbų stadijoje pradėti vykdyti tikslias visuomenės įtraukimo priemones. Informaciją apie patvirtintus ir rengiamus teritorijų planavimo dokumentus reikia pateikti paprastai ir suprantamai, naudojant tiek tradicines, tiek interaktyvias technologines priemones. Susidomėjusiems visuomenės atstovams turi būti sudarytos sąlygos susipažinti su pilna projektų medžiaga, išaiškinami motyvuotų pasiūlymų dėl planavimo dokumentų teikimo būdai. Miesto bendruomenė reguliariai turi būti supažindinama su miesto bendrojo plano įgyvendinimu ir ateityje numatomais planavimo darbais.

Klaipėdos miesto bendrojo plano atnaujinimas

Nuo 2014-01-01 pradėjus galioti naujos redakcijos teritorijų planavimo įstatymui miestų bendrieji planai įgavo ypatingai didelę reikšmę. Daugeliu atvejų galima rengti statybos projektą pagal bendrojo plano sprendinius, t.y. atsakyta didelio kiekio detaliųjų planų rengimo būtinybės. Dabartinio Klaipėdos miesto teritorijos bendrojo plano funkcinio reglamentų brėžinio tikslumas nebeatitinka miesto vystytojų poreikių, stabdo net ir būtinas investicijas, o planu numatytos gyvenamosios statybos plėtos galimybės teritoriškai neapribotos ir nesusietos su inžinerinių tinklų plėtra.

Jau nuo 2013 metų Klaipėdos miesto savivaldybė rengiasi bendrojo plano atnaujinimui ir, pasimokydama iš ES lėšomis finansuojamų teritorijų planavimo dokumentų rengimo sunkumų ir patirties, atlieka parengiamuosius darbus. Pastarųjų vykdymas ir koordinavimas yra viena iš pagrindinių Urbanistikos skyriaus funkcijų.

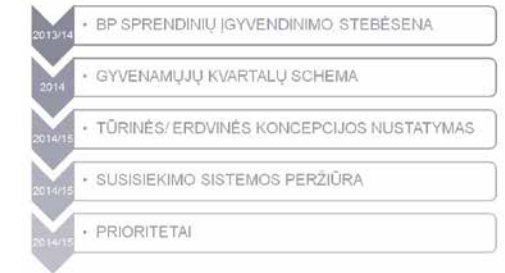
Numatyta, kad bendrasis planas bus atnaujinamas tam tikrais „sluoksniais“ (žr. 2 pav.). Naujasis miesto bendrasis planas bus rengiamas remiantis principiniais šiuo metu galiojančio dokumento sprendiniais, tačiau nustačius jų dabartinį aktualumą ir įvertinus teisinės bazės pokyčius. Šiuo požiūriu svarbiomis plano atnaujinimui tampa ekspertų ruošiamos įgyvendinimo stebėsenos ataskaitos išvados. Rengiant miesto plėtos pokyčių stebėsenos ataskaitas bus renkami visuomenės pasiūlymai ir viešai diskutuojama; įvertinamas pasiūlymų įtraukimo į atnaujinamą bendrąjį planą tikslingumas. Į bendrąjį planą taip pat bus integruoti specialiųjų planų ir galimybių studijų pasiūlymai; rengiant bus atsižvelgta ir į gyvenamųjų kvartalų bei prioritетinių zonų schemų sprendinius.

2013-2014 metais vykdant pasirengimo darbus (žr. 3 pav.), planuojama

užbaigti bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo monitoringo ataskaitą, parengti atnaujintą miesto gyvenamųjų kvartalų schemą. Sustambinta

2 pav. Bendrojo plano atnaujinimo "sluoksniai"

3 pav. Pasirengimo etapas miesto bendrojo plano rengimui

gyvenamųjų zonų struktūra, kuri taip pat gali tapti pagrindu ateityje formuojant seniūnijas, leis objektyviau palyginti viso miesto ir atskirų jo struktūrinių dalių (rajonų) raidos rodiklius ir jų kaitą, išskirti problemiškausias miesto vystymo sritis, pamatuoti viešųjų investicijų efektyvumą – tai reikalinga ir strateginių, ir teritorinių sprendinių stebėsenai. Šiame etape taip pat numatyta parengti miesto tūrinės-erdvinės struktūros formavimo koncepciją reglamentuojantį specialųjį planą^[2], įvertinti susisiekmio sistemos būklę ir nubrėžti darnaus judumo principų diegimo joje gaires, nustatyti miesto plėtos prioritetus. 2015 metais numatytas plano parengiamasis ir rengimo etapai. Atnaujintą Klaipėdos miesto teritorijos bendrąjį planą tvirtinti ruošiamasi 2017 metais – tuomet baigsis 10 metų laikotarpis, kuriam buvo rengtas dabartinis bendrasis planas.

Planavimas – tai susitarimas

Pastaruoju metu miestų vystymui skirtose konferencijose^[3] bei diskusijose daug kalbama apie miestų planavimo specialistus ir jų kompetencijas: urbanistą-architektą, urbanistą-administratorių, urbanistą-planuotoją, urbanistą-sociologą, urbanistą-inžinierių ir pan.

Tačiau realių miesto planavimo įrankių kasdienėje savivaldybių veikloje trūksta. Sprendimai dėl užstatymo (kvartalų ir pastatų) ir bendrojo naudojimo erdvių formavimo estetinių-kompozicinių sprendimų, jų kokybinių ir kiekybinių parametų (architektūrinio išskirtinumo, užstatymo rodiklių tinkamumo, pasiekiamumo ir pan.), galiausiai, ir dėl miesto plėtos prioritetų, žemės naudojimo paskirties keitimo poreikio priimami atskirų savivaldybės administracijos specialistų, vadovaujantis tik galiojančiais teisės aktais. LR Aplinkos ministerijos vadovai ne tik žino šią situaciją, bet net ir toliau ją skatina. Dažnai akcentuojama, kad susidūrus su teisės aktuose neaprašytas atvejais, sprendimą turi priimti miesto vyriausiasis architektas. Tokiu būdu miesto vizija tampa vieno savivaldybės tarnautojo nuomonės ir profesionalumo įkaite.

Šiuolaikinėje urbanistikos teorijoje daug dėmesio skiriama planavimo proceso kaip visuomenės susitarimo (konsensuso) siekiu aiškinimui. Ši Lietuvoje kol kas plačiai netaikoma nuostata į miestų planavimą atėjo iš darnaus vystymosi koncepcijos. Dalyvaujamojo planavimo metu organizuojamas suinteresuotų visuomenės grupių įtraukimas, išsiklausoma į vietos gyventojų poreikius ir lūkesčius, pasitelkiama išorės ekspertų pagalba paaiškinant galimus teritorijų vystymo scenarijus, svarstant vienų ar kitų sprendimų pagrįstumą.

Šios idėjos tampa ypač patrauklios, nes pasikeitus teritorijų planavimo teisiniam reglamentavimui ir miestų planavimo organizatoriaus funkcijas priskyrus tik miesto administracijai, planavimo procesų organizavimo sklandumas tampa labai aktualus. Be to, naujajame ES struktūrinės paramos laikotarpyje tikslinių miesto teritorijų atnaujinimui numatomo finansavimo

[2] Klaipėdos miesto mažosios architektūros, aplinkotvarkos įrangos išdėstymo bei aplinkos estetinio formavimo, miestieškojo kraštovaizdžio tvarkymo specialusis planas (rengėjas – UAB „Nemuno deltos projektai“).

[3] Pavyzdžiui, nuo 2007 metų rengiami Urbanistiniai forumai, kuriuos rengia LR Aplinkos ministerija, Lietuvos nekilnojamojo turto plėtros asociacija ir partneriai.

gairėse akcentuojama įgyvendinamų projektų tiesioginė bei netiesioginė ekonominė ir socialinė nauda. Pagal šį parametą projektų efektyvumą įmanoma išmatuoti tik aktyviai juose dalyvaujant miesto bendruomenei.

4 pav. Medelyno gyvenamojo rajono detaliojo plano pirminių eskizų viešo aptarimo akimirka

Klaipėdos miesto savivaldybė į miesto planavimo procesus įtraukia įvairių sričių specialistus, vengia vienpusiško sprendimų priėmimo. Todėl jau ankstyvose teritorijų planavimo stadijose miesto bendruomenė kviečiama dalyvauti viešose diskusijose bei pristatymuose (žr. 4 pav.). Be to praėjusiais metais savivaldybė surengė tris projektų konkursus, kurių metu siekta išrinkti geriausią teritorijų vystymo viziją bei pasirinkti kūrybingus ir profesionalius planų rengėjus. Dar prieš skelbiant konkursų sąlygas buvo surengtos viešos diskusijos su specialistais ir visuomene. Dabar, vykdant tolimesnius detaliųjų planų parengimo darbus, taip pat tariamasi su vietos gyventojais ir suinteresuota visuomene. Atsižvelgiant į teritorijų specifiką, rengiamos apklausos ar vieši aptarimai^[4]. Įvairiapusiško visuomenės įtraukimo į gyvenamosios aplinkos formavimo procesą pavyzdys yra 2013 metais vykęs Senojo turgaus kvartalo vizijos kūrimas^[5]. Šiais metais panašias aktyvaus visuomenės įtraukimo priemones planuojama taikyti rengiamoje Tikslinės teritorijos gyvenamųjų teritorijų ir gretimų visuomeninių erdvių tvarkymo galimybių studijoje. Šio projekto metu bus formuojama bendra teritorijos vizija ir sudaromas veiksmų planas, kurio įgyvendinimui vėliau bus siekiama panaudoti ES paramos lėšas. Artimiausiu metu aktyvaus miesto bendruomenės ir profesionalų įsitraukimo bus siekiama ir kituose Urbanistikos skyriaus koordinuojamuose projektuose: rengiantis susisiekimo plėtros galimybių studijai^[6] (žr. 5 pav.) ir bendrojo plano atnaujinimui.

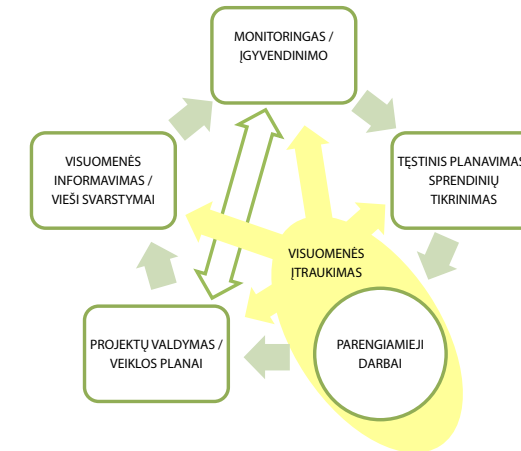

[4] Medelyno kvartalo esamos būklės ir projektinių pasiūlymų aptarime dalyvavo virš 30 vietos bendruomenės atstovų, potencialių investuotojų, gretimų teritorijų plėtojų ir specialistų. Danės upės pakrantės rekreacinės teritorijos detaliojam planui surengtoje apklausoje dalyvavo virš 120 dalyvių.

[5] Šiais metais jau buvo surengtas viešas pasitarimas dėl darnaus judumo planų rengimo savivaldybėse. Renginyje dalyvavo 30 regiono savivaldybių atstovų, planavimo specialistų, politikų ir architektų

5 pav. Pasitarimo dėl darnaus judumo planų rengimo akimirka

Klaipėdos savivaldybei rengiant teritorijų planavimo dokumentus, svarstant jų sprendinius pasitelkiama įvairių specialistų komanda^[7], kurių bendras darbas ir konstruktyvios diskusijos veda prie pagrįstų sprendimų priėmimo. Darbų tęstinumo ir integralumo principais grindžiamas viso Urbanistikos skyriaus vidinis darbas (žr. 6 pav.). Skyriaus specialistams priskirtos konkrečios funkcijos, tačiau dažnu atveju projektų eigoje jos persipina ir tai skatina aukštesnę darbo kokybę, užtikrina planavimo darbų skaidrumą ir viešumą. Todėl šių metų balandžio mėnesį suformuotas skyriaus kolektyvas ne tik perėmė anksčiau pradėtus darbus^[8], bet intensyviai ruošiasi svarbiausiems miesto vystymo projektams ateityje.

[7] Savivaldybės administracijos direktoriaus sprendimu sudaryta rengiamų teritorijų planavimo dokumentų vertinimo darbo grupė

[8] 19 anksčiau pradėtų rengti teritorijų planavimo dokumentų, kuriais planuojami įvairaus dydžio plotai – nuo kelių hektarų iki viso miesto teritorijos.

6 pav. Principinė Urbanistikos skyriaus specialistų darbo organizavimo schema

Mantė Černiūtė - Amšiejienė, Kastytis Macijauskas, Milda Žekonytė More attention to coordinated development in Klaipėda

The large cities of Lithuania have a varied experience in urban and operative planning. Vilnius, Kaunas and Šiauliai had or still have municipal companies, ensuring operative planning, that is the preparation of various level territory planning documents and the monitoring the implementation of their solutions. Because there was no similar structure in Klaipėda all territory planning documents and studies were purchased on the market.

It was noticed during the preparation of Klaipėda city municipality strategic plan for the years 2013–2020, that the planning process is inadequately coordinated. Klaipėda city municipality decided to pay more attention to the organizing function in urban planning. For this purpose a new Urban planning section was created under the Urban development department. The operational guidelines of the new structural subdivision will cover formulating of planning assignments, supervision of the planning document preparation process, public's information and inclusion, discussions about planning solutions and the monitoring of their implementation. All of these stages will involve the community - citizens, businessmen, experts in various fields and politics - as equal partners.

Almantas Mureika, Klaipėdos miesto savivaldybės vyriausiasis architektas Lietuvos pajūrio teritorinės plėtros tendencijos

2013 metais labiausiai džiuginanti pajūrio regiono savivaldybių planavimo tendencija buvo ta, kad aktyviausiai planuojama prie vandens erdvių, planuojami žvejų ir pramoginių laivų uosteliai, gyvenami kvartalai, pramonės konversija, net muzikinis teatras uoste. Paruošta Lietuvos Respublikos Bendrojo plano, kurį Seimas patvirtino prieš 11 metų, jūrinės dalies koncepcija, rengiami sprendiniai.

Pažymėtina, kad išryškėjo daugiafunkcinės plėtros tendencijos, labai daug interesų jūroje. Numatoma plėtra už savivaldybių administracinių ribų jūroje, bet jų raida įtakojama reikšmingai.

Paskutiniu metu planavimo patirtis parodė, kad ne tik pajūrio regione, net ir visoje šalyje nepavyko sukurti efektyvią regionų plėtros politiką, suorganizuoti planavimą.

Kaip rodo praktika universitetai, kitos mokslo institucijos, dalyvaudamos planavime stengiasi realizuoti tvarios plėtros principus, bet vykdomosios institucijos dažnai nereaguoja. Mums ypač vertingi yra dr. D. Bardauskienės, dr. prof. M. Burinskienės, doc. M. Pakalnio darbai ir idėjos, prof. dr. P. Grecevičius ir prof. R. Didžiokas kokybiškai suaktyvino regiono planavimą.

Prieš 18 metų buvo sukurtas Baltijos jūros regiono vizijų ir strategijos planas, pavadintas „VASAB 2010“. Jis nurodė plėtros principus, dalį iš jų perėmė Seimo patvirtintas LR bendrasis planas, bet regioninis lygmuo sustojo. Prieš 14 metų Klaipėdos universiteto pradėtas Klaipėdos apskrities bendrasis planas buvo pirmasis regioninis planas Lietuvoje. Koncepcijos leidinys pavadintas „Vakarų Lietuva 2020“. Šio plano pradinėje stadijoje įvardinti visų savivaldybių interesus, derinant juos su valstybės interesais. Bet Aplinkos ministerija apskričių planus pavedė ruošti Būsto ir urbanistinės plėtros agentūrai, buvo panaikintos apskritys ir planai tapo ūkio šakų interesų iliustracija. Šiuo metu parengti planai yra ne su aiškiais prioritetais, o su dviprasmybėmis: du giliau apmąstyti uostai, dvi produktotiekių trasos. Aptarimuose vyksta ne savivaldos interesų derinimas, bet institucijos vienpusiškai nurodymai ir reikalavimai, planuose nėra išreikšta bendruomenių interesų.

Regionų ir savivaldos planavimo politikoje aiškiai sumenkintas yra mokslininkų ir jų metodikų vertinimo vaidmuo

Vertinimo ataskaitas rengčios suinteresuotos, ūkinę veiklą vystančių įmonių samdytos įmonės, dažniausiai neobjektyviai įvertina sprendinių pasekmes.

Tai parodė ryškiausi procesai vykę pajūrio regione:

- Paruošta Dujų terminalo PAV ataskaita ir specialusis planas. Neigiamą poveikį mažinančias priemones joje pasiūlė daug patyrusių mokslininkų, ekspertų. Pasiūdo, kad tai ką pasiūlė profesoriai, mokslų daktarai, aukščiausio lygio respublikos ekspertai, gali ignoruoti siauros specializacijos bakalaurai, priimančios galutinius sprendimus, jie neleidžia sekančiose stadijose projektuoti neigiamą poveikį mažinančių priemonių, dangstosi ekonomiškumu. Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo, valdymo problema: ilgus metus vyko derinimai, ginčai, bet patyrusių mokslininkų nuomonė

negirdima, lieka daug dviprasmybių.

Profesoriai Vladas Stauskas, Paulius Kavaliauskas, Romas Pakalnis siūlo konkrečias mokslu pagrįstas priemones, bet sprendimus priima juristai, ekonomistai, tarnautojai, politikai be mokslinio pagrindimo, argumentacijos;

- Kitas pavyzdys, krantų būklė Melnragės-Karklės ruože po to kai Klaipėdos uosto molai buvo pailginti, įplauka rekonstruota. PAV ataskaitose neigiamo poreikio niekas neprognozavo, bet jis yra reikšmingas.
- Dar vienas pavyzdys, tai valstybinės įmonės AB „Lietuvos geležinkeliai“ ir jų projektuotojų dviprasmiška veikla, kai teikiama svarstyti miesto Tarybai Poveikio Aplinkai Verinimo (PAV) ataskaitas, specialiuosius planus prižadant visą eilę gamtosauginių, neigiamą poveikį mažinančių priemonių. O rengiant techninius projektus, jų nelieta arba priemonės žadamos po 10 metų, numatoma kirsti tris kartus daugiau miško, negu buvo rodoma visuomenei per viešus svarstymus, suderinta su aplinkosaugininkais. Tai, kad administracijos darbuotojai agresyviai verčiami derinti tą, kas neatitinka miesto Tarybos patvirtintų dokumentų, visumoje neatitinka darnaus vystymosi principų ir keisčiausia, kad politikai tuo rūpinasi ypač aktyviai. Jeigu vertinimus atliktų nepriklausomi ekspertai, to būtų išvengta.

Siūlymas: mokslo institucijoms galima būtų deleguoti tokias funkcijas, su kuriomis kokybiškai nesutvarko ministerijos, savivalda:

- Regioninis planavimas,
- PAV ir Specialusis Poveikio Aplinkai Vertinimas (SPAV) nepriklausomų ekspertų ataskaitų rengimas,
- Normų ir reglamentų kūrimas.

Ko mes savivaldybės tikimės iš mokslininkų? Kad jie vykdomosioms institucijoms padės išspręsti aktualiausias problemas:

1. Reikalinga aiški vertybių sistema, vertinimo metodologija. Vienas iš teigiamiausių pavyzdžių – Aplinkos ministerija suformavo grupę, kad būtų įvardinta Kuršių Nerijos išskirtinė vertė. Po didelių diskusijų pagaliau ji buvo apibrėžta, bet mokslininkai tai galėjo atlikti greičiau.
2. Kraštovarka. Rengiami ypač svarbūs mūsų regionui planai, kur mokslininkų dalyvavimas minimalus: Klaipėdos apskrities bendrasis planas, Pajūrio juostos tvarkymo planas. Šie planai neatsako į aktualius klausimus savivaldybėms, nėra sprendinių įgyvendinimo programų. Išryškėjo skirtingos mokslininkų pozicijos dėl krantų tvirtinimo - vykdomosios institucijos neturi aiškumo kaip elgtis.
3. Erdvinio planavimo tobulinimas. Mokslo institucijos dirba kaip akademinės, viešosios įstaigos, o galėtų gauti įgaliojimus tapti savivaldos partneriais:
 - Kartu su mokslo institucijomis galėtų būti sukurtos duomenų bazės;
 - Mokslininkai padėtų mums nuo procedūrų pereiti prie conceptualių klausimų, sugalvoti kaip įdiegti operatyvųjį, urbanistinį, atsisakant žemėtvarkinio planavimo. Tai galima pasiekti studentus įtraukiant į savivaldai reikalingą planavimą.
4. Kokybiškų specialistų parengimas, kvalifikacijos kėlimas. Žymiausias pasaulyje naujosios urbanistikos tyrėjas prof. filosofas Rogeris Scrutonas įvardijo miestų svarbiausias nesėkmes:
 - Sparčią urbanistinę plėtrą, kurią kontroliuoja žmonės, neturintys supratimo apie estetinius principus nei noro jais domėtis;

- Dauguma statybų yra spekuliatyvi plėtra, ją vykdo tie, kuriems žemė prekė, o gyventojai vartotojai. Objektai statomi tam, kad stovėtų, o ne tam, kad pritaipytų.

Neigiamas urbanistikos tendencijas sąlygoja architektų lavinimas pagal Tarptautinio moderniosios architektūros kongreso doktrinas. Nėra laisvo eskizavimo, šviesos ir šešėlių santykio studijų. Pastatų planai be kūrybinių ieškojimų sluoksniuojami aukštais. Horizontalus stilius, kur kvadratiniai metrai yra siekiamybė, parodė kad daugelis žmonių tiesiog neapkenčia šiuolaikinės moderniosios architektūros.

Mokslas turi reaguoti į aktualias problemas, į tai, kokių specialistų trūksta. Universitetų programos nereaguoja į realybę. Pavyzdžiui ruošiami tiek daug architektų, planuotojų, kiek nėra ir dar ilgai nebus darbo vietų poreikio, tačiau „gaminami“ bedarbiai.

Nekilnojamojo turto „burbulo“ laikotarpiu išgalėjo technokratija visose srityse – politikoje, planavime, vertinimo procedūrose, valdyme. Viską lemia juristai su paragrafais, finansinis požiūris į vertybes. Subalansuotos plėtros, viešųjų erdvių, tvartos aplinkos kūrimas netapo vertybe. Tik vienas investuotojas pasakė – noriu planuoti tokį kvartalą, kuriame bus viešos erdvės ir čia bus galima įsimylėti.

Amerikoniškas, materialistinis požiūris: kuo daugiau kvadratinų metrų, kuo aukštesni pastatai, giliausi uostai, kuo daugiau tonų krauti, didesnius automobilių srautus praleisti, kuo daugiau sklypų ir didesnio tankumo bei intensyvumo. Tai pagrindiniai šūkiai. Humaniškos jaunos gyvenamosios aplinkos kūrimas, gamtinių vertybių išsaugojimas, sveikatinimo, darnaus judumo, bendruomenių viešųjų erdvių – to investuotojams nereikia. Keista, kad nereikia ir politikams, nes labiausiai jie rūpinasi ne vietos žmonių interesų apsauga, o centrinių žinybų, gigantiškų projektų greitesne eiga.

Tik mokslininkai gali įrodyti, pakeisti mąstymą, duoti argumentuotą vertybių suvokimą, sukurti vertinimo metodikas, kad planavimas ir investuotojas kokybiškai pasikeistų.

Didžiausiu iššūkiu tokioje mūsų situacijoje tapo ne ypač greitai statyti terminalus bet kokia kaina, o tai, kaip planuoti reikia nesugadinant gamtinės, gyvenamosios aplinkos, miestų ir pakrančių. Privalome vertinti ir planuoti ne kuo greičiau, o vadovaujantis moksliniais, dvasiniais ne tik finansinių vertybių metodais.

Almantas Mureika, Head architect of Klaipėda city municipality Lithuania's coastal territorial development tendencies

The most gratifying planning tendency of 2013 in the municipalities of the coastal region was the active planning of territories along water spaces. A concept was prepared for the marine part of Lithuanian Republic General plan, which was approved 11 years ago by the Parliament, solutions are now being prepared. Klaipėda county general plan begun 14 years ago by Klaipėda university was the first regional plan in Lithuania.

Today the role of scientists and the assessment role of their methodologies is being depreciated in the politics of regional and municipal planning. Universities and scientific institutions participating in planning try to realize sustainable development principles, but the executive authorities do not respond. In the mean time the Impact on the Environment Assessments (IEA) are prepared by companies providing biased evaluation of the solutions, hired directly by the enterprises developing their economic activity.

Scientific institutions could be delegated the functions of regional planning, independent expert participation in IEA's, creation of norms and regulations that are not dealt with in a qualified manner by the ministries and municipalities.

Mantas Daukšys

Apie rengiamą Klaipėdos miesto kraštovaizdžio specialųjį planą

Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu 2013 m. pradėtas rengti Klaipėdos miesto mažosios architektūros, aplinkotvarkos įrangos išdėstymo bei aplinkos estetinio formavimo, miestieškojo kraštovaizdžio tvarkymo planas (toliau – Planas). Plano rengėjas – UAB Nemuno deltos projektai, projekto vadovė Alma Čepienė.

Plano tikslai ir uždaviniai - detalizuojant Klaipėdos miesto bendrojo plano sprendinius įvertinti miestieškojo kraštovaizdžio plėtojimo problemas, tendencijas ir galimybes; nustatyti plėtojimo prioritetus ir tvarkymo principus, parengti sprendinius vertingų miestieškojo kraštovaizdžio apsaugai, nustatyti tvarkymo reglamentus ir siektinus rodiklius bei reikalavimus aplinkos mažosios architektūros ir komunalinės infrastruktūros objektų dėstymui ir kokybei. Paprasčiau tariant, siekiama reglamentuoti miestieško kraštovaizdžio tvarkymą Klaipėdos mieste.

Kodėl kraštovaizdis?

Rūpintis kraštovaizdžiu įpareigoja Europos Kraštovaizdžio konvencija, priimta 2000 m. spalio 20 d. Florencijoje (išgaliojo nuo 2004 m. kovo 1 d.). Patvirtintas Kraštovaizdžio politikos krypties aprašas, specialiuoju planu rengimo taisyklės, kiti šios srities dokumentai. Vienas Lietuvos Respublikos Statybos įstatymo reikalavimų architektūrai – ji turinti „derėti kraštovaizdyje“. Palyginimui - Lietuvos urbanistinė politika kol kas egzistuoja tik „politikos metmenų“ forma^[1].

Aplinka ir Kraštovaizdis yra apibrėžiami panašiai – tai tarpusavyje susijusių gamtinių ir antropogeninių elementų sistemos^[2,3]. Esminis skirtumas - Aplinkos „sistema“ nebūtinai, nevisada suvokiama teritoriškai, tuo tarpu kraštovaizdis – tai teritorinis junginys, žmonių svokiama vietovė. Taigi miestieškas kraštovaizdis – tai žmonių suvokiamas miesto elementų teritorinis junginys.

Nors diskutuojama ar pats kraštovaizdis gali būti kūrybos objektas^[4], tačiau poreikis reglamentuoti jo tvarkymą kyla iš noro tvarkyti ir gerinti aplinką mieste. Daroma prielaida, kad kryptingai suvoktų struktūrų formavimas, panaudojant ir meninės kūrybos priemones, gali duoti geresnius rezultatus nei neapibrėžtos „aplinkos“ tvarkymas.

Kuo skiriasi kraštovaizdis?

Teritoriniai junginiai gali būti suvokiami skirtingai. Trys pagrindinės kraštovaizdžio sampratos - mokslinė (paremta moksliniais metodais gaunamais duomenimis apie vietovę), meninė (paremta perceptualiai, vizualiai apčiuopiama vietovės informacija) ir kraštovarkinė (paremta ūkio tvarkymo, funkciniais vietovės ir jos resursų panaudojimo poreikiais)^[5].

Metodinėje literatūroje ir teisės aktuose išskirtos pagrindinės kraštovaizdžio tvarkymo kryptys – gamtiškojo, kaimiškojo ir miestieškojo kraštovaizdžio formavimas^[6]. Teritorijos priskyrimai vienai ar kitai tvarkymo kryptei lemia jos antropogenizacijos (t.y. prisotinimo žmonių veiklos ženklais) laipsnis. Teritorijos, kurios nėra ir neplanuojamos urbanizuoti, yra priskirtos gamtiškajam kraštovaizdžiui, tuo tarpu urbanizuotos ir urbanizuotinos teritorijos – miestieškajam kraštovaizdžiui.

Bandant formuluoti lūkesčius ir reikalavimus percepcinei (vizualiai suvokiamai, jaučiamai) kraštovaizdžio kokybei, tampa akivaizdu, kad tradicinio funkcinio teritorijų zonavimo nepakanka, reikalinga vertinti natūroje apčiuopiamus rodiklius. Pastatų, teritorijų naudojimo funkcija

[1] Lietuvos urbanistinės politikos krypties metmenys, www.am.lt

[2] Lietuvos Respublikos Aplinkos apsaugos įstatymas, www.lrs.lt

[3] Lietuvos Respublikos kraštovaizdžio politikos krypties aprašas, www.lrs.lt

[4] Vyšniūnas A., „Ar kraštovaizdžio architektūroje yra architektūros?“, Klaipėdos architektūra 2011

[5] Kavaliuskas P., Kraštovaizdžio samprata ir planavimas, Vilnius, 2011

[6] Bučas J., Kraštovarkos pagrindai, Kaunas, 2001

tampa vis labiau universali, lengvai keičiama, todėl nebėra lemiantis vizualios išraiškos veiksnys.

Pritaikę išsivysčiusių, anglosaksiškų miestų patirtį^[7,8], Plano rengėjai pasiūlė vertinti teritorijų urbanizacijos laipsnį, t.y. matomą, apskaičiuojamą užstatymo ir infrastruktūros tankumą, intensyvumą. Skirtingu tankumu užstatytų teritorijų vaizdas, aplinkos tvarkymo sprendimai skiriasi. Siūlomi 7 urbanizacijos intensyvumo lygmenys nuosekliai jam didėjant nuo gamtinių teritorijų (be užstatymo) iki miesto šerdies, branduolio (intensyviausiai užstatytų) teritorijų, išskiriant specializuoto, neformalizuoto užstatymo teritorijas.

Toks miestiško kraštovaizdžio skirstymas leistų sušvelninti, subalansuoti urbanistinę plėtros netolygumus, ribojant intensyvumą su artimiausia aplinka disonuojančią plėtrą. Nustačius aiškias sąlygas ir laiką, kuomet ir kokia apimtimi leidžiamas teritorijų užstatymo tankėjimas, teritorijų planavimas gali tapti skaidresnis ir efektyvesnis.

Kaip kurti kraštovaizdį?

Nustatyta, kad urbanizuota teritorija – pastatais užstatyta didesnė, nei 1 ha teritorija, kurioje atstumas tarp pastatų mažesnis nei 200 m. Pastatai ir neužstatytos erdvės formuoja urbanistines struktūras, kur želdiniai (landšaftas), teritorijų aplinkotvarkos elementai tėra struktūros užpildai. Užpildai, landšaftas galėtų būti suvokiami, kaip kraštovaizdžio architektų veiklos laukas.

Kraštovaizdžio apibrėžimas nurodo, kad turime reikalą su žmonių suvokimu, taigi svarbūs tampa miesto mentalinio suvokimo aspektai.

Miesto mentalinį suvokimą detalai nagrinėjo JAV mokslininkas Kevin Lynch^[9]. Tyrimais nustatyti pirminiai miesto struktūros elementai, eiliniam stebėtojų sudarantys miesto vaizdą:

- Trastos (Paths) — tai erdviniai kanalai, kuriais stebėtojas dažnai, kartais, ar potencialiai juda. Tarp trasų išsidėstę kiti aplinkos elementai;
- Kraštai, ribos (Edges) — linijiniai elementai, nepriskiriami trasoms, dviejų būklių ribos, barjerai, uždariantys vieną miesto dalį nuo kitos;
- Rajonai, kvartalai (Districts) — užstatymo dalys, turinčios bendrą charakterį;
- Mazgai (Nodes) — strateginiai taškai, vietos, į kuriuos ir iš kurių keliaujama mieste;
- Orientyrai, dominantės (Landmarks) — išoriškai pirmiausia pastebimi, svarbiausi miesto užstatymo objektai.

Visuotinai paplitusios žinios apie vietovę, kraštovaizdį, gali reikšmingai keisti suvokimą, formuoti informacinį lauką. Urbanistinės struktūros elementai, jų užpildai bei informacinis laukas laikytini miestiškojo kraštovaizdžio elementais.

Kryptingai formuojant, tvarkant šiuos elementus yra įtakojamas miestiškasis kraštovaizdis. Svarbu mieste randamų objektų mozaikoje įvardinti, kurį struktūros elementą ruošiamasi tvarkyti, kokių turima siekių ir lūkesčių šio elemento atžvilgiu, tuomet suteikti elementui vizualiai, apčiuopiamai suvokiamą, lūkesčius įgyvendinančią išraišką.

Ko verta siekti?

Kiekvienoje veikloje svarbu aiškiai apibrėžti, ko siekiama. Verta remtis bendrais darnaus vystymosi tikslais – t.y. tenkinti dabartinės kartos poreikius neužkertant būsimoms kartoms galimybių tenkinti savuosius.

Subalansuotos plėtros koncepcijoje derinami plėtros komponentai – ūkiniai (ekonominiai), socialiniai ir ekologiniai (aplinkosauginiai)^[10]. Plano rengėjai siūlo taip pat formuluoti kraštovaizdžio tvarkymo siekius, kiekviename pažymint tikslą vengti specifinių grėsmių, bei išnaudoti galimybes. Socialiniu

aspektu formuojant kraštovaizdį siūloma derinti privačius ir viešus interesus bei sudaryti sąlygas teritorinių bendrijų formavimuisi. Ūkiniu aspektu – tenkinti elementų funkcinės paskirties uždavinius bei gauti pamatuotą ekonominę naudą. Ekologiniu aspektu – užtikrinti nustatytas želdynų pasiekiamumo sąlygas gyventojams, išsaugoti ir pristatyti vietos vertybes, išsaugoti ir harmonizuoti aplinkos įvairovę.

Daroma prielaida, kad pasiremiant gerosios praktikos pavyzdžiais, galima rekomenduoti kokie kraštovaizdžio elementų tvarkymo, formavimo sprendimai, kurioje urbanizacijos intensyvumo zonoje gali būti taikomi, o kurie sprendimai nepageidaujami, kad nustatyti tikslai būtų įgyvendinti. Plano sprendiniuose žadama formuluoti atitinkamas taisykles ir rekomendacijas miesto trasų, mazgų, kvartalų, orientyrų, ribų, užpildų tvarkymui.

Tvarus kraštovaizdžio vystymas gali būti pasiektas tvariais, tai yra plačiai palaikomais susitarimais dėl veikimo būdų ir tvarkos. Tiek rengiamo Plano sprendiniai, tiek visa kraštovaizdžio formavimo veikla turėtų būti plačiai aptarta profesionalų, nuolat periodiškai peržiūrima, sprendiniai pildomi, taip užtikrinant jų aktualumą, pagrįstumą ir įgyvendinimą.

Planą numatoma užbaigti iki 2015 m., jo sprendinius pristatant visuomenei atskiru leidiniu.

Mantas Daukšys

About the preparation of Klaipėda townscape management plan

In 2013 began the preparation of Klaipėda street furniture, environmental management equipment placement and environment's aesthetic formation, townscape management plan.

A townscape is a perceivable combination of the city elements. Purposeful formation of the perceived structure, using artistic creative measures can produce better results than management of an undefined *environment*.

By adapting the experience of developed Anglo-Saxon cities the creators of the plan proposed to assess the urbanization level of territories. The environment management solutions differ according to the image of territories with varying urban structure densities. The plan proposes 7 urbanization intensity levels consistently increasing from natural territories without built up areas to the core of the city with intensive urban structures, excluding specialized built up areas.

Such townscape division would mitigate and balance the unevenness of urban development by limiting development dissonant with the neighbouring urban structure. By setting clear rules and time frames when and to what extent the densification of an urban structure is permitted, urban planning can become more effective and transparent.

The plan is based on the research of the cities mental perception and methods by US scientist Kevin Lynch.

Economic, social and ecological development aspects are combined in a sustainable urban development concept. The creators of the plan propose formulating the townscape management aims by indicating in each of them a goal to avoid specific threats and utilize possibilities. The social aspect of forming the townscape should combine public and private interest and allow the formation of communities with territorial identities. The economic aspect should satisfy the element's functional purpose goals and get balanced economic gain. The ecological aspect should ensure the regulated conditions for the reach of green areas by the citizens and to present the values of places, preserve and harmonize environment's diversity.

The plan is set to be finalized by 2015 with the solutions presented to the public as a separate publication.

[7] Transect-based coding, <http://www.planning.org/>

[8] Duany Plater-Zyberk & Company, SmartCode, <http://www.dpz.com/>

[9] Lynch K., The image of a city, Cambridge, 1960

[10] Nacionalinė darnaus vystymosi strategija, www.lrs.lt

Vaidotas Dapkevičius Naujo mokslo instituto startas Klaipėdoje

Straipsnio tikslas pristatyti 2013 metais architektūros mokslo terpe papildžiusį Vilniaus dailės akademijos kamieninį padalinį - urbanistikos, architektūros ir dizaino institutą. Pakomentuoti jo veiklos viziją ir kryptis. Bei pagrindinį metinį darbą, skirtą visų pirma Klaipėdos, taip pat ir kitų šalies miestų architektūros specialistams, planuotojams ir kitiems miestą kuriantiems dalyviams - mokslinę konferenciją ir straipsnių rinkinį. Trumpai aptarti architekto profesinio rengimo ir tolimesnės veiklos principus įvertinant platesnį požiūrį į šią profesiją.

Rezoliucija. Mokslininkų išvalgos ir siūlymai

2013 m. Birželio 28 d. Urbanistikos, architektūros ir dizaino instituto (toliau - UADI) prie Vilniaus dailės akademijos iniciatyva surengta tarpdalykinė mokslinė konferencija "Terra urbana: Urbanistinės kaitos žemėlapiai: miestas, kultūra, visuomenė".

Konferencijos dalyvių pasirašytoje rezoliucijoje įvardintas urbanistikos sampratos apibrėžimas ir rezultatas^[1]. Taip pat konstatuota kad architekto - urbanisto^[2] specializacija nėra pripažįstama savarankiška mokslo ir praktinės veiklos sritimi, tapatinant ją su statinių architektūra, aplinkos dizainu, teritorijų planavimu. Vienas mokslinės konferencijos rezoliucijoje esančių siūlymų - iš esmės pakeisti urbanistikos specialistų rengimo sistemą, parengiant kokybiškus studijų sričių, krypčių ir šakų aprašus, sudarant galimybę rengti specializuotas miestų planavimo ir urbanistinio projektavimo studijų programas. Praėjus metams po konferencijos optimizmo suteikia Architektūros studijų krypties aprašo projekto nuostata^[3], sakanti kad architektūros bakalauro kvalifikacinį laipsnį Lietuvoje Respublikoje garantuoja menų studijų srities, architektūros krypties architektūrinio projektavimo arba urbanistinio projektavimo šakų^[4] studijų programos baigimo diplomas. Deja Lietuvoje iki šiol nėra veikiančios (1 lentelė) urbanistinio projektavimo studijų programos, skirtos parengti architektū-urbanistą. Tokio, platesnio profilio architektū-urbanistų veiklos perspektyvas, įrodo tai kad architektūros bei kitų miesto planavimo ir projektavimo, paveldo apsaugos sričių specialistų, nesusišnekėjimas ir tuo

[1] Urbanistika yra mokslo, studijų ir profesionalios veiklos sritis, kurios objektas - miestų ir miestelių sistemos, jų funkcinė ir erdvinė organizacija. Šios tarpdalykinės urbanistų, architektų, geografo, ekonomistų, inžinierių ir kitų specialistų veiklos rezultatas yra urbanistinio planavimo dokumentai, paprastai paremti kompromisiniais sprendimais.

[2] Algis Vyšniūnas, "Architektūra ir urbanistika. Sampratų ir žanrų pinklės", ACTA Academiae artium Vilnensis, Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2013, T.71, p.34

[3] Studijų kokybės vertinimo centro sudarytos ekspertų grupės 2013 metais parengto Architektūros studijų krypties aprašo projekto 9 punktas.

[4] Pastaba - šiame dokumente urbanistika apibrėžiama kaip architektūros šaka, apjungianti erdvėje išplėtotą architektūrinę visumą, miestų, gyvenviečių ar pastatų kompleksų infrastruktūros ir architektūros formavimą

STUDIJŲ SRITIS	MENAI
Studijų krypties pavadinimas ir kodas	Architektūra (K100)
Studijų šakos pavadinimas ir kodas	Architektūra (K110) Urbanistinis projektavimas (K120) Kraštovaizdžio architektūra (K130)
Suteikiamas profesinis bakalauro laipsnis*	Architektas Kraštovaizdžio architektas
Veikiančios studijų programos ir jas vykdančios aukštosios mokyklos Lietuvoje	KTU [Architektūra] VDA [Architektūra] VGTU [Architektūra] Nebuvo parengta KU [Kraštovaizdžio architektūra] <small>Nuo 2014 metų priimamas nutrauktas</small>

* - Pagal Architektūros studijų krypties aprašo projektą (2013 m.)

1 lentelė. Architektūros studijų krypties struktūra.

pačiu proceso neefektyvumas skatina poreikį sugrįžti prie kompleksinio miesto dalių planavimo ir projektavimo sprendimų priėmimo priemonių, kada tampa būtina išlaikyti architekto instrumentarijų^[5]. Atsiranda būtinybė suvokti architektūrą plačiau nei vienas pastatas su artimiausiu kontekstu^[6].

Kiti konferencijos rezoliucijos siūlymai akcentavo visuomenės urbanistinę edukaciją^[7], urbanistinio kodekso^[8] ir specializuoto terminų žodyno sukūrimą, bei urbanistikos vietos mokslų sričių ir krypčių klasifikatoriuje nustatymą^[9].

Konferencijos misija ir reikšmė

Pirmosios Terra urbana mokslinės konferencijos pagrindinis siekis buvo patikslinti ir apibrėžti urbaistikos disciplinos vietą humanitariniame ir socialiniame mokslo ir meno lauke. Technologinė - inžinerinė šios tarpdisciplininės veiklos dalis buvo sąmoningai palikta kitų miesto aplinkos kūrimo dalyvaujančių mokslo bendruomenių iniciatyvoms.

Konferencijos organizatorės Vilniaus dailės akademijos vienas tikslų buvo architektūros krypties mokslo ir meno diskurso temų ir dalyvių rato^[10] plėtimas. Organizatorių nuomone Terra urbana konferencijos tarpdisciplininis pobūdis turėtų išlikti, pati konferencija tapti periodine. Jos rezultatų apibendrinimas bei atgarsiai sukėlė naujų klausimų ir uždavė būsimų temų ratą.

Šis renginys, bei vėliau sekęs konferencijoje skaitytų pranešimų pagrindu parengtų straipsnių rinkinys^[11] tapo vienu pagrindinių Vilniaus dailės akademijoje įkurto Urbanistikos, architektūros ir dizaino instituto (toliau - UADI) darbu 2013 metais.

UADI tikslai ir veiklos laukas. Praktika ir teorija

Pagrindinė instituto veiklos misija ir kryptis - ugdyti civilizuotą miestų plėtrą, visų pirma išsaugant jų ypatumus ir kultūrinį miestovaizdį.

Pagrindiniai UADI tikslai susiję su Lietuvos miestų būkle, urbanistikos tradicijų tęstinumu, architektūrinės aplinkos harmonizavimo ir viešųjų erdvių dizaino klausimais. Šiems tikslams įgyvendinti institutas ketina plėtoti mokslo ir meno tiriamąjį, ekspertinį ir pedagoginį darbą, vykdyti projektinę veiklą, teikti valstybės ir savivaldybių institucijoms ir privačioms organizacijoms profesinę metodinę ir ekspertinę pagalbą urbanistikos klausimais. Tuo pačiu UADI įsipareigojo telkti VDA įvairių specialybių mokslininkus, meno tyrėjus ir kūrėjus į struktūrinį vieneta, galintį daryti įtaką valstybės politikai urbanistikos, architektūros ir dizaino srityse.

Institutas, sekdamas Klaipėdos miesto urbanistinius procesus, viešai išreiškė savo nuomonę ir požiūrį dėl siūlymų Atgimimo aikštės ir jos urbanistinio konteksto pokyčiams^[12]. Miesto politinei visuomenei buvo pasiūlyta argumentuoti specialistams ir visuomenei Atgimimo aikštės vystymo perspektyvas tik parengiant platesnę kvartalo vystymo galimybių studiją, o tam pasitelkiant kompetentingas šalis - Lietuvos architektų profesines sąjungas, šalies mokslo institutus dirbančius architektūros, istorijos ir sociologijos srityse. 2014 metais miesto savivaldybės administracija paskelbė tokios galimybių studijos parengimo paslaugų viešo pirkimo konkursą. UADI laiko sėkmingu ir sava laikiu ši savo žingsnį, iškėlusį tokią urbanistinę problemą į profesinio diskurso lygmenį ir tikisi kad bus naudojamos pasitelkta įmanomai aukštesnė kompetencija ir profesionalios priemonės rengiant siūlymus galimybių studijos etape.

Kitas instituto veiklos rezultatas - taip pat šiuo metu miesto bendruomenės svarbios daugiabučių namų grupių kompleksinio atnaujinimo (modernizavimo) mokslinė metodika ir technologijų taikymo rekomendacijos. Tokių, Lietuvoje kol kas analogų neturintį kompleksinį darbą institutas kartu su kolegomis iš kitų Lietuvos aukštųjų mokyklų atliko Gargždų miesto savivaldybės

[5] 2014 metais įsigaliojusio Teritorijų planavimo įstatymo redakcijos nuostatos dėl kompleksinių planavimo lygmens dokumentų rengimo.

[6] Llewelyn-Davies (2000) naudoja sąvoką urbanistinė architektūra (angl. urban architecture), apibūdinamas tai kaip "pastatų ir erdvių tarp jų visumą".

[7] Konferencijos pranešėjo profesorius, habilituoto technologijos mokslų daktaro Pranciškus Juškevičius teigimu toks, urbanistinis švietimas, ypatingai reikalingas visų rangų politikų tarpe.

[8] Urbanistinis kodeksas (įstatymas) turėtų apimti realy miestų raidos planavimą ir valdymą. Viena iš priemonių - erdvinis (trimatis) miesto struktūrų modeliavimas privalomumas rengiant miestų kompleksinius planus. (LR Kultūros ministerija atsakydama į konferencijos rezoliucijoje išdėstytas išvadas siūlė Urbanistinio kodekso nuostatas integruoti į vis dar kuriamą Lietuvos Respublikos architektūros įstatymą).

[9] Lietuvos mokslo taryba parengė ir 2012 m. gruodžio 2 d. LR Švietimo ir mokslo ministerijai pristatė Mokslo krypčių ir šakų klasifikatorius projektą, kuriame technologijos mokslų (statybos inžinerijos grupė) šaka minima urbanistika, bei humanitarinių mokslų šaka (meno tyros grupė) - urbanistikos teorija ir istorija. Šis projektas nėra patvirtintas, tačiau įrodo kad urbanistikos kaip tarpdisciplininio mokslo šakos vietos ieškoma ir šalia humanitarinės architektūros veiklos srities.

[10] Tarp konferencijos dalyvių - trijų Lietuvos aukštųjų mokyklų, Lietuvo kultūros tyrimų instituto humanitarinių, socialinių ir technologijos mokslo sričių mokslininkai, bei architektūros praktikai. Registruota virš 80 klausytojų.

[1] ACTA Academiae artium Vilnensis. Terra urbana:urbanistinės kaitos žemėlapiai = Terra urbana: maps of urban turn, Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2013, T.71, ISSN 1392-0316. ISBN 978-609-447-110-0.

[2] <http://www.vda.lt/index.php/pageid/2107>

[13] nuo 1974 metų Klaipėdoje veikiančiame Vilniaus dailės instituto, vėliau Vilniaus dailės akademijos padalinyje, 2013 metais restruktūrizuotame į Vilniaus dailės akademijos Klaipėdos fakultetą.

[14] 2014 m. Gegužės mėnesį VDA Klaipėdos fakulteto kvietimu mieste lankėsi JAV architektas Algimantas Bublys. Savaitę konsultacinius užsiėmimus architektūros studentams vedęs, paskaitos miesto architektūros visuomenei metu konstatavo, kad universitetinės mokyklos aukštas bendrasis reitingas, neužtikrina tokiam universitete atitinkamos architektūros mokyklos kokybės. Pagrindinės JAV aukščiausios vertinamos architektūros mokyklos yra specializuotos, besiremiančios architektūros asmenybėmis bei specifiniais dėstyto modeliais.

užsakymu. Tokias metodines rekomendacijas UADI planuoja siūlyti ir kitiems šalies miestams susidursiantiems su šia opia problema.

Instituto iniciatyva 2013 m. kovą parengtas pirmosios Lietuvoje urbanistinio projektavimo studijų programos aprašas, bei pradėta vykdyti VDA architektūros studijų programa Klaipėdoje^[13] suteikianti architekto bakalauro laipsnį. Šią studijų programą UADI pagalba palaipsniui numatoma specializuoti urbanistinio projektavimo (arba minėtos urbanistinės architektūros) kryptimi. Taip suteikiant akademijai, bei visai Lietuvos architektūros bendruomenei pagaliau turėti savitą architektūros mokyklą.

Teiginys, kad dar vienos architektūros programos, šįkart Klaipėdoje, vykdymas prisidės prie architektų perprodukcijos šalyje, gali būti atremtas tik kokybišku rezultatu. Egzistuoja objektyvi prielaida, kad meninių disciplinų studijos (joms priklauso architektūra) reikalauja kruopštaus asmeninio kontakto mokymosi procese siekiant maksimalių rezultatų^[14], tai savo ruožtu skatina poreikį keistis ir tobulėti tiek profesinę architektūros bendruomenę, pavargusių nuo „reglamentinės“ architektūros kanonų, tiek pačią akademinę sistemą.

Literatūra

1. Llewelyn-Davies. “Urban Design Compendium”, English Partnerships and the Housing Corporation, London, 2000.
2. ACTA Academiae artium Vilnensis. Terra urbana:urbanistinės kaitos žemėlapiai = Terra urbana: maps of urban turn, Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2013, T.71, ISSN 1392-0316. ISBN 978-609-447-110-0.
3. Robert Cowan. “The Dictionary Of Urbanism”, Streetwise Press Limited, Tisbury, 2005. ISBN 978 0 95443300 0.

Vaidotas Dapkevičius

Start of a new science institute in Klaipėda

On the 28th of June 2013 an interdisciplinary scientific conference „Terra urbana: maps of urban change: city, culture, society“ was organized by the Urban design, Architecture and Design Institute (UADI) of Vilnius art academy.

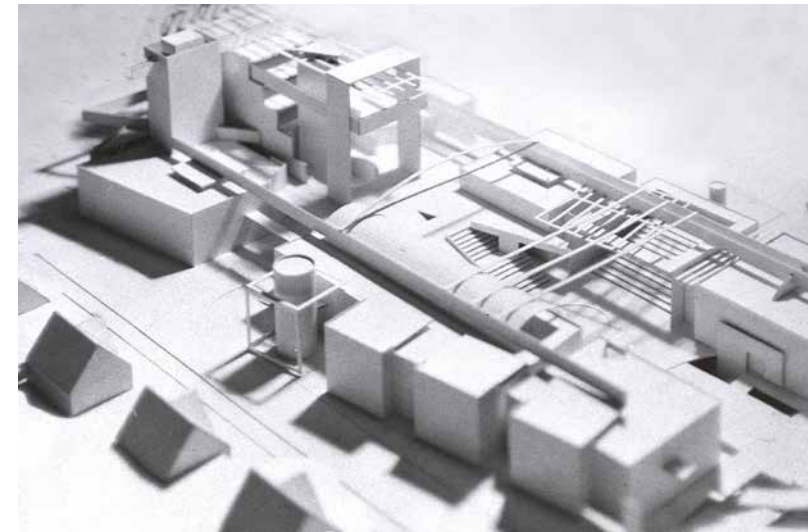
Urban design concept definition and outcomes were named in a resolution signed by the conference participants. It was also stated that an architect–urban designer specialization is not recognized as an independent scientific and practical field, identifying it with building architecture, landscape design and planning. One of the resolutions proposals declares a fundamental change in the urban design professional education system by preparing quality descriptions of study areas, directions and branches, creating an opportunity for preparation of specialized town planning and urban design educational programmes. Other proposals of the resolution emphasized the urban education of society, the creation of an urban code, a specialized glossary of terms and determining the place of urban design in the science’s area and direction classification. In the view of the organizers the conference should remain interdisciplinary and become a periodical event.

The main mission and direction of UADI institute is to educate civilized town development by primarily preserving city features and their cultural townscapes.

The main objectives of UADI are related to the condition of Lithuanian cities, continuity of urban design traditions, harmonization of the architectural environment and questions about the design of public urban spaces. To implement these objective the institute is going to develop scientific and creative exploratory, experimental and educational work, carry out project based activities, deliver professional, methodic and expert help on urban design issues to state and municipal institutions and private organizations.

prof. Algis Vyšniūnas

Bakalauro studijų programa „Urbanistinių kompleksų architektūra“ – procedūrinio teritorijų planavimo alternatyva

Visuomeninio-prekybinio centro Panevėžyje konkursinis projektas. 1990 m., II vieta. Architektai: Algis Vyšniūnas, Vytenis Rudokas

Įvadas

Per paskutinius 20 metų architekto profesija patyrė transformaciją, kuri susijusi su profesinės sudedamosios mažėjimu bendroje architektūros studijų struktūroje^[1]. Pasikeitus klasikinei architekto profesijos sampratai, iškilo poreikis iš naujo peržiūrėti architektų rengimo principus. Analogiškai viešojo administravimo sektoriaus neproporcingas dalyvavimas planavimo ir projektavimo procese taip pat sukūrė architekto-urbanisto profesijos kokybės identifikavimo problemas^[2]. Tai yra susiję su bendru pasimetimu visoje planavimo ir projektavimo sistemoje^[3], kas savo ruožtu iškreipė profesinės kompetencijos kriterijus. Iškilo akivaizdus naujų studijų programų poreikis.

2013 m. kovo 20 d. Vilniaus dailės akademijos (VDA) Senatas patvirtino regioninio padalinio – Klaipėdos fakulteto steigimą. Būtent todėl nutarta rengti naują studijų programą architektūros kryptyje. Nuo to momento prasidėjo kokybiškai naujas etapas ne tik VDA istorijoje, bet ir Klaipėdos meno studijų procese.

2013 m. rugsėjo mėn., pirmą kartą per visą Klaipėdos istoriją VDA Klaipėdos fakultete pradėtos vykdyti architektūros studijos pagal SKVC patvirtintą studijų programą „Architektūra“^[4], nors buvo parengta nauja bakalauro studijų programa „Urbanistinių kompleksų architektūra“ (UKA). Programa parengė prof. A.Vyšniūno vadovaujama darbo grupė.

Stripsnyje pristatoma UKA programa, nes svarbu užfiksuoti šios unikalios programos pagrindinius metmenis. Programa nebuvo patvirtinta ŠMM SKVC dėl nesuskalbėjimo tarp dviejų žinybų – Aplinkos ministerijos ir Švietimo ir mokslo ministerijos.

Studijų programos aprašas parengtas, remiantis LR Mokslo ir studijų 2009 m. liepos 24 d. įstatymu Nr.XI-242, LR švietimo ir mokslo ministro 2009 m. liepos 24 d. įsakymu Nr. ISAK-1652 *Dėl studijų programų išorinio vertinimo ir akreditavimo tvarkos aprašo patvirtinimo*, LR švietimo ir mokslo ministro 2009 m. gegužės 15 d. įsakymu Nr. ISAK-1026 *Dėl nuolatinės ir iššėstinės studijų formų aprašo patvirtinimo*, SKVC direktoriaus 2011 m. lapkričio 28 d. įsakymu Nr 1-01-157 *Dėl keitinamos vykdyti studijų programos aprašo rengimo, jos išorinio*

[1] Algis Vyšniūnas. Kas yra architektas - kūrėjas, administratorius ar dar kas nors? / Statyba ir architektūra. Vilnius: UAB “Statyba ir architektūra”. ISSN 0131-9183. 2013, Nr. 7, p. 16-19. Prieiga per internetą: http://sa.lt/wp-content/uploads/SA_2013_N7.pdf.

[2] Algis Vyšniūnas. Ar yra skirtumas tarp planuotojo ir urbanisto? / Structum. Vilnius: UAB “S Media Group”. ISSN 2335-2116. 2013, nr. 3, p. 12-17. Prieiga per internetą: <http://www.structum.lt/archyvas.html>

[3] Algis Vyšniūnas. Architektūra ir urbanistika: sampratų ir žanrų pinklėse / Acta Academiae Artium Vilnensis. Terra Urbana. Urbanistinės kaitos žemėlapiai: miestas, kultūra, visuomenė. Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla. ISSN 1392-0316. ISBN 9786094471100. 2013, Nr. 71, p. 25-46

[4] Algis Vyšniūnas.
Architektūros studijos
Kloipėdoje - dar viena
architektūros mokykla lietuvoje
/ Structum. Vilnius: UAB
"S Media Group". ISSN
2335-2116. 2014, nr. 2, p.
24-29. Prieiga per internetą:
<http://www.structum.lt/archyvas.html>

[5] VDA Klaipėdos skyriaus
plėtros veiksmų planas
patvirtintas 2012 m. spalio
17 d. VDA Senato posėdyje.
Nutarimo Nr. 5-6

[6] Darnioji plėtra teritorijų planavime
ir urbanistikoje. LR Vyriausybės
Ministro pirmininko 2008 m. sausio
8 d. pavarkiu Nr. 7 sudarytos
darbo grupės pasiūlymai, kiti
veiklos rezultatai. INTPA (Lietuvos
nekilnojamojo turto plėtros
asociacija), 2008, Vilnius.

[7] 1) Darnios urbanistinės plėtros
politikos gairės. 2007-10-18.
Klaipėda. 2) Urbanistinio forumo
„Lietuvos darnios erdvinės plėtros
sistemos kūrimas“ rezoliucija.
2007 m. spalio 25 d. Vilnius. 3)
Memorandumas dėl darnios plėtros
akademijos steigimo. Vilnius Rotušė,
2007 m. gruodžio 20 diena. 4)
Konferencijos „Darni urbanistinė
plėtra Lietuvoje – problemos ir
sprendimo būdai“, įvykusio LR Seime,
2008-04-09 rezoliucija.

[8] LR Vyriausybės Strateginio
planavimo komiteto posėdžio
protokolas. 2008 m. liepos 23 d. Nr.17

[9] http://www.smm.lt/smt/st_org/docs/klasifikavimas/accept%20all_amended_En_smm.lt_Kryptys_sakos_2010%2002%2019%20Nr.%20V-222.pdf

vertinimo ir akreditavimo metodikos patvirtinimo.

Naują studijų programą UKA Urbanistinio projektavimo šakoje pradėta rengti 2012 m. spalio mėn., remiantis VDA Klaipėdos skyriaus plėtros veiksmų planu^[5]. Pradėta rinkti informacija apie darbo rinkos poreikius, tyrimus, analogiškas studijas, jų eigą, tikslus ir vertinimo kriterijus, bendraujama su kitų universitetų dėstytojais dirbančiais architektūros ir urbanistikos srityje, taip pat galinčiais dirbti naujoje programoje kviestiniais dėstytojais, socialiniais dalininkais, absolventais, Klaipėdos miesto politikais, verslininkais ir t.t. Sukaupus pakankamai medžiagos, visa informacija buvo apibendrinta ir, pritarus VDA administracijai, pradėtas studijų programos kūrimas.

Studijų programos kūrimo metu išanalizuota ES patirtis, apsvastyti reikalavimai architekturo veiklai (ES direktyva 2005/36/ES), praktikoms, esminiai studijų sandaros elementai, baigiamojo darbo specifika; analizuota, kokios kompetencijos turi atsispindėti studentų baigiamajame darbe.

Straipsnio tikslas – supažindinti su bakalauro studijų programos „Urbanistinių kompleksų architektūra“ projektu. Programa rengiama Architektūros kryptyje Urbanistinio projektavimo šakoje (K120). Absolventams numatoma suteikti kvalifikacinį architektūros bakalauro laipsnį ir suteikti galimybę siekti profesinės architekturo kvalifikacijos, suteikiamos Lietuvos architektų rūmų.

Programos poreikis, paskirtis ir teisinis pagrindimas

LR Vyriausybės Ministro pirmininko 2008 m. sausio 8 d. potvarkiu Nr. 7 sudaryta darbo grupė, kuriai buvo pavesta įvertinti susidariusią situaciją miestų planavimo ir urbanistinės plėtros srityse ir pateikti pasiūlymus. Darbo grupėje dalyvavo keli šios naujos programos aprašo rengėjai. Darbo grupės pasiūlymai ir kiti veiklos rezultatai išleisti atskiru leidiniu^[6] ir yra pagrindas tolesniam darnios urbanistinės plėtros politikos ir valdymo stiprinimui užtikrinti^[7].

Darbo grupės pasiūlymai atsispindi ir LR Vyriausybės Strateginio planavimo komiteto 2008 m. liepos 23 dienos posėdžio protokole^[8] siūlant Švietimo ir mokslo ministerijai peržiūrėti Mokslo ir studijų klasifikatorius, juos papildyti siekiant geriau tenkinti urbanistikos specialistų rengimo poreikį.

LR Švietimo ir mokslo ministro 2010 m. vasario 19 d. įsakymu Nr.V-222 patvirtintame dokumente „Studijų kryptis sudarančių šakų sąrašas“ (List of branches of study fields)^[9]. Jame pirmą kartą studijų klasifikatoriuje oficialiai įvardinta urbanistika. Skiriama *Urbanistinė inžinerija* (kryptis - H200 *Statybos inžinerija*) ir *Urbanistinis projektavimas (kryptis – K100 Architektūra)*. Tai leidžia rengti architektus–urbanistus pagal bakalauro ir magistro programas.

Ši bakalauro studijų programa parengta vadovaujantis formalius reikalavimus bakalauro studijų programoms nustatančiais teisiniais aktais:

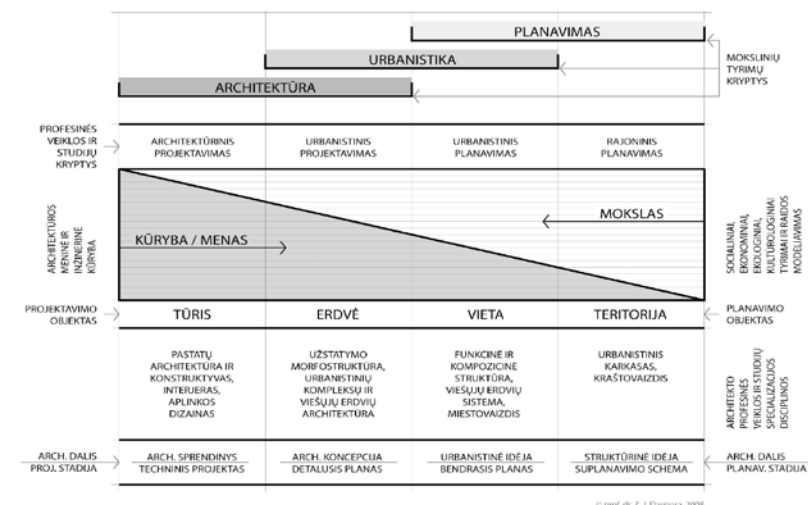
- LR Mokslo ir studijų įstatymas. 2009 m. balandžio 30 d. Nr. XI-242. Vilnius
- LR Švietimo ir mokslo ministro 2010 m. vasario 19 d. įsakymu Nr.V-222 patvirtintas „Studijų kryptis sudarančių šakų sąrašas“.
- Studijų kokybės vertinimo centro (SKVC) direktoriaus įsakymas „Dėl ketinamos vykdyti studijų programos aprašo rengimo, jos išorinio vertinimo ir akreditavimo metodikos patvirtinimo“. 2011 m. lapkričio 28 d. Nr.1-01-157, Vilnius.
- LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl studijų pakopų aprašo patvirtinimo“. 2011 m. lapkričio 21 d. Nr. V-2212.
- Rekomendacijos studijų programos aprašo santraukai parengti. LR Švietimo ir mokslo ministerija, Švietimo aprūpinimo centras, 2011 Vilnius.

Valstybė neturi urbanistikos politikos; įstatyminė bazė nuolat keičiama;

urbanistinio projektavimo ir planavimo sistema neišvystyta, dalykinio vertinimo sistema iškreipta (ją pakeitė formalūs procedūriniai dalykai) ir t.t. Egzistuoja urbanistikos specialistų deficitas. Problemų, susijusių su Lietuvos miestų urbanistine plėtra metropolizacijos ir globalizacijos sąlygomis sprendimui reikalingi specialistai, turintys specialų urbanisto pasirengimą.

Urbanistinio projektavimo objektas visada yra unikalūs ir sudėtingas, todėl reikalingi specialistai, sugebantys savarankiškai ir mišriame profesiniame kolektyve tirti, analizuoti, prognozuoti, modeliuoti situacijas ir procesus, įvertinti būklę ir pasiūlyti sprendimą.

UKA bakalauro studijų programa Urbanistinio projektavimo šakoje yra skirta specializuotam architektų parengimui, nes tokių specialistų Lietuvoje nerengiama. Šiuo metu bendruosius planus, detaliuosius ir specialiuosius planus gali rengti ne tik architektai, bet ir inžinieriai, išlaikę teisinių žinių testą. LR Teritorijų planavimo įstatyme apibrėžta tik plano sudėtis, rengimo procesas ir derinimo procedūros, be kriterijų, pagal kuriuos galima būtų identifikuoti sprendinių kokybę. Administravimo kompetencija sutapatinama su profesine kompetencija.

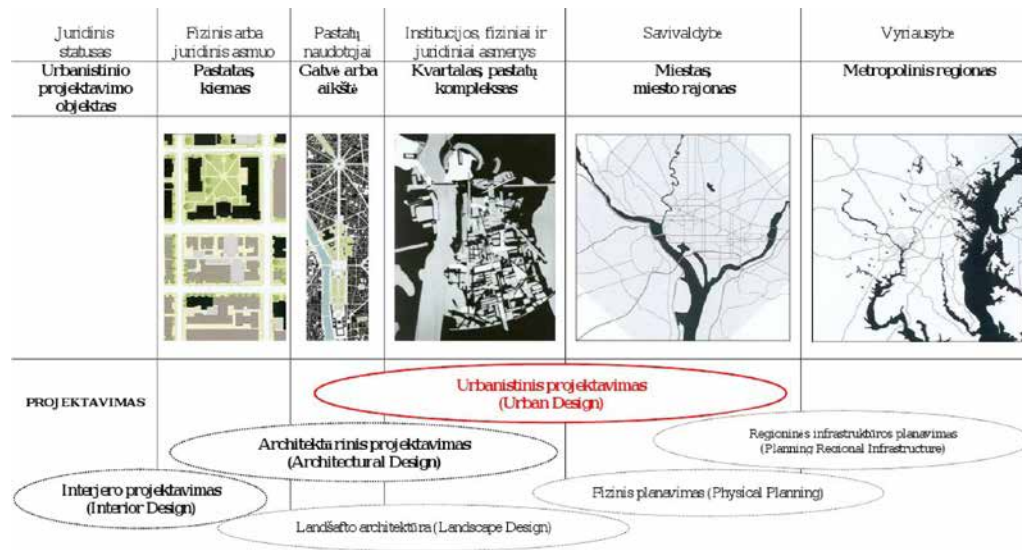

1 pav. Urbanistikos vieta sisteminėje architekturo profesinės veiklos, mokslo ir studijų sampratoje. (Z.J.Daunora, 2008)

1 pav. parodytos urbanistinio projektavimo ir planavimo studijų ir praktinės veiklos kryptys nerūpi ne tik architektams, projektuojantiems pastatus ir statinius, bet ir viešojo administravimo institucijoms.

Pagal susiklosčiusią tradiciją Lietuvoje urbanistikos klausimais užsiima specialistai, turintys bendrąjį architektūrinį išsilavinimą, bet labai paviršutiniškus urbanistinio projektavimo pagrindus. Pagrindinių architektūros studijų programų pobūdis neleidžia įrašyti daugelio svarbių disciplinų, kurios reikalingos architektūros ir urbanistikos specialistų rengimui. Todėl būtina nauja pagrindinių studijų programa UKA urbanistinio projektavimo šakoje.

2 pav. matosi, kad bendroje projektavimo ir planavimo sistemoje urbanistinio projektavimo žanras ir kompetentingų specialistų nebuvo yra trūkstama grandis. Todėl rengiami juridiniai teritorijų planavimo dokumentai stokoja urbanistinės argumentacijos, nes tuo užsiimantys architektai, neturi atitinkamo profesinio pasirengimo. Vyksta didelis nesuskalbėjimas tarp verslo atstovų poreikių ir intencijų, visuomenės vertybinių prioritetų ir viešojo administravimo sektoriaus. Šį nesuderinimą padėtų išspręsti tinkamai parengti urbanistinio projektavimo specialistai.

2 pav. Urbanistinio projektavimo ir planavimo veiklos organizacinė priklausomybė.
(A. Vyšniūnas, 2012)

Studijų programa atitinka VDA misiją ir raidos strategiją, numatytą naujame VDA Statute^[10]. Programa atitinka bendruosius Bolonijos deklaracijos (1999) principus: kreditų sistemą, socialinį aspektą, judumą, kvalifikacijos kėlimo, europinio bendradarbiavimo svarbą bei atspindi aprašų, apibrėžiančių numatomus studijų rezultatus kiekvienoje pakopoje, logiką.

Programos tikslas ir uždaviniai

Pagal bendrą architektų, gebančių projektuoti pastatus skaičių 1000-čiai gyventojų Lietuva pirmauja tarp daugelio Europos šalių, bet atsilieka pagal architektų-urbanistų skaičių.

VGTU Urbanistikos katedros absolventai, kurie išklausydavo urbanistikos pagrindų kursą ir atlikdavo keletą kursinių projektų iš dalies užpildydavo šią spragą. Kadangi to nepakanka, rengiama I pakopos nauja studijų programa UKA.

Pagrindinis studijų programos tikslas – parengti architektų-urbanistą, kurio kūrybinio darbo objektas būtų ne tik meninė architektūrinė forma, bet ir urbanistinė struktūra bei jos kultūrinis ir gamtinis kontekstas.

Kaip jau minėta, tokių specialistų poreikis valstybėje seniai subrendo. Lietuvos miestų ir miestelių urbanistinė plėtra dažniausiai vykdoma pagal finansinės naudos kriterijus, nepaisant istoriškai susiklosčiusių individualių konkrečios vietos ypatumų. Urbanistinės plėtos procesas tampa iškreiptas, nes yra pernelyg formalizuotas, politizuotas, jame neproporcingai didelę įtaką turi investitoriai, valdininkai ir politikai, bet ne viešasis interesas. Architektas-urbanistas padėtų spręsti šias problemas.

Lietuva pasižymi tolygia gyvenviečių sistema. Čia yra daug miestų ir miestelių, kurių didžioji dalis turi vertingus istorinius centrus ar senamiesčius. Todėl specialistai, suvokiantys urbanistinį kontekstą, yra būtini.

Urbanistinės struktūros ir gamtinio bei kultūrinio konteksto suvokimas padėtų architektui-urbanistui pasiūlyti kokybiškus urbanistinės plėtos sprendimus, tiek jam dirbant valdymo ar viešojo administravimo įstaigoje (pvz., miesto savivaldybės administracijos architektūros ir urbanistikos skyriuje), tiek projektavimo ir planavimo sistemoje.

Daugelis darbavimų mieliau renkasi darbuotojus, kurie turi supratimą apie bendrus miesto formavimo ir urbanistinio projektavimo principus, nes

vien kūrybinių – meninių ambicijų, susijusių tik su pastatais ar jų interjeriais nepakanka. Taigi galimybės įsidarbinti architektui-urbanistui yra geros. Studijų programos UKA Urbanistinio projektavimo šakoje absolventai – gebės ir galės dirbti architektais ir atlikti su architekto profesine veikla susijusias funkcijas projektavimo įmonėse.

Urbanistinio projektavimo šakos studijų programos UKA tikslas – parengti architektus, gebančius taikyti profesines žinias praktikoje ir savarankiškai plėtoti turimas žinias; gebančius atlikti architektūrinės ir urbanistinės veiklos tobulinimo tyrimus ir jais remtis nuolat besikeičiančioje gamtinėje ir antropogeninėje aplinkoje.

Studijų programai UKA analogiškų studijų programų Lietuvoje nėra. Dalis panašių modulių yra dėstoma VGTU Architektūros fakulteto Urbanistikos katedroje, vykdam studijų programą „Architektūra“, kurią baigus suteikiamas kvalifikacinis-profesinis architektūros bakalauro laipsnis. Naujoji programa skiriasi kompleksišku urbanistinio planavimo žinių ir įgūdžių lavinimu, atsisakant dalies bendrų meninio ir kultūrologinio pobūdžio disciplinų.

Ketiname rengti studijų programos tikslas atitinka studijų rūšį, kadangi siejasi su būtiniausiomis žiniomis ir gebėjimais, reikalingais asmeniui **sėkmingai pabaigti studijas ir įgyti architektūros bakalauro kvalifikacinį laipsnį ir architekto profesinę kvalifikaciją**. Studijos užtikrina, kad absolventas bus sukaukęs pakankamai dalykinių žinių ir gebėjimų, išsiugdęs tinkamas vertybines nuostatas, išmanys architektūros ir urbanistikos reiškinius, gebės įgytas žinias ir gebėjimus taikyti profesinėje veikloje. **Pagal naują studijų programą numatoma parengti architektą, kuris būtų kompetentingas architektūros, urbanistikos ir landšafto architektūros srityse.** Toks specialistas sugebėtų identifikuoti nagrinėjamos teritorijos problemą, jos aktualumo laipsnį, išnagrinėti precedentus, analogus, tyrimų metodus ir t.t.; parengti problemos sprendimo strategiją, atlikti tyrimą -architektūrinę-urbanistinę analizę; sukurti architektūrinę-urbanistinę idėją, numatyti urbanistinės plėtos etapus; suformuluoti projekto rezultatus; numatyti problemas sprendimo alternatyvas, atlikti jų palyginamąją analizę; detalizuoti architektūrinę-urbanistinę idėją; atlikti projekto pasekmių aplinkai vertinimą; parengti projekto ataskaitą (aprašą su priedais).

Programos tikslas – parengti architektus, gebančius taikyti profesines žinias praktikoje ir savarankiškai plėtoti turimas žinias; gebančius atlikti architektūrinės ir urbanistinės veiklos tobulinimo tyrimus ir jais remtis nuolat besikeičiančioje gamtinėje ir antropogeninėje aplinkoje.

Ši programa suteikia žinių apie urbanistinio projektavimo pobūdį, specifika, siekia suderinti teorines ir praktines žinias bei ugdyti profesinius gebėjimus, suteikiančius galimybę modeliuoti miestų urbanistinės struktūros plėtos galimybes ir pan. Rengiamos studijų programos tikslas ir uždaviniai pateikiami lentelėje^[11].

Numatomi programos studijų rezultatai

Studijų rezultatai modeliuojami pagal universalų kompetencijų sampratos modelį – bendrosios kompetencijos (bendrakultūrinė, komunikacinė, informacijos valdymo, reflektavimo ir pan.) ir dalykinės (inform. technologijų valdymo, profesinio instrumentarijus įsisavinimo ir pan.) studijų programos studentų kompetencijos.

Įvertinus studijų programos UKA specifika, kompetencijos patikslinamos. Tai atliekama pagal galiojančius teisės aktus, kurie reglamentuoja pirmosios pakopos studijų rezultatų aprašymo tvarką^[12]. Studijų rezultatai aprašomi pagal šiuo struktūrinius elementus: žinias ir jų taikymą, gebėjimus atlikti tyrimus, specialiuosius gebėjimus, socialinius gebėjimus ir asmeninius gebėjimus.

[11] <http://www.skvc.lt/old/www.skvc/nap.htm>

[12] Studijų pakopų aprašas. Patvirtintas LR Švietimo ir mokslo ministro 2011 m. lapkričio 21 d. įsakymu Nr. V-2212. Studijų pakopų aprašo 2 priedas „Pirmosios studijų pakopos rezultatų aprašymas“

Akcentuojamas dėmesys rezultatams, susijusiems su profesine architekto kvalifikacija. Tai palengvins ateityje absolventų galimybes gauti atestuoto architekto statusą, kurį suteikia speciali atestavimo komisija prie Lietuvos architektų rūmų (LAR). Atestuoto architekto statusas padidina įsidarbinimo galimybes.

Programos sandara

Programos struktūra konstruojama uždavinių didėjančio sudėtingumo tvarka. Ją sudarantys studijų dalykai yra sinchronizuojami, atsižvelgiant į programos tikslą. Numatyti studijų rezultatai yra tarpusavyje suderinti, papildomi vienas kitą ir sudaro būtiną architekto kvalifikacijai kompetencijų visumą. Numatomi studijų programos studijų rezultatai glaudžiai siejasi su numatomais dalyko lygmens studijų rezultatais. Programą sudaro dvi pagrindinės, tarpusavyje glaudžiai susijusios dalys: teoriniai dalykai ir praktika. Kiekvieno studijų dalyko aprašo forma yra sudaryta taip, kad nurodytų studijų tikslų ir formuojamų gebėjimų sąsajas bei dalykus, kuriuos būtina įsisavinti, norint palaipsniui įgyvendinti numatytus programos studijų rezultatus.

Studijų programa, kaip ir visos pirmosios pakopos studijų programos, pagal programos sandarą atitinka bendruosius programos apimties reikalavimus ir neviršija 240 kreditų:

Bendra bakalauro programos apimtis, atskirų jos dalykų grupių ir laiko, skiriamo skirtingiems studijų rezultatams pasiekti, auditorinio ir savarankiško darbo, atsiskaitymo formų apimtys ir proporcijos, studijų dalykų loginiai ryšiai ir seka visiškai atitinka Lietuvos Respublikos teisės aktų ir kitų teisinių dokumentų, reglamentuojančių studijas, reikalavimus.

Programa bus vykdoma ketverius studijų metus (aštuonis semestrus). Numatomos šios studijų formos: paskaitos (bendros ir mažose grupėse), praktiniai užsiėmimai, grupinės ir individualios konsultacijos, savarankiškas darbas, praktika. Svarbiomis laikytinos savarankiško darbo ir konsultacijų formos. Labai daug dėmesio bus skiriama praktikoms – jų organizavimui, atsiskaitymo ir vertinimo formoms.

Numatomi studijų metodai: diskusijos, probleminis ir projektinis mokymas (kursiniai projektai; baigiamasis darbas-projektas), *minčių lietus*, atvejų studijos, šaltinių analizė, tiriamasis darbas, vieši kursinių projektų ir baigiamųjų darbų aptarimai ir gynimai, kt. Dažniausiai bus taikomi interaktyvūs studijų metodai, grindžiami praktinės veiklos imitavimu (pvz., situacijų modeliavimas, debatai).

Atsižvelgiant į studijų formos specifiką, bus naudojamos šiuolaikines informacinių technologijų galimybės, siejant įprastus mokymo metodus su studentų praktine veikla (pvz., atvejų analizė, užduočių atlikimas virtualioje aplinkoje, situacijos imitavimas ir modeliavimas, erdvinis maketavimas ir t.t.).

Kiekvienam studijų dalykui numatomi kreditai (paskaitų, praktinių užsiėmimų, konsultacijų, savarankiško darbo valandos) priklauso nuo studijuojamo dalyko turinio ir numatomų įgyti gebėjimų pobūdžio. Kiekvieno programos dalyko studijos baigiamos studento žinių ir gebėjimų įvertinimu – egzaminu.

Architektūrinių-urbanistinių praktikų paskirtis – padėti būsimajam architektui įgyti praktiniam darbui reikalingų profesinių kompetencijų bei patirties, remiantis sudarytomis galimybėmis nustatytą laikotarpį dirbti praktinį architekto ar urbanisto darbą arba vykdyti atskiras architekto profesinės veiklos funkcijas, vadovaujant praktikos vadovui.

Architektūrinės-urbanistinės praktikos vykdomos skirtingose srityse – pastatų architektūros, urbanistinio projektavimo ir planavimo, kraštovaizdžio architektūros – akcentuojant architekto vaidmenį kiekvienoje srityje. Praktikų objektas kinta pagal tokią seką: **objektas-objektas ir kontekstas-kvartalas-ur-**

banistinė struktūra-kraštovaizdis. Sudaroma galimybė atlikti praktiką valdymo-administravimo įstaigoje, pvz., savivaldybės architektūros ir urbanistikos skyriuje, kur galima dirbti prie GIS duomenų bazių, susipažinti su urbanistinių projektų teisiniu mechanizmu.

Studijų programa baigiama baigiamojo darbo rengimu ir gynimu. Pagrindinis baigiamojo darbo tikslas – pademonstruoti bendrąsias ir dalykines kompetencijas visų studijų metu įgytas žinias, gebėjimus ir įgūdžius, pagrįsti pasirengimą dirbti. Baigus studijas išduodamas diplomas, liudijantis suteiktą architektūros kvalifikacinį laipsnį ir architekto profesinę kvalifikaciją.

Studijų dalykų nuoseklumas

Studijų dalykų loginiai ryšiai ir seka sudaryta remiantis numatytais studijų rezultatais, teorinių ir praktinių studijų ryšys yra integralus, o studijų programos sandara šiuo požiūriu gali būti vertintina kaip subalansuota.

Studijų dalykų eiliškumas ir išdėstymas semestruose paremtas numatytų studijų rezultatų sudėtingėjimo principu. Studijų programos progresija tokia:

- Pirmą semestrą bus studijuojami metodologiniai, teoriniai studijų krypties pagrindus teikiantys dalykai - Urbanizaciniai procesai ir globalizacija, tinklaveikos visuomenė; Architektūros kompozicijos pagrindai; Architektūrinės grafikos ir šrifto pagrindai; Kompiuterinio projektavimo pagrindai; Braižomoji geometrija ir šešėlių teorija.
- Antrą semestrą bus dėstomi profesinius pagrindus teikiantys dalykai – Geodezija: Topografijos pagrindai; Tūrinė erdvinė kompozicija, instaliacijos; Architektūrinių ir urbanistinių struktūrų funkcionavimo pagrindai; Vizualinė raiška (grafika). Taip pat numatomas Vienbučio gyvenamojo namo kursinis projektas.
- Trečią semestrą bus studijuojami pastarieji dalykai – Architektūros istorija; Pastatų tipologija; Miesto morfologija; Kompiuterinio projektavimo pagrindai. Taip pat numatomas Nesudėtingų pastatų komplekso gamtinėje aplinkoje kursinis projektas.
- Ketvirtą semestrą studentai studijuos dalykai – Pastatų inžinerinės sistemos; Miesto inžinerinė infrastruktūra; Miesto kultūra; Urbanistinė kompozicija; Daugiaaukščių pastatų ir specialiosios konstrukcijos. Numatomas kursinis projektas – Pastato techninė dokumentacija.
- Penktą semestrą sudarys – Miesto centrinės dalies ir viešųjų urbanistinių erdvių formavimas; Miesto kompozicijos analizės metodai (GIS technologijos); Susisiekimo sistemos; Šiuolaikinių miestų kvartalų modernizavimo kryptys; Miesto teritorijos inžinerinis parengimas, infrastruktūros objektai. Numatomas visuomeninio objekto kursinis projektas.
- Šeštą semestrą bus studijuojama – Kraštovaizdžio architektūros pagrindai; Šiuolaikinė architektūra; Šiuolaikinė urbanistika; Miesto kompozicija ir vizualinis identitetas; Urbanizuoto kraštovaizdžio kompozicija. Numatomas Miesto dalies urbanistinės renovacijos kursinis projektas.
- Septintą semestrą – Projektavimo darbų vadyba ir organizavimas; Architektūros organizacijų ekonomika, atliekamas Architektūrinio-urbanistinio komplekso regeneracijos kursinis projektas. Sukonstruojama baigiamojo darbo konceptualioji dalis.
- Aštuntą semestrą studentams bus dėstomas teorinis Paveldosaugos kursas ir specialus kursas apie Projektavimo ir planavimo teisę. Rengiamas baigiamasis darbas.

Studijų programos struktūra išskaidoma pagal semestrus, pateikiant kiekvieno semestro anotaciją, o taip pat dalykus pagal semestrus ir dalykų kreditus.

Baigiamuoju darbu studentai turi pademonstruoti įgytas žinias, mokėjimus, įgūdžius, profesinį kompetentingumą ir įrodyti, kad jie tinkamu lygiu pasiekė studijų programoje numatytus studijų rezultatus ir **jiems gali būti suteiktas architektūros bakalauro kvalifikacinis laipsnis ir architekto profesinė kvalifikacija**. Baigiamasis darbas yra projektas, kurį atlieka vienas studentas. Projekto tikslas – pademonstruoti profesinį kompetentingumą; identifikuoti nagrinėjamos teritorijos problemą, jos aktualumo laipsnį, išnagrinėti precedentus, analogus, tyrimų metodus ir t.t.; parengti problemos sprendimo strategiją, atlikti tyrimą - architektūrinę-urbanistinę analizę; sukurti architektūrinę-urbanistinę idėją, numatyti urbanistinės plėtros etapus; suformuluoti projekto rezultatus; numatyti problemos sprendimo alternatyvas, atlikti jų palyginamąją analizę; detalizuoti architektūrinę-urbanistinę idėją; atlikti projekto pasekmių aplinkai vertinimą; parengti projekto ataskaitą (aprašą su priedais).

Baigiamajame darbe turi atskleisti studento įgytos bendrosios ir dalykinės kompetencijos, gebėjimas modeliuoti realybę, gebėjimas rasti sąsajas tarp reiškinių. Būtina sąlyga - studentų aktyvumas, kūrybingumas, kritinis mąstymas, gebėjimas numatyti perspektyvas ir reflektuoti profesinę sritį. Baigiamajame darbe studentas turi gebėti formuluoti problemas, susijusias su studijų kryptimi, savarankiškai atlikti praktinį/empirinį tyrimą, taikyti tinkamus tyrimo metodus, tinkamai pristatyti tyrimo medžiagą, aiškiai, pagrįstai formuluoti tyrimų išvadas bei jas kontekstualizuoti.

Baigiamųjų darbų temos glaudžiai siejamos su studentų patirtimi, įgyta praktinių metu; paskutinėje praktikoje studentai turės galimybes atlikti tiriamąjį darbą, kuris yra svarbi ir būtina baigiamojo darbo dalis.

Būsimų ir naujų studentų motyvacija

Absolventai, baigę šią studijų programą, galės dirbti projektavimo ir statybos įmonėse, valstybės ir savivaldybės institucijose; rengti pastatų, urbanistinių kompleksų ir kraštovaizdžio architektūros projektus; rengti bendrusius, detaliuosius ir specialiuosius planus; kurti savarankišką architektūrinio ir urbanistinio projektavimo verslą. Įgijęs architekto profesinę kvalifikaciją, absolventas bus sukaupęs pakankamai dalykinių žinių ir gebėjimų, išsiugdęs tinkamas vertybines nuostatas, išmanys architektūrinio ir urbanistinio reiškinius, gebės įgytas žinias ir gebėjimus taikyti profesinėje veikloje.

Baigus šią studijų programą, išlaikius tam tikrą statybos ir planavimo srityje teisinių žinių testą, galima įgyti atestuoto architekto kvalifikaciją^[13] ir pradėti individualią verslo praktiką statybos, projektavimo ir planavimo srityse.

Taip pat galima gauti meno kūrėjo statusą, kurį suteikia Lietuvos Respublikos Kultūros ministerijos speciali komisija. Be to, programos absolventas gali stoti į Lietuvos architektų sąjungą, kuri vienija visus architektus.

Epilogas

Pabaigai belieka priminti kai kurias fundamentines sampratas, egzistuojančias Tarptautinės architektų sąjungos (UIA), ES architektų mokymo ir lavinimo konsultacinės komisijos rekomendacijose. Jose įtvirtinta plati architekto veiklos samprata – nuo patalpos interjero, atskiro pastato iki miestų bei rajonų planavimo ir projektavimo. **Architektūra yra menas ir mokslas** organizuoti erdvę realiomis formomis, turinčiomis tikslą patenkinti žmogaus materialines ir dvasines reikmes.

Taip pat reikia priminti kai kurias sampratas, susijusias su miestų erdvinio planavimu. Tai neturi nieko bendra su procedūriniu teritorijų planavimu, Lietuvoje dažnai vadinamu urbanistikos sinonimu. **Urbanistika yra sudėtinė architektūros meno ir mokslo dalis, nagrinėjanti miestų ir gyvenviečių**

kūrimą (projektavimą) ir statybą, bei visus su tuo susijusius klausimus: a) erdvinius-kompozicinius; b) funkcinius-teritorinius; c) socialinius-ekonominius; d) kultūros paveldo; e) aplinkosaugos; f) susisiekimo organizavimo; g) techninius-inžnerinius ir kitus.

Urbanistika – tai erdvėje išplėtotą architektūrinę visumą, susidedanti iš statinių ir jų kompleksų, aikščių, parkų, gatvių, takų, tiltų, tunelių ir t.t.

Urbanistika yra neatsiejama architektūrinės veiklos sritis, kuri kaip ir pati architektūrinė veikla yra sudėtinga kompleksinė veikla, reikalaujanti iš specialisto tiek meninio išsilavinimo tiek ir inžnerinių, ekonominių, geografinių žinių. Tačiau būtina pabrėžti, kad urbanistikos srityje dirba ne tik architektai, bet ir inžinieriai. Yra architektai-urbanistai (miesto erdvės, užstatymas ir pan.) ir inžinieriai-urbanistai (sulisiekimo sistema ir inžinerinė infrastruktūra). Kitus specialistus reikėtų vadinti miestų reikalų planuotojais (kultūra, socialiniai reikalai ir pan.).

prof. Algis Vyšniūnas

Bachelor study programme „Urban complex architecture” - an alternative to procedural planning

During the last 20 years the architects profession underwent a transformation, which is related to the demise of professional values in the general architectural study programme. After a change in the classical architect professions' conception, a need emerged to reconsider the architects training principles.

On the 20th of June 2013 Vilnius art academy (VDA) senate approved the establishment of a new subdivision – Klaipėda faculty and a decision was made to prepare a new architectural programme. From this moment began a stage of new quality not only in the history of VDA, but in the process of art studies in Klaipėda.

September 2013 saw the launch of architectural studies at VDA Klaipėda faculty for the first time in Klaipėda history.

The aim of the article is to introduce the bachelor study programme's „Urban complex architecture“ (UKA) project.

UKA bachelor studies programme in the Urban design branch is dedicated to a specialized preparation of architects, because such professionals are not prepared in Lithuania. At the moment general plans, special and master plans can be prepared not only by architects, but also engineers, having passed a legal knowledge test. The Lithuanian Republic territory planning law defines only the content of the plan, the preparation process and coordination procedures without criteria for identifying the quality of the solutions. Administrative competence is confused with professional competence.

The new programme aims at training an architect competent in the fields of architecture, urban design and landscape architecture.

Such professionals would be able to identify the problems of an analysed territory, their degree of relevance, look into precedents, analogues, research methods, prepare a solution strategy, carry out research – architectural-urban analysis, create an architectural -urban idea, envisage stages of urban development, formulate the project's results, provide problem solution alternatives and produce their comparative analysis, elaborate an architectural-urban idea, produce an impact on the environment assessment, prepare a project report.

Having completed the study programme the graduates can work in architectural and construction companies, state and municipal institutions, prepare building, urban complex and landscape architecture projects, prepare general, special and master plans, start an independent architectural an urban design office.

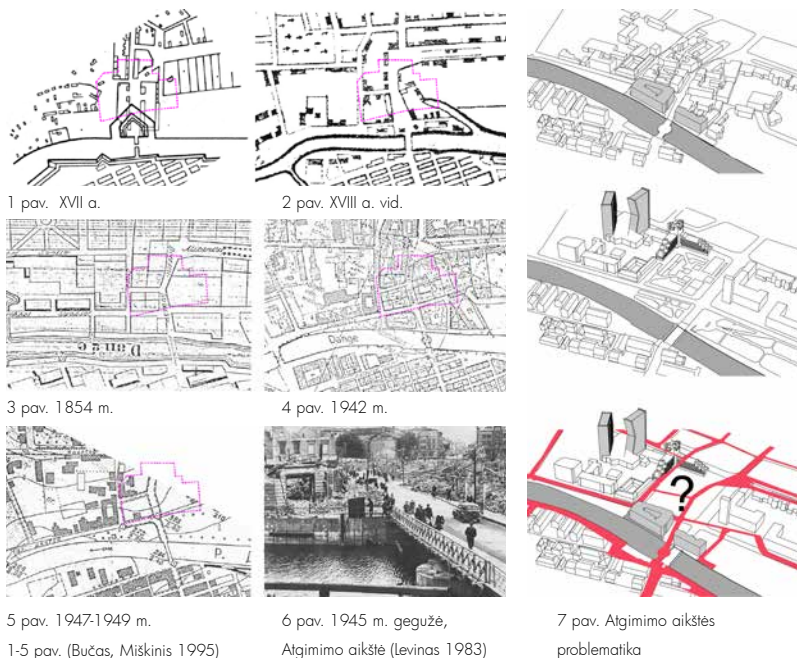
[13] Teisinių žinių statybos ir teritorijų planavimo srityje patikrinimą vykdo Lietuvos architektų rūmų atestacinė komisija

Kristina Martinaitytė

Atgimimo aikštės santykis Klaipėdos miesto urbanistinėje erdvinėje struktūroje

Įvadas

XIX a. sunykus Klaipėdos miesto fortifikacinei sistemai senamiesčio urbanistinė struktūra tapo atvira, o sovietiniais metais konversinės teritorijos susidarė tradicinio užstatymo miesto centre. Nepriklausomybės laikais atsirado intencijos senamiesčio priegose statyti aukštybinius pastatus, tačiau, lyg to dar būtų negana, dabar siekiama užstatyti ir pagrindinę miesto aikštę. Eilinių kartą bandoma revizuoti Klaipėdos istorinę urbanistinę struktūrą. Tai yra kertinis miesto urbanistinės struktūros raidos momentas – reikalinga naujų plėtros galimybių koncepcija.

Teritorijos raida. Problematika

Iki XVIII a. vidurio nagrinėjamoje teritorijoje susiformavusi kvartalų struktūra keitėsi nežymiai (žr. 1–5 pav.). Prieš karą dabartinės Atgimimo aikštės vietoje buvo Naujamiesčio rajono dalis su aiškiu perimetriniu užstatymu, tačiau visi vertingi statiniai, tarp jų ir Biržos pastatas (žr. 6, 8 pav.), buvo nugriauti per karą ir po jo, o statant Klaipėdos viešbutį 1981 m. aikštėje nugriautas paskutinis paveldo objektas – gaisrinė. Viešbučio pastatas buvo tiesiog „uždėtas“ ant Palangos gatvės trasos (žr. 7 pav.). 2000 m. parengtas ir 2005 m. patvirtintas Atgimimo aikštės detalusis planas, siekiantis aikštėje atstatyti buvusį istorinį užstatymą visiškai nesiriša su leidimu statyti (ir 2006 m. pastatytais) „K“ ir „D“ aukštybiniais pastatais. 2011 m. įvykęs Klaipėdos miesto muzikinio teatro pastato vietos parinkimo architektūrinis konkursas parodė daugiau nepagrįstų siūlymų transformuoti Muzikinio teatro pastatą ir aikštės erdvinę struktūrą. Sprendimai prieštarauja vienas kitam. Juk buvo duotas leidimas statyti aukštybinius pastatus Senamiesčio apsaugos zonoje. O patvirtintas detalusis planas reglamentuoja istorinio perimetrinio užstatymo atstatymą aikštės sąskaita. Detaliojo plano idėja nėra pagrįsta, kai:

- tame pačiame kvartale toliau respektuojami sovietmečiu atsiradę statiniai, tokie kaip „Klaipėdos“ viešbutis. Tokiu atveju turėtų būti atstatomas istorinis gaisrinės pastatas;
- ignoruojamas aikštės ir esamų aukštybinių pastatų „K“ ir „D“ sąryšis (žr. 9 pav.). Kokia atstatytų istorinio laikotarpio pastatų pridėtinė vertė aikštės kompozicijoje?
- istorinės H. Manto gatvės trasos atstatymas komplikuoja intensyvios gatvės sankryžas. Tuomet šiuo principu turėtų būti atkurta minėta Palangos gatvės trasa, tačiau pastaroji ignoruojama.

8 pav. Buvęs Biržos pastatas 1908 (istorinių archyvų nuotrauka)

9 pav. Klaipėdos Atgimimo aikštė šiandien

Nuo 2000 m. Klaipėdos miesto centrinėje dalyje vykusių projektavimo darbų suirutėje įterpti aukštybiniai pastatai iššaukė stichinių tokių pastatų projektavimą. Senamiesčio priegose pastatyta „Minijos banga“, aukštybiniai „K“ ir „D“ pastatai, dėl ekonominės krizės neįgyvendintas liko ir kitas šalia „Minijos bangos“ projektuotas aukštybinis pastatas Birutės g. 6. Tokiu atveju jau būtų galima kalbėti apie šių pastatų grupių sąryšį, fiksuojantį senamiesčio struktūrinės ribas. Tačiau šis sprendimas vėlgi yra kontraversiškas: paliekant ir ryškinant tik šias dvi aukštybinių pastatų grupes užgožiamas planuojamas atstatyti piliavietės bokštas. 2005 m. pradžioje uostamiesčio savivaldybės užsakyму pradėtas rengti Klaipėdos miesto aukštybinių pastatų išdėstymo specialiojo planu numatoma galimybė, paisant skirtingų miestovaizdžių vertės bei stabilumo, naujais elementais papildyti renovuojamus uostamiesčio kvartalus bei kurti tokį miesto kompozicinį modelį, kuriame esantys aukštybiniai pastatai taptų bendros sistemos dalimi (Statyba ir architektūra 2006: 21–23).

Istorinis užstatymas ar nauja erdvės kokybė?

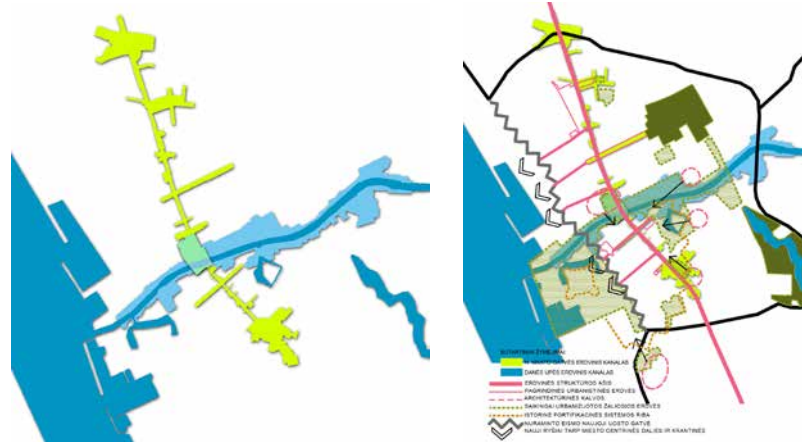
Neaiški pozicija dėl Atgimimo aikštės yra pagrindinė teritorijos sąstingio priežastis. Erdvės užstatymas ar kokybės keitimas gali būti įrodomas tik detaliau analizuojant esamą Klaipėdos miesto centrinės dalies urbanistinę struktūrą, pagrindinius ją formuojančius elementus – H. Manto–Tiltų gatvės ir Danės upės erdvinis kanalas (žr. 10 pav.). Miesto centrinės gatvės ir upės ašių sankirta urbanistiškai reikalauja struktūrinio nužymėjimo, todėl būtent ties tokia sankirta išsidėsciusi Atgimimo aikštė gali egzistuoti tik kaip urbanistinė struktūrą įprasminanti erdvė.

H. Manto–Tiltų gatvės trasoje identifikuojamos skirtingo rango lokalsios ir pusiau lokalsios erdvės, kurių forma tam tikrais atstumais ritmingai kartojasi. Europos istoriniuose miestuose esamos urbanistinės erdvės tarpusavyje jungiamos, papildomos naujomis, ir taip sudaromos sudėtinės sistemos. Kol kas dalis galimos H. Manto gatvės sudėtinės erdvių sistemos segmentų neturi estetinio kompozicinio baigtumo. Tas sukuria terpę lokalaus mąstymo siūlymams.

Teritorijos planinė erdvinė struktūra yra neatsiejama nuo užstatymo pobūdžio ir topografijos. Kadangi atskiri Klaipėdos miesto struktūriniai vienetai persilieję ir sunkiai identifikuojami, o topografija tolygi ir neišskirtinė, urbanistinės erdvės užstatymas ar fizinių parametrų keitimas gali būti tiesiogiai susijęs su miesto centrinės dalies erdvinės struktūros kitimu. Atgimimo aikštės užstatymas gali neigiamai paveikti senamiesčio teritorijos morfostruktūrinę atskirtį ir ilgainiui asimiliuoti su istorine miesto dalimi.

Sisteminė Klaipėdos miesto centrinės dalies urbanistinės kompozicijos kokybės problema sąlygoja nepagrįstus urbanistinių erdvių užstatymo siūlymus. Pateiktas miesto centrinės dalies dalinis urbanistinės struktūros vertinimas įrodo, jog Atgimimo aikštės erdvė privalo likti, tačiau problemai spręsti būtina formuoti miesto vizualinio ir kultūrinio tapatumo koncepciją.

Kaip vienas iš galimų miesto centrinės dalies plėtros modelių yra urbanistinių erdvių kuriamas tinklas (žr. 11 pav). Koncepcijoje siūloma miesto centrinės dalies kompozicijoje pasyviai dalyvaujančius pavienius elementus sujungti į bendrą sistemą, atkurti skersinius ryšius su Kuršių mariomis, įprasinti aikštės ir erdves. Tokio plėtros modelio privalumai: miesto centrinė dalis įgyja aiškia erdvinę struktūrą, atveriamos Kuršių marių krantinės, išlaikomas centrinės dalies gyvybingumas. Trūkumai: neaiški pavienių jau esančių aukštybinių pastatų reikšmė miesto kompozicijoje. Ši problema galėtų būti sprendžiama ties reikšmingomis urbanistinėmis erdvėmis formuojant aukštybinių pastatų grupes. Kuriami dinamiška miesto kompozicija, nužymimos struktūrinės senamiesčio ribos, sumažinama įtampa tarp senamiesčio prieigos esančių pavienių aukštybinių pastatų, atveriamos panoraminės regyklos. Koncepcijos trūkumai: stiprūs miesto įvaizdžio pakitimai, konservatyvus visuomenės požiūris (savimonėje išlikęs ikikarinis Klaipėdos miesto atvirukų vaizdas).

10 pav. Pagrindiniai miesto centrinės dalies urbanistinės struktūrą formuojantys erdviniai kanalai

11 pav. Alternatyvinis miesto centrinės dalies plėtros modelis

Abiejuose alternatyviniuose miesto centrinės dalies plėtros modeliuose atsispindi ta pati idėja – H. Manto–Tiltų gatvės erdvinę struktūrą sujungti su galima senamiesčio struktūrinėmis ribas nužyminčia erdvine struktūra. Taip formuojama stipri, kompoziciškai išreikšta urbanistinių erdvių sistema. Atgimimo aikštės erdvė kaip vienas iš šios sistemos segmentų įgauna naują senamiesčio apsauginę reikšmę. Tad apibendrinat skyrių galima teigti, jog Atgimimo aikštė yra svarbus miesto centrinės dalies erdvinis struktūrinis elementas, kurio dalinis ar visiškasis užstatymas tolygus urbanistinės sistemos naikinimui.

Lietuvos didžiųjų miestų pagrindinės aikštės. Vertinimo kriterijai

Teiginiai, esą Klaipėdos Atgimimo aikštė yra per didelių fizinių parametrų, sudaro prielaidas atlikti Lietuvos didžiųjų miestų aikščių palyginimą. Vertinimo kriterijai ir aukšti kokybiniai parametrai nustatomi nagrinėjant Europos istorinių miestų pagrindinių miesto aikščių formavimo metodiką.

Urbanistinių erdvių raidą ir projektavimo principus nagrinėjo S. Kostofas knygoje „The City Assembled“ (1999: 136). Jis teigia, jog geros aikštės proporcijos yra tarp praktiškumo ir funkcionalumo ribų. Pagal „Laws of the Indies“, centrinės miesto aikštės dydis turi būti proporcingas miesto plano dydžiui ir gali būti ne mažesnis nei 61 x 91 m, tačiau ne didesnis nei 162 x 244 m. Aikštė turi atitikti žmonių poreikį judėjimui ir veiklai. Į per didelę aikštę susirinkus neproporcingai mažai žmonių sudaromas ištuštėjęs miesto vaizdas. Neteisingai suvokiamos ir vienos konkrečios funkcijos aikštės, kurios veikia tik tam tikru metu, o vėliau lieka tuščios. Pavyzdžiui „heroišku“ parametrų aikštės, kurios tam tikrame laikmetyje buvo skirtos paradams ar tam tikro veikėjo garbei. Tačiau dabar jos atrodo absurdiškai didelės.

Žymus italų renesanso architektas L. Albertis nustatė, jog aikščių proporcijos yra neatsiejamai susijusios su jas formuojančiais erdviniais formantais. Pagal jo teoriją aikštės ilgio ir pločio santykis turi būti 1:2. Tinkamas aikštės formantų aukštis yra 1/3 aikštės pločio (mažiausias santykis 1/6). Jei aplinkiniai pastatai bus per žemi, atvira erdvė atrodys per didelė, jei formantai per aukšti – erdvė bus pernelyg slėgianti. Kita vertus, aikštės dydžio negalima visiškai kompensuoti formantų aukščiu.

Aikščių ir skverų svarbą ypač pabrėžė architektas teoretikas Camillo Sitte knygoje „City Planning According to Artistic Principles“ (1889). C. Sitte rėmėsi erdvių estetika, kuri suvokiama per kompoziciškai uždaras lauko erdves. Tokioje erdvėje estetiškai dalyvauja ir ją papildo ypatingų pastatų vidinės erdvės, kurios jungiasi ar šliejasi su aplinkiniu užstatymu.

Aikščių trečiąjį lygmenį per emocinę įtaką stebėtojiui nagrinėjo architektas G. Cullenas (1971: 17). Plane lygaus perimetro aikštė kintant formantų aukštingumui sukuria kadru įvairovę. Stiprų poveikį turi pavieniai akcentai, lokalsios ir bendramiestinės dominantės, atsiveriančios panoramos ar kitos traukos. Ši emocinį poveikį G. Cullenas siūlo perteikti fiksuojant erdvių perspektyvas ties judėjimo trasos ašimi.

Remiantis šiomis proporcijomis ir kitais kokybę nusakančiais parametrais atliekamas Lietuvos didžiųjų miestų pagrindinių aikščių įvertinimas (žr. 1 lentelę ir 12 pav.).

Komentaras

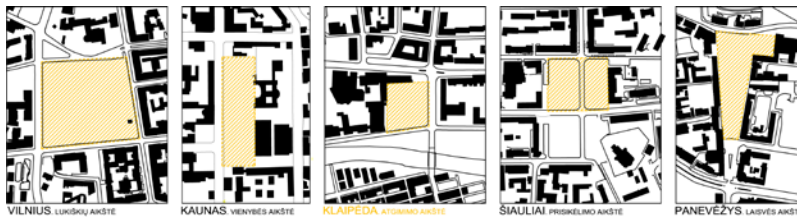
Dydis/proporcijos. Didžiausi Vilniaus Lukiškių aikštės fiziniai parametrai. Kauno ir Panevėžio aikštės yra atitinkamų parametrų, tuo tarpu mažiausia Klaipėdos Atgimimo aikštė. Proporcijos atžvilgiu nei viena aikštė neatitinka architekto L. Alberčio nustatytų aikštės proporcijų.

Forma. Visos aikštės yra apytikriai simetriškos, artimos kvadrato formai iškyrus Kauno ir Panevėžio aikštes. Tik Laisvės aikštė atitinka C. Sitte reguliarios aikštės modelį, tačiau ji turėtų būti tobulinama.

Formantai/proporcijos su aikštės dydžiu. Geriausias proporcijos pagal L. Albertį išlaikytos Klaipėdos ir Kauno aikštėse. Šiose aikštėse perimetras gali būti intensyvinamas nežymiai, keliant pavienių formantų aukštingumą iki reikiamo. Tuo tarpu Lukiškių aikštės formantai yra neproporcingai žemi, sudaromas per didelės aikštės vaizdas. Pagal C. Sitte visoms aikštėms reikėtų baigti formuoti perimetrą. Klaipėdos Atgimimo aikštė, kitaip nei kitos aikštės, yra pusiau atvira, tris kraštines formuoja skirtingo aukštingumo pastatų kompleksai, žvelgiant iš bet kurio aikštės taško atviras vaizdas į Danės upę ir senamiestį.

1 lentelė. Lietuvos didžiųjų miestų pagrindinių aikštėjų įvertinimas

	Vilnius. Lukiškių aikštė	Kaunas. Vienybės aikštė	Klaipėda. Atgimimo aikštė	Šiauliai. Prisikėlimo aikštė	Panevėžys. Laisvės aikštė
Dydis / proporcijos	210 x 190 m 1:1.1 +	247 x 73 m 1:3.4 +	105 x 94 m 1:1.1 +	135 x 120 m 1:1.1 +	241 x 80 m 1:3 +
Pastaba: pagal „Laws of the Indies“, centrinės miesto aikštės dydis turi būti proporcingas miesto plano dydžiui, tačiau ne didesnis nei 162 x 244 m. Pagal L.Albertį aikštės ilgio ir pločio santykis turi būti artimas 1:2.					
Forma	reguliari, stačiakampė	reguliari, stačiakampė	reguliari, stačiakampė	reguliari, stačiakampė	ireguliacinė, piltuvėlio forma
Pastaba: C. Sitte ideali aikštės forma – ireguliacinė, asimetriška.					
Formantai / proporcijos	Perimetras suformuotas ne iki galo 1:12 +	Perimetras suformuotas ne iki galo 1:3.7 ++	Perimetras suformuotas ne iki galo su atviru vienu vaizdu 1:3 +++	Perimetras suformuotas ne iki galo 1:7.5 +	Perimetras suformuotas 1:6.6 +
Pastaba: pagal C. Sitte erdvė turi būti uždara. Žvelgiant iš bet kurio aikštės taško gali būti tik vienas atviras vaizdas. Pagal L.Albertį tinkamas aikštės formantų aukštis yra 1/3 aikštės pločio (mažiausias santykis 1/6).					
Funkcija / paskirtis	svarbūs objektai, renginiai, rekreacija +	svarbūs objektai, renginiai +	reprezentacija, svarbūs objektai, renginiai, skveras, rekreacija +++	reprezentacija, svarbūs objektai, renginiai ++	reprezentacija, svarbūs objektai, skveras +
Trauka	+	+	+++	++	++
Vizualinių kadru įvairovė	+	++	+++	++	++
Pastaba: pagal G. Culleną stiprų poveikį turi pavieniai akcentai, lokalios ir bendramiestės dominantės, atsiveriančios panoramos ar kitos traukos.					

12 pav. Lietuvos didžiųjų aikštėjų fizinių parametrų palyginimas

Funkcija/paskirtis/trauka. Šie kriterijai tarpusavyje labai susiję. Erdvės funkcionalumas nulemia jos trauką, o aikštės atraktivumas sukuria prielaidas daugiavilkiui erdvės panaudojimui. Iš to seka, jog aikštės gyvybingumas tiesiogiai priklausomas nuo jos kokybės. Klaipėdos aikštė atlieka visas miesto centrinės aikštės funkcijas, tačiau jos menka estetinė vertė silpnina lankytojų trauką.

Vizualinių kadru įvairovė. Atgimimo aikštė, lyginant ją su kitomis Lietuvos didžiųjų miestų aikštėmis, yra viena išpūdingesnių – ją pabrėžia bendramiestės dominantės, kompozicijoje aktyviai dalyvauja aukštybiniai „K“ ir „D“ pastatai. Erdvė nukreipta į senamiesčio ir upės krantinės vaizdą – reprezentuojamas Senamiestis. Lukiškių aikštė sudaro gana monotonišką vaizdą, kitose aikštėse labiau dominuoja vienas ar kitas monumentas.

Palyginus pateiktus duomenis matoma, jog Klaipėdos Atgimimo aikštės fiziniai parametrai mažiausi. Ji galėtų būti ilginama iki upės krantinės, formuojamos stačiakampio 1:2 proporcijos. Erdvės perimetras gali būti intensyvinamas nežymiai, keliant pavienių formantų aukštingumą iki reikiamo.

Atgimimo aikštės plėtros alternatyvos

Siekiant objektyviau įvertinti Atgimimo aikštės kokybinį potencialą, pateikiama anksčiau atliktų projektų analizė – galimos erdvės plėtros alternatyvos.

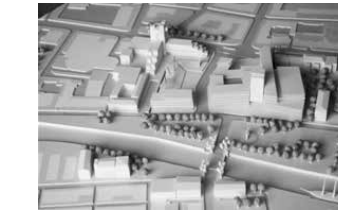
Pirmoji alternatyva yra gana idealizuota, formuojamas tolygaus Naujamiesčio kvartalo perimetro užstatymas. Pagal architekto S. Revzino

13 pav. Klaipėdos generalinio plano – Centrinės miesto dalies sutvarkymo projektas. Aut. S. Revzinas, 1951 m. 1 alternatyva

14 pav. Klaipėdos kultūros rūmai (dab. Muzikinis teatras). Aut. A. Mikėnas, 1959 m. 2 alternatyva

15 pav. Konkursinis pasiūlymas (Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro naujo pastato statybos vietos parinkimo atviras architektūrinis-urbanistinis konkursas 2011) 3 alternatyva. Istorinio užstatymo atstatymas

siūlymą aikštės dydis ir užstatymo linija pritaikoma esamoje situacijoje (žr. 13 pav.), tačiau gautas variantas kiek iškraipomas esamo „Klaipėdos“ viešbučio. Alternatyva vertinama kaip komplikotos planinės struktūros – neišlaikoma pirminė simetrija, kuri daro erdvę patrauklią.

Kita alternatyva pagal architektą A. Mikėną, projektavusį 1959 m. kultūros rūmus (dab. Muzikinį teatrą). Pagal šį pasiūlymą praktiškai pusė aikštės erdvės būtų užstatoma (žr. 14 pav.), o perimetrą formuojantis užstatymas pernelyg žemas ir monotoniškas. Nėra aiškių argumentų tokiai aikštės formai pagrįsti. Alternatyva išryškina Muzikinio teatro pastatą, tačiau sumenkina Atgimimo aikštės reikšmę, dėl to alternatyva atmetama.

Trečioji alternatyva – vienas iš Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro naujo pastato statybos vietos parinkimo architektūrinio urbanistinio konkurso pasiūlymų (žr. 15 pav.). Sprendinys suardo esamą urbanistinių erdvių struktūrą, sumenkina miesto aikštės reikšmę. Pastato stambus tūris nedera istorinės aplinkos užstatymui, komplikuojama intensyvios gatvės sankryžos. Alternatyva vertinama neigiamai.

Kadangi nei vienas anksčiau pateiktas Atgimimo aikštės vystymo sprendinys pritaikymui nėra tinkamas, formuojama nauja aikštės erdvė įprasminanti teritorijos koncepcija.

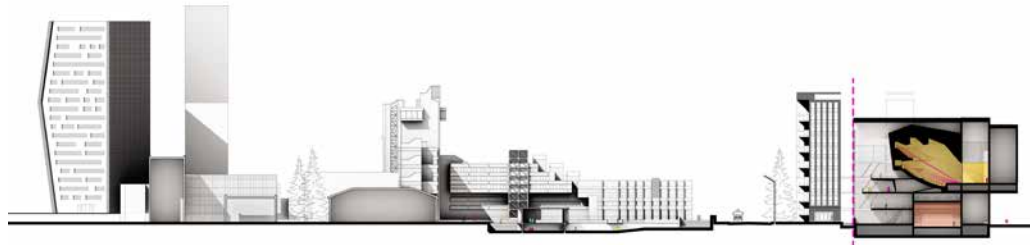
Atgimimo aikštės ir jos formantų vystymo koncepcinis pasiūlymas

Nustatant Atgimimo aikštės reikšmę miesto centrinės dalies struktūrai, buvo gilinta į H. Manto ir Danės upės erdvių kanalų formuojamą jungtį bei nagrinėjamos erdvės reikšmę senamiesčio apsaugos juostai. Prieita išvados, jog Atgimimo aikštės erdvė yra būtina sąlyga senamiesčio apsaugai užtikrinti, ji yra miesto centrinės dalies sudėtinės erdvių sistemos dalis.

Formuojamame koncepciniame pasiūlyme numatoma ilginti Atgimimo aikštę iki 1:2 pločio ir ilgio proporcijų, aikštės erdvė „sukabinama“ su upės erdve (žr. 17 pav.). Tokia projektuojama aikštės erdvinė struktūra respektuoja istorinio užstatymo elementus: akcentuojama buvusios Palangos gatvės trasos

ašis, pėsčiųjų liepto trasa pratęsia buvusio Biržos tilto – Tiltų gatvės ašį, semantinę reikšmę įgyja atverti Biržos pastato senieji pamatai – eksponuojama požeminė archeologija (pvz., Vienos archeologinių sluoksnių ekspozicija 18 pav.). Formuojamas pėsčiųjų tiltas virš Danės upės, jungiantis miesto aikštę su atraktyvia Vežėjų gatvės judėjimo trasa.

Kuriama miestą reprezentuojanti tūrinė kompozicija. Klaipėdos Muzikinis teatro pastatas turi didelį potencialą tapti išskirtiniu objektu. Rekonstruojant aikštę ir Muzikinį teatrą įgyvendinama ir Danės upės reprezentatyvios krantinės idėja (žr. 16 pav.). Konceptijos sprendiniais numatoma rekonstruoti Muzikinio teatro pastatą ir pritaikyti jį operinio lygmens pasirodymams.

16 pav. Skersinis pjūvis per Atgimimo aikštę

17 pav. Konceptinis teritorijos vystymo siūlymas

18 pav. Vienos archeologinių sluoksnių eksponavimas

Stiprinami Atgimimo aikštės formantai – intensyvinamas užstatymas kvartalo viduje. -1 lygio atvėrimas pagyvina perimetrą formuojančių pastatų aukščio – masės įspūdį. Esamos erdvinės dominantės papildomos naujais akcentais, remiantis ašiniu principu. O prieigose esantys aukštybiniai pastatai „K“ ir „D“ papildo aikštės tūrinę kompoziciją.

Išvados

1. Problemos atsiradimo priežastys yra neaiški pozicija dėl Atgimimo aikštės. Istorinio užstatymo ir deformuotos senosios gatvės trasos atstatymas paneigia Klaipėdos miesto erdvinę kompozicijos modelį, suardo esamą urbanistinių erdvių struktūrą, sumenkina miesto aikštės reikšmę. Istorinių pastatų atstatymo idėja neįrodyta. Aikštės dangų plano projektas problemas taip pat neišspęs.
2. Aukštybinių pastatų statyba senamiesčio prieigose galutinai suardė Klaipėdos istorinę urbanistinę struktūrą. Susiformavo miesto senosios urbanistinės struktūros naujų galimybių modeliavimo problema. Ją sprendžiant turi būti formuojamas naujas miesto kompozicinis modelis, kuriame esantys

aukštybiniai pastatai taptų bendros sistemos dalimi. Jo pagrindu parengti vizualinio tapatumo stiprinimo koncepcija.

3. Turėtų būti apgalvota architektūrinių kalvų sistemos idėja. Esamas „K“ ir „D“ aukštybinių pastatų kompleksas galėtų tapti pagrindiniu miesto struktūriniu branduoliu. Kitavertus, „K“ ir „D“ ir „Minijos bangos“ pastatų sąryšis prieštaringas. Mat išryškintos dvi aukštybinių pastatų grupės užgožtų pilies bokštą. Turi būti formuojama senamiestį respektuojanti sistema.
4. Klaipėdos Atgimimo aikštės fiziniai parametrai mažesni nei Lietuvos didžiųjų miestų aikščių. Atgimimo aikštės stačiakampis galėtų būti ilginamas iki upės krantinės. Tuo tarpu erdvės perimetras gali būti intensyvinamas nežymiai, keliant pavienių formantų aukštingumą iki reikiamo. Aukštybiniai pastatai dominuoja aikštės erdvėje. Nustačius teisingus aikštę respektuojančius ir jos vertę didinančius parametrus turėtų būti formuojama urbanistinio architektūrinio projektavimo programa. Nuosekli projektavimo eiga leidžia išvengti klaidų bei kryptingai formuoti miesto veidą.

Literatūra

5. Bučas J., Miškinis A. Urbanistikos paveldo saugotinos teritorijos Klaipėdos miesto 1945 metų administracinėse ribose, Kaunas: „Kraštovarka“, mokslinis – tiriamasis darbas, 1995 m.;
6. Cullen G. The Concise Townscape, London: Architectural Press, 1971. ISBN-13: 978-0750620185;
7. Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro naujo pastato statybos vietos parinkimo atviras architektūrinis-urbanistinis konkursas, Lietuvos architektų sąjungos Klaipėdos apskrities organizacija, 2011-10-24 [žiūrėta 2014-05-20]. Prieiga per internetą: <<http://www.architektams.lt/konkursai/klaipedos-valstybinio-muzikinio-teatro-naujo-pastato-statybos-vietos-parinkimo-atviras-architekturinis-urbanistinis-konkursas/>>;
8. Kostof S. The City Assembled, The Elements of Urban Form Through History, Thames & Hudson, 1999. ISBN-13: 978-0500281727;
9. Levinas, Ch. Gyvenimo žingsniai: fotografijų rinktinė, Vilnius: Mintis, 1983. UDK: 9(474.5) (084);
10. Sitte C. City Planning According to Artistic Principles, The Birth of Modern City Planning, sudarė G. R. Collins, C. C. Collins, Phaidon Press, 1889. ISBN-13: 978-0486451183;
11. Statyba ir architektūra, Paveldosaugininkai siekia atverti senamiesčio erdves į marias, specialus nr. „Klaipėda“, Vilnius: „Statyba ir architektūra“, 2006. ISSN 0131-9183.

Kristina Martinaitytė

Atgimimo square in relation to Klaipėda central urban space structure

Klaipėda city Atgimimo squares' physical parameters are smaller than Lithuania largest city squares. The independence years saw intentions of building high-rise buildings in the outskirts of the old town, however now there are plans to build on the main city square. Once again Klaipėda's historic urban structure is being revised. It is a cornerstone moment in the city's urban development. The cause of the problems emergence is the uncertain attitude towards Atgimimo square. Restoration of the old urban structure and Tiltų street route deny Klaipėda spatial composition model, disrupt the existing urban space structure, understate the value of the city square. A project for new designs of the square will not solve the problem. The construction of high-rise buildings on the outskirts of the old town completely disrupted Klaipėda's historic urban structure. A problem evolved for modelling new possibilities of the old urban structure. The idea of an architectural hill system should be considered. On the other hand the high-rise building relationship is controversial. Two highlighted groups of high-rise buildings would drown the castle tower. After determining correct parameters for respecting and increasing the value of the old town and the square an urban architectural design programme should be formed.

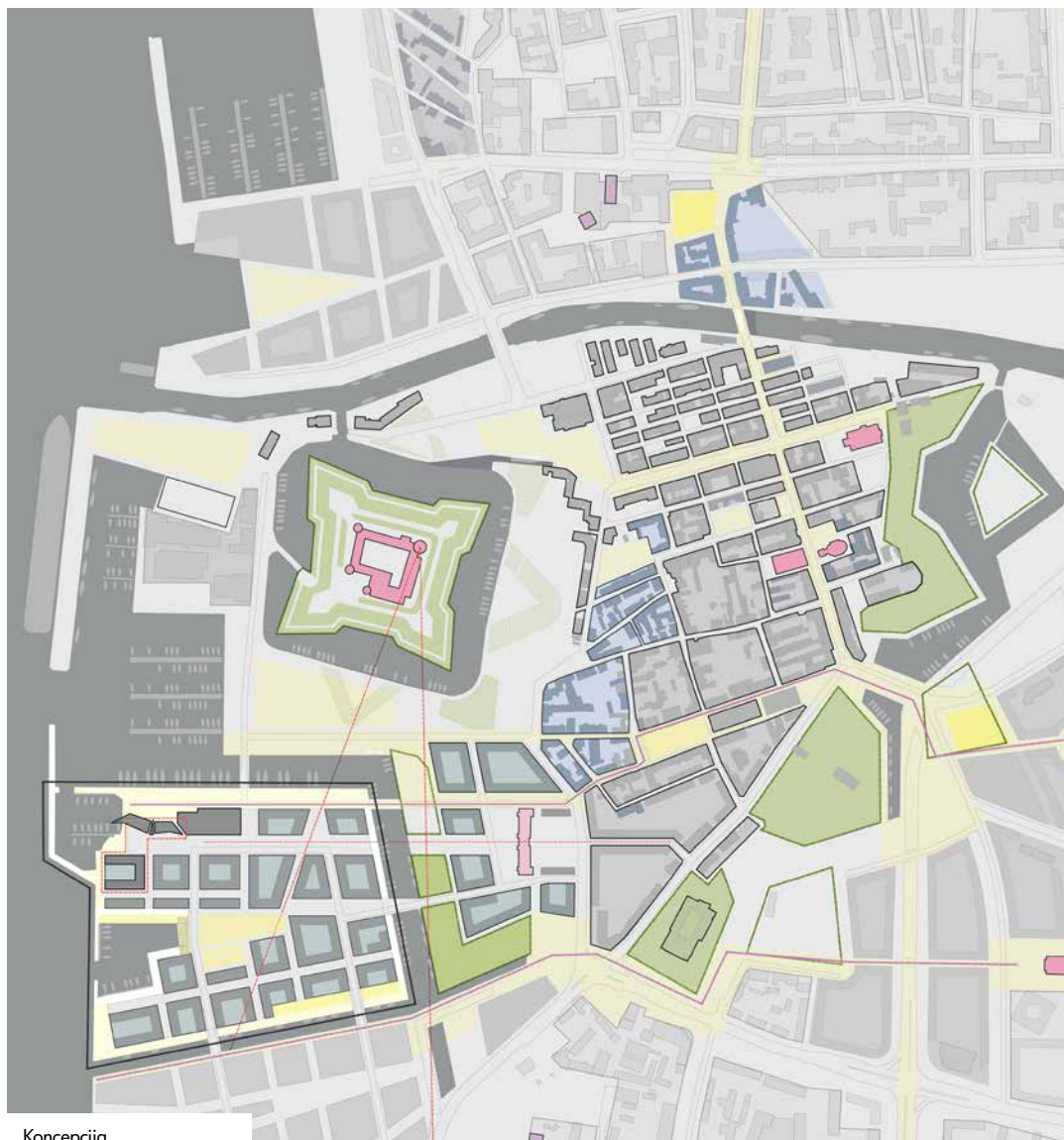
Poilsio pastato gamtinėje aplinkoje ir daugiabučio pastato projektas Pilies g. Klaipėdoje

Autorius / Author : Laimonas Grauslys

Darbo vadovas / Tutor : prof. Algis Vyšniūnas, lekt. Vaidotas Dapkevičius

Darbo pobūdis / Project type : Bakalauro studijų kursinis projektas

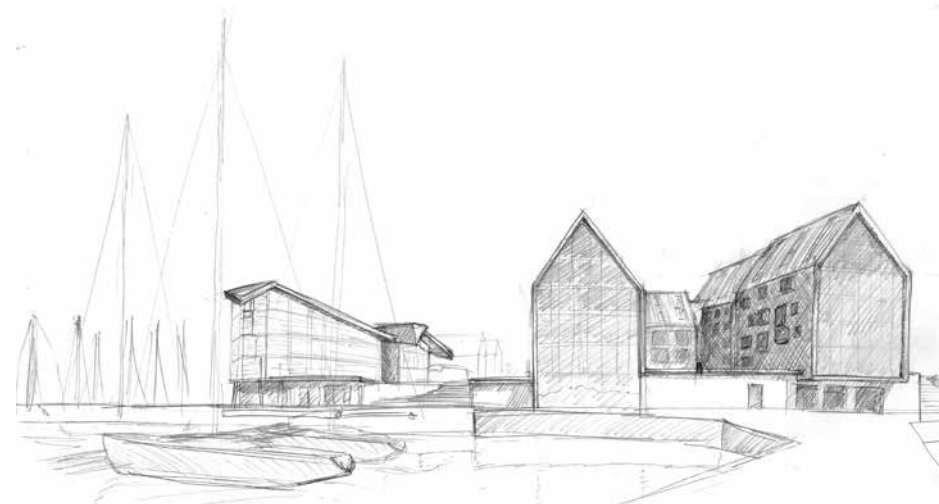
Mokslų įstaiga / University : Vilniaus dailės akademija. Klaipėdos fakultetas (www.vda.lt)

Koncepcija

Kursinio darbo užduotis – jachtklubo ir daugiabučio gyvenamojo namo projektai. Pasirinkta „Baltijos“ laivų statyklos teritorija, tuom siekiant įvertinti Kuršių marių pakrančių regeneravimo bei atvėrimo visuomenei galimybes. Jachtklubo pastatui parinkta vieta šalia įlankos, kurioje praplečiamas esamas jachtų uostas. Pastato stogo stilistikai panaudotas skrendančios žuvėdros motyvas, po kurios sparnais išdėstomos pagrindinės patalpos. Daugiabutis gyvenamasis pastatas formuojamas kaip U formos kompleksas, taip maksimaliai atveriant vaizdą į Kuršių marias bei Smiltynę. Derinantis prie konteksto bei didinant apšviestumą, pastatai formuojami su šlaitiniais stogais. Visas kvartalas pakeliamas ant stilobato, kuriame įrengiamos automobilių parkavimo vietos, o kraštuose – komercinės-paslaugų įstaigos.

Coursework assignment – yacht club and apartment building projects. „Baltija“ shipyard is chosen as the project location to evaluate the possibilities of regenerating and opening the shores of the Curonian lagoon to the public. The site of the yacht club is along a bay where an existing yacht harbour is extended. A flying seagull motif is used for the design of the roof with the main rooms located under its wings. The apartment building is designed as a U plan building to maximize the views towards the Curonian lagoon and Smiltynė. Pitched roofs are designed to match with the context and maximize natural illumination. The complex is designed on a raised platform with car parking spaces places below it and commercial institutions populating the perimeter.

Teritorijos vizualizacija

1-o aukšto planas

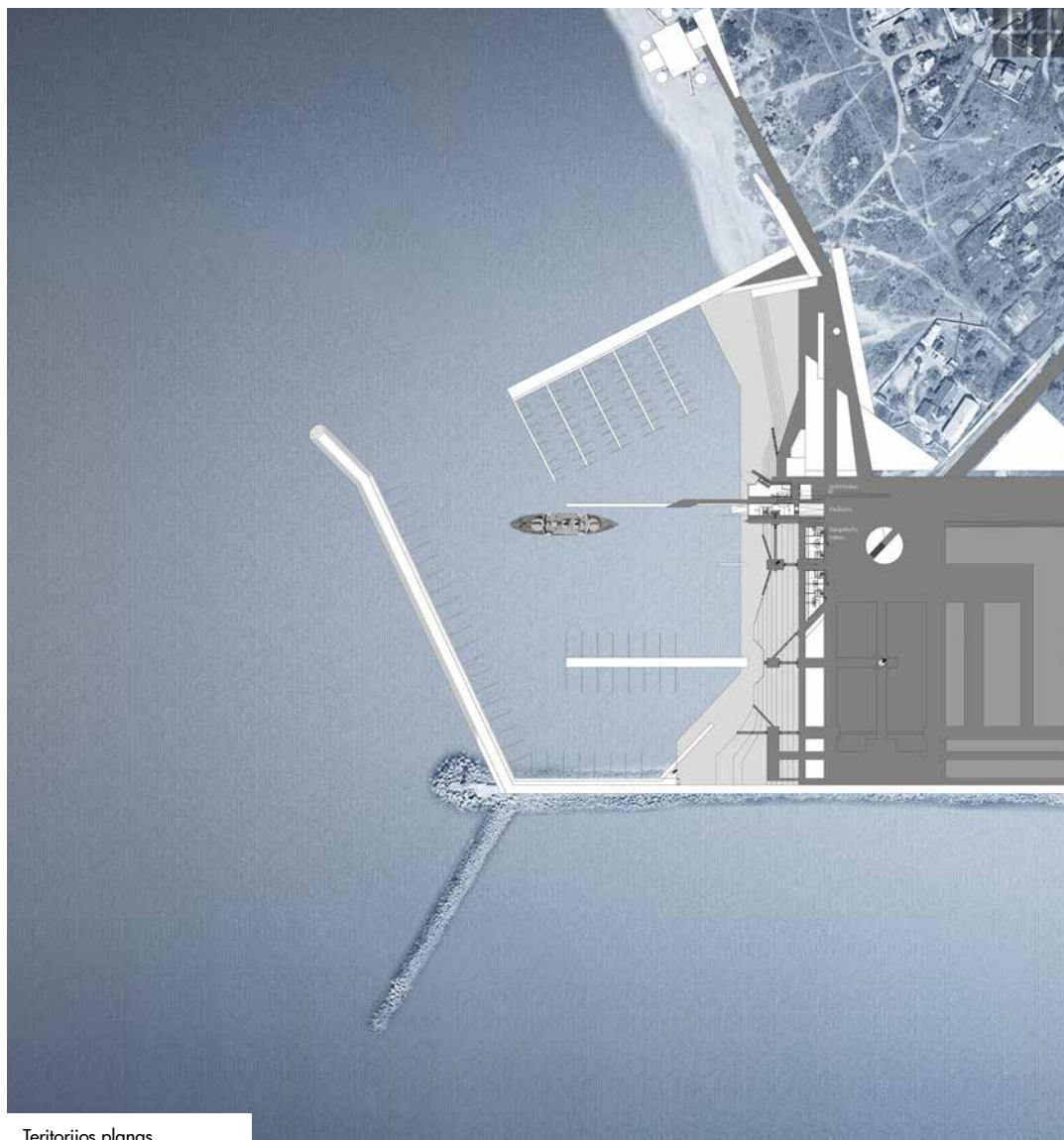
Poilsio pastato gamtinėje aplinkoje ir daugiabučio pastato projektas Molo g. Klaipėdoje

Autorius / Author : Tomas Medzelas

Darbo vadovas / Tutor : prof. Algis Vyšniūnas, lekt. Vaidotas Dapkevičius

Darbo pobūdis / Project type : Bakalauro studijų kursinis projektas

Mokslų įstaiga / University : Vilniaus dailės akademija. Klaipėdos fakultetas (www.vda.lt)

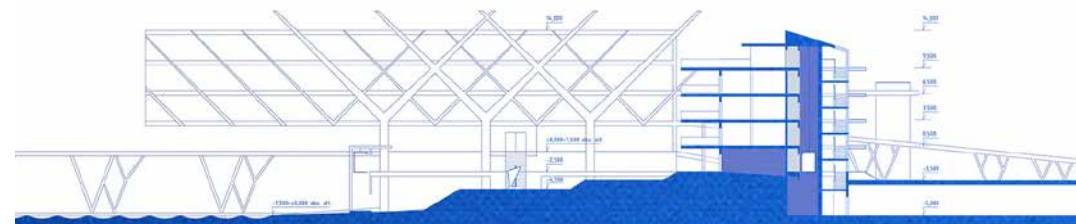
Territorijos planas

Kursiniame projekte nagrinėjama teritorija ir jos prieigos Melnragėje prie šiaurinio molo. Vieta suformuota be aiškios koncepcijos – nei gamta, nei miestas su skurdžia pastatų tipologija ir apleistomis erdvėmis.

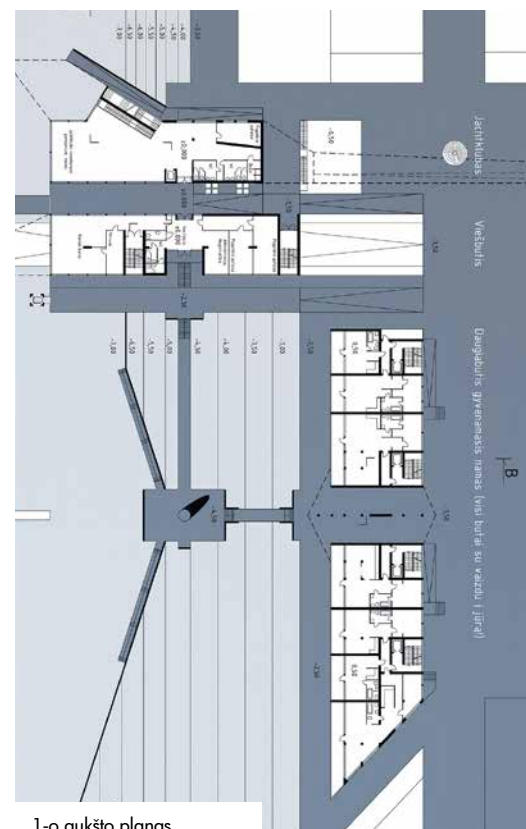
Kursinio projekto tikslas - sukurti nagrinėjamos teritorijos architektūrinę-urbanistinę koncepciją, įjungti teritoriją į bendrą viešųjų urbanistinių erdvių sistemą, sukurti socialiai, ekonomiškai patrauklią urbanistinę struktūrą, parengti urbanistinę plėtros koncepciją. Projektuojamas jachtklubo su viešbučiu bei gyvenamųjų namų su kavinėmis pirmame aukšte kompleksas. Kuriama erdvė stebėti saulėlydį išlydinti/ sutinkant laivus.

The project examines the area by the northern breakwater and its surroundings in Melnragė. The place is formed without any concept – nor nature, neither city, with meager building typology and abandoned spaces.

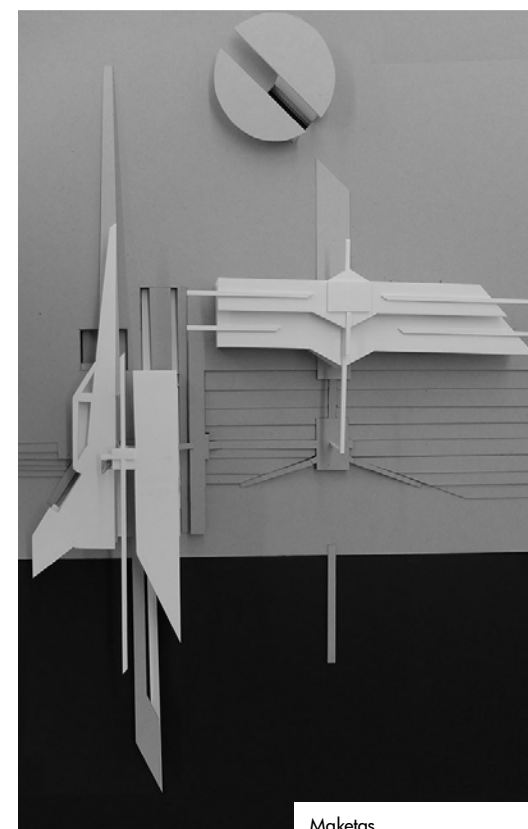
The aim of the project is to create an architectural-urban concept of the territory, to join it to the surrounding urban public space system and to create a socially, economically attractive urban structure, to prepare an urban development concept. A yacht club with a hotel and residential building with ground floor cafes complex is designed as space for viewing sunsets and seeing off and greeting ships.

Pjūvis

1-o aukšto planas

Maketas

Poilsio pastato gamtinėje aplinkoje ir daugiabučio pastato projektas Bastionų g. Klaipėdoje

Autorius / Author : Simona Kubilė

Darbo vadovas / Tutor : prof. Algis Vyšniūnas, lekt. Vaidotas Dapkevičius

Darbo pobūdis / Project type : Bakalauro studijų kursinis projektas

Mokslų įstaiga / University : Vilniaus dailės akademija. Klaipėdos fakultetas (www.vda.lt)

Vizualizacija

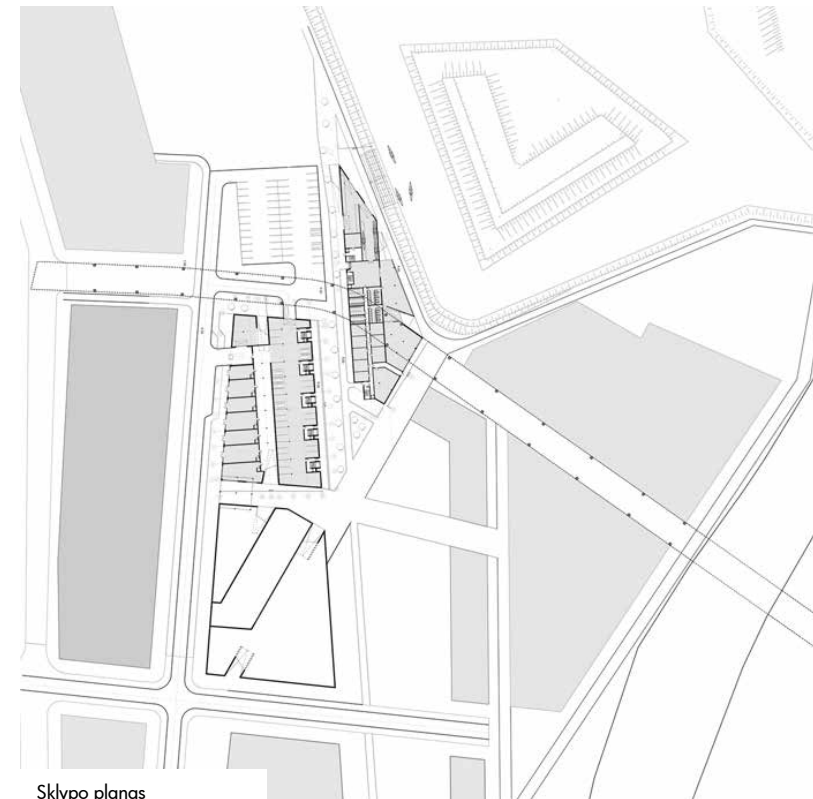
Vizualizacija

Kursiniame projekte nagrinėjama Jono kalnelio teritorija ir jos prieigos - Klaipėdos bastionų fragmentas. Apleistas teritorijas ir tuščia Jono kalnelio erdvę pagyvina greta esanti irklavimo bazė.

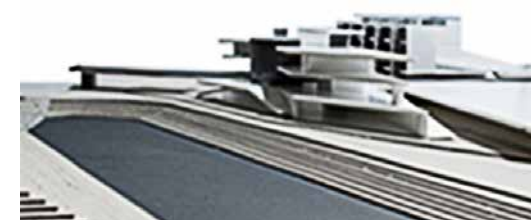
Kursinio projekto tikslas - sukurti nagrinėjamos teritorijos architektūrinę-urbanistinę koncepciją, įjungti teritoriją į bendrą viešųjų urbanistinių erdvių sistemą, sukurti socialiai, ekonomiškai patrauklią urbanistinę struktūrą, parengti urbanistinę plėtros koncepciją. Siūloma vystyti istoriškai susiklosčiusią irklavimo bazės funkciją, pagerinant sportininkų treniruočių ir poilsio sąlygas. Numatomos naujos treniruočių salės, šiuolaikiški elingai. Taip pat numatoma ir keletas daugiabučių gyvenamųjų namų.

The project analyzes Jono hillock (ravelin) area and its surroundings – the remnants of Klaipėda bastion system. The derelict territory and the empty space of Jono hillock is enlivened by the local rowing club.

The aim of the project is to create an architectural-urban concept of the territory, to join it to the surrounding urban public space system and to create a socially, economically attractive urban structure, to prepare an urban development concept. The development of the historical function of the rowing club by improving athlete training and resting conditions. New gyms and modern boathouses are designed along with residential buildings.

Sklypo planas

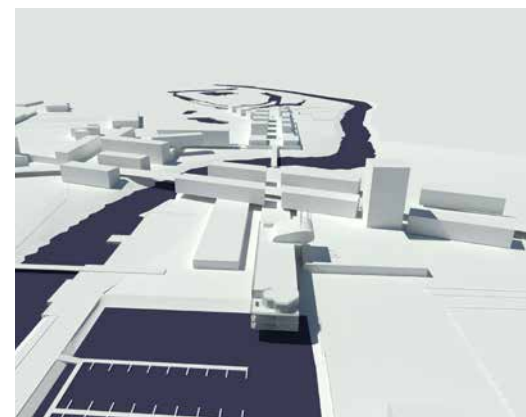
Maketas

Poilsio pastato gamtinėje aplinkoje ir daugiabučio pastato projektas Liepų g. Klaipėdoje

Autorius /Author : Eglė Urbonavičiūtė
 Darbo vadovas /Tutor : prof. Algis Vyšniūnas, lekt. Vaidotas Dapkevičius
 Darbo pobūdis /Project type : Bakalauro studijų kursinis projektas
 Mokslo įstaiga /University : Vilniaus dailės akademija. Klaipėdos fakultetas (www.vda.lt)

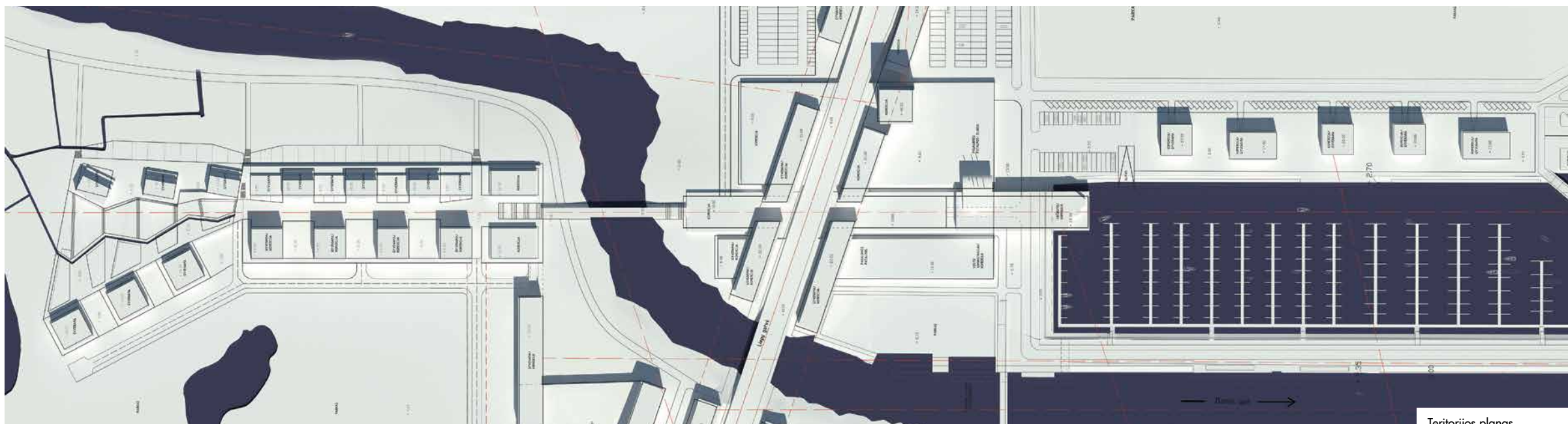
Pagrindinė projekto idėja - ant pagrindinės urbanistinės ašies komponuojamas komercinės paskirties pastatas - viešbutis - su parkavimo aikštelėmis pirmame aukšte. Gretimybėje uosto administracijos ir elingų pastatai su reikalingomis techninėmis ir administracinėmis patalpomis, valčių laikymui žiemos metu. Išilgai marinos rytinio kranto numatyti mišrios paskirties (rekreaciniai - komerciniai, visuomeniniai, gyvenamieji) pastatai. Šiaurinėje teritorijos dalyje numatytas unikalus rekreacinis poilsio/gyvenamasis kvartalas su vaizdu į Danės upę. Kartu sukuriama tiesioginė galimybė *prieiti* prie pakrantės.

A hotel with parking spaces on the first floor is designed on the main axis of the complex with nearby harbour administration building and boathouse with all the necessary technical facilities, including a winter boat storage space. Along the eastern bank of the marina multifunctional recreational, commercial, public and residential buildings are designed. A unique recreational, residential complex is planned on the northern part of the territory with direct views and access to the Danė river.

Daugiabučių vizualizacijos

Poilsio komplekso vizualizacijos

Teritorijos planas

Klaipėdos m. senamiesčio ir prieigų architektūrinė - urbanistinė koncepcija. Senojo turgaus rekonstrukcijos projektas

Autorius /Author : Tomas Vaičiulis

Darbo vadovas /Tutor : prof. Algis Vyšniūnas

Darbo pobūdis /Project type : Baigiamasis magistrantūros studijų II semestro darbas

Mokslų įstaiga /University : Vilniaus Gedimino technikos universitetas (www.vgtu.lt)

Maketo vizualizacija

Koncepcija

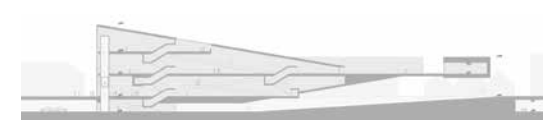
Galinio pylimo g. vaizdas

Klaipėdos istorinio branduolio ir gretimų teritorijų sąveikoje vyrauja tendencija – konfliktas tarp skirtingų urbanistinių struktūrų. Darbo tikslas: pateikti ir pagrįsti Klaipėdos senamiesčio bei prieigų urbanistinę plėtros koncepciją, detalizuoti Turgaus aikštės teritoriją. Darbo pasėkmės: buvusi bastionų struktūra įtraukiama į miesto audinį, atkuriami ir nauja funkcija interpretuojami bastiono plotai ties Galinio Pylimo ir Pilies gatvėmis. Išlikę bastiono pamatai atkasami ir exponuojami -1-ame aukšte. Nedidelė dalis dabartinės uosto teritorijos ties Pilies g. grąžinama miestui, uostui paliekami svarbūs objektai kaip UAB „Vakarų Baltijos Laivų statykla“. Turgaus aikštės komerciniai plotai didinami ir keliami tarp Turgaus aikštės ir Galinio Pylimo gatvės. Akcentuojamas pagrindinis aikštės pastatas. Pakeltas eksploatuojamas tiltas jungia komplekso pastatus, taip pat funkcionuoja kaip lauko prekybos plotų uždanga.

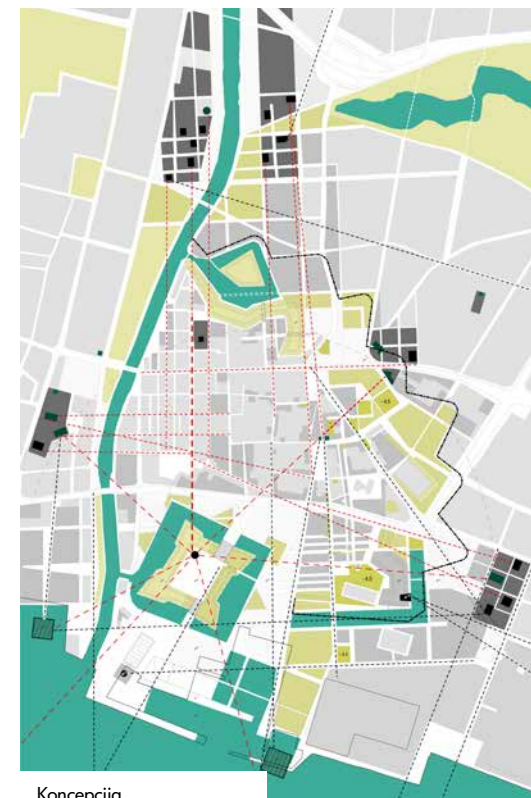

Pjūvis skersai Turgaus aikštės

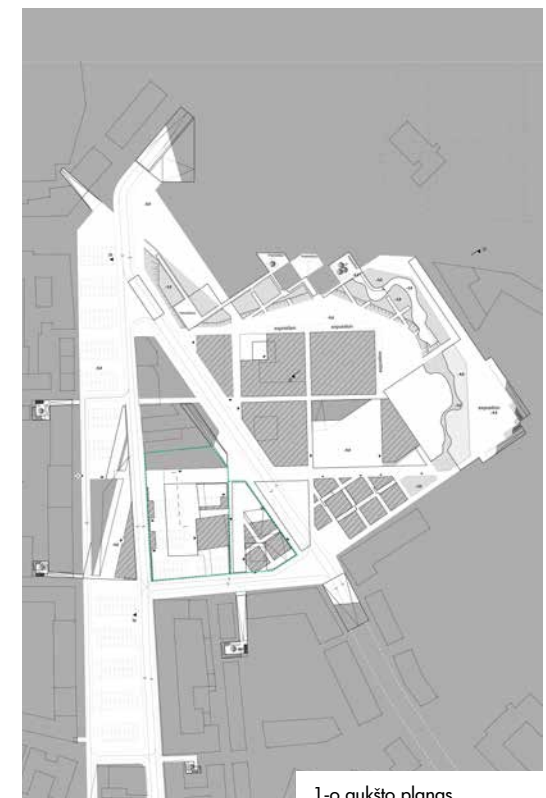
A conflict between different urban structures dominates the interaction between the historical nucleus of Klaipėda and the neighbouring territories. Project objective: present and justify an urban development concept of Klaipėda old town and its approaches, elaborate the Old market square area. Project result: the former bastion structure is incorporated into the urban grain, the bastion area between Galinio Pylimo and Pilies streets is restored and given a new function. Surviving bastion foundations are excavated and exhibited in the ground floor. A small port area along Pilies street is returned to the city, while important objects like JSC „Vakarų Baltijos laivų statykla“ are left to the port. The commercial area of the Market square is enlarged and moved between the square and Galinio Pylimo street. The main building of the square is highlighted. A raised exploited bridge connects the complex buildings and functions as a cover for the outdoor market.

Pjūvis išilgai Turgaus aikštės

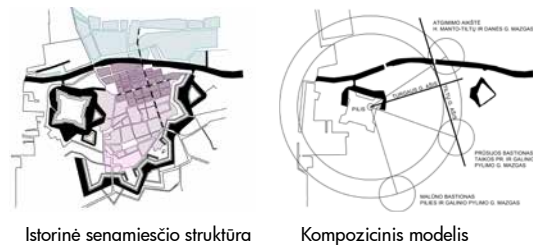
Koncepcija

1-o aukšto planas

Klaipėdos senamiesčio prieigų urbanistinė architektūrinė koncepcija

Autorius / Author : Kristina Martinaitytė
 Darbo vadovas / Tutor : prof. Algis Vyšniūnas
 Darbo pobūdis / Project type : Magistrantūros studijų baigiamasis darbas
 Mokslo įstaiga / University : Vilniaus Gedimino technikos universitetas (www.vgtu.lt)

Istorinė senamiesčio struktūra

Kompozicinis modelis

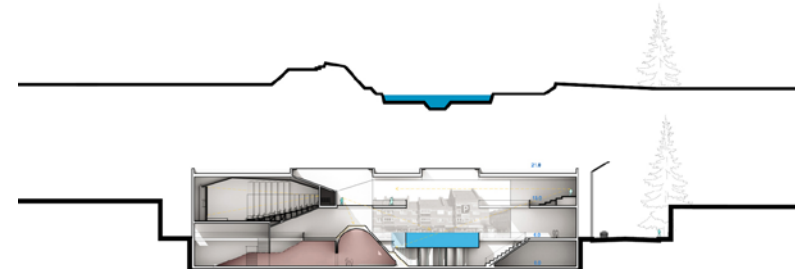
Teritorijos maketas

XIX a. sunykus Klaipėdos miesto fortifikacinei sistemai senamiesčio urbanistinė struktūra tapo atvira, o „sovietiniai“ metais konversinės teritorijos atsirado tradicinio užstatymo miesto centre. Piliavietę nuo senamiesčio atkirtusi Pilies gatvė, sunykusi buvusi fortifikacinė sistema (bastionai, ravelinai, fosos ir t.t.), o kartu ir struktūrinė senamiesčio riba, nugriauta bendramiestė dominantė šv. Jono bažnyčia, suiręs gatvių tinklas – nereaguojant į šiuos signalus svarbiausias Klaipėdos miesto urbanistinės struktūros elementas gali asimiliuoti.

Teritorijos potencialas įvertinamas pagal nustatytą senamiesčio kompozicinį modelį. Rengiama Klaipėdos senamiesčio prieigų urbanistinė architektūrinė koncepcija.

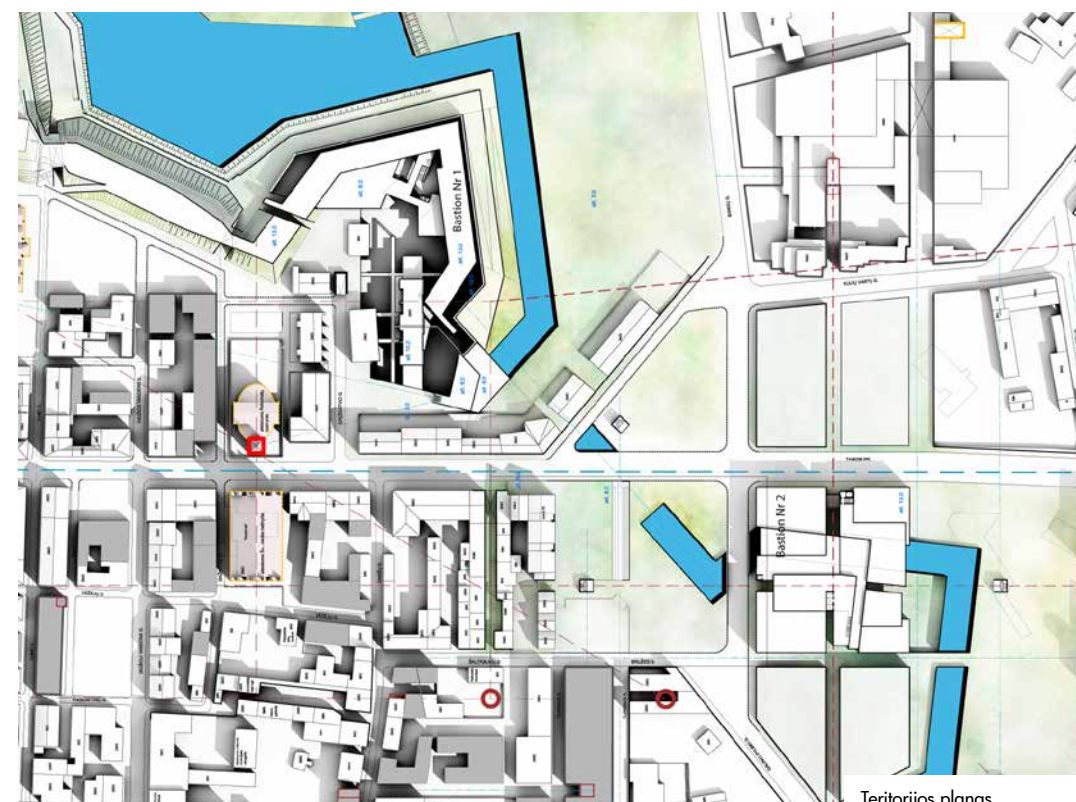
The demise of Klaipėda urban fortification system in the 19th century rendered the oldtown urban structure open and during the soviet years conversion territories appeared in the traditional built-up areas of the city centre. The castle detached from the old town by Pilies street, decaying former fortification system (bastions, ravelins, moats, etc.) doubling as the old town structural boundary, demolished city node St. John church, broken street network – without addressing these alarming signals the most important element of Klaipėda urban structure might assimilate.

The potential of the territory is evaluated according to a identified compositional model of the oldtown. An urban architectural concept is prepared for the approaches of Klaipėda old town.

Bastionas 1740 metai

Pjūvis - archeologinė ekspozicija

Teritorijos planas

Geležinkelio stoties ir prieigų Klaipėdoje architektūrinė – urbanistinė koncepcija

Autorius / Author : Gintarė Andreikėnaitė

Darbo vadovas / Tutor : doc. dr. Edgaras Neniškis

Darbo pobūdis / Project type : Magistrantūros studijų baigiamasis darbas

Mokslų įstaiga / University : Vilniaus Gedimino technikos universitetas (www.vgtu.lt)

1-o aukšto planas

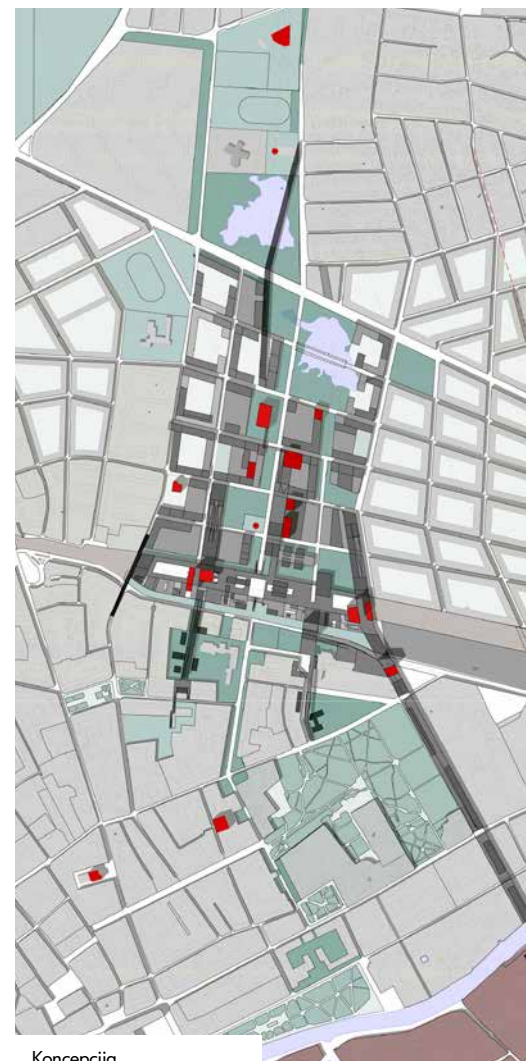
Vizualizacija

Klaipėdos mieste netrūko deformacijų per daugelį metų suformavusių esamą miesto urbanistinę struktūrą. Per visus Klaipėdos formavimosi metus pasikeitė gatvių tinklas, gatvių kategorijos (Priestočio, Naujo Uosto gatvė). Bėgant laikui tobulėję susisiekimo sistema, daugiau dėmesio skiriama stočių terminalams – tiek autobusų tiek geležinkelio. Keičiasi ir pačio stoties terminalo samprata, jo tipologija, jis supanašėja į tradicinį prekybinį, polifunkcinį centrą.

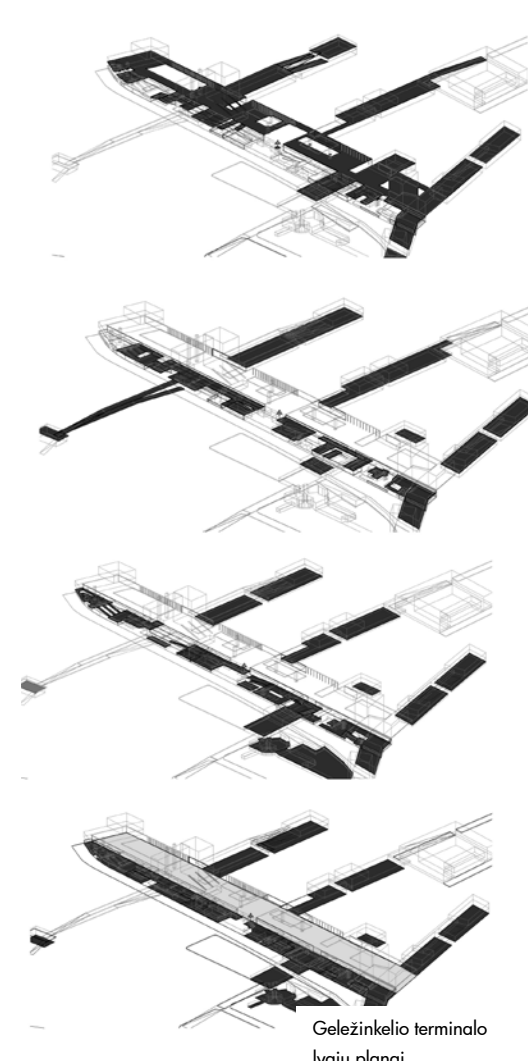
Atsižvelgiant į paminėtus faktus, darbui pasirinktas geležinkelio stoties terminalo tobulinimas ir jo prieigų viešųjų urbanistinių erdvių ir funkcinų ryšių kokybės gerinimas.

Through out the years Klaipėda has seen a few deformation that shaped the current urban structure. During these times of formation there have been changes in the street network and their categories (Priestočio, Naujo Uosto streets). As the transport system improved more attention was placed bus and train station terminals. The definition and typology of terminal buildings changes, resembling traditional shopping and poly functional centres.

Having considered these facts the regeneration of the railway station terminal is selected as the topic of the project as well as the improvement of the quality of its public urban spaces and functional links.

Konceptija

Geležinkelio terminalo lygių planai

Kvartalo Klaipėdoje tarp S.Šimkaus, S.Daukanto ir Puodžių gatvių projektiniai pasiūlymai

Autorius / Author : Vytautas Bagdanavičius

Darbo vadovas / Tutor : prof. Algis Vyšniūnas

Darbo pobūdis / Project type : Bakalauro studijų kursinis projektas

Mokslų įstaiga / University : Vilniaus Gedimino technikos universitetas (www.vgtu.lt)

Situacijos schema

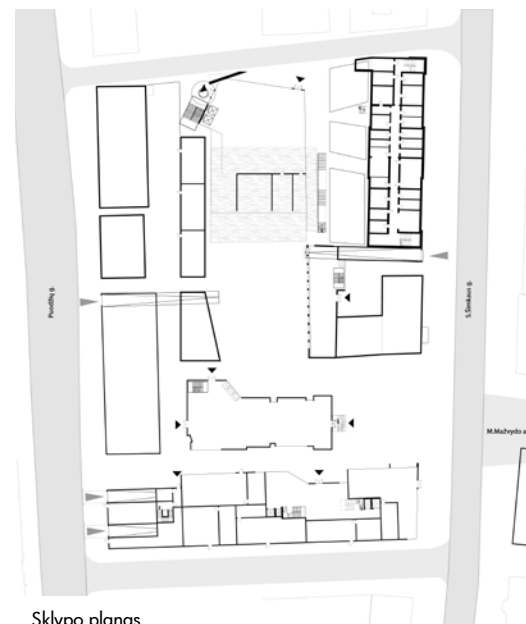
Vizualizacija

Darbe nagrinėjama teritorija Klaipėdos miesto centrinėje dalyje, kurią riboja S.Šimkaus, S.Daukanto ir Puodžių gatvės. Nagrinėjamos ir šios teritorijos prieigos – „Vaivos“ kinoteatro zona, H.Manto gatvė, M.Mažvydo alėja. Nagrinėjama teritorija suformuota be aiškios urbanistinės kompozicijos - nėra vertikalių dominančių, viešųjų urbanistinių erdvių. Skurdi pastatų tipologija, nebaigti formuoti kvartalai, nesutvarkytos vidinės jų erdvės, neišspręsti žemės nuosavybės klausimai. Visa tai kuria socialines bei ekonomines problemas, daro teritoriją nepatrauklią.

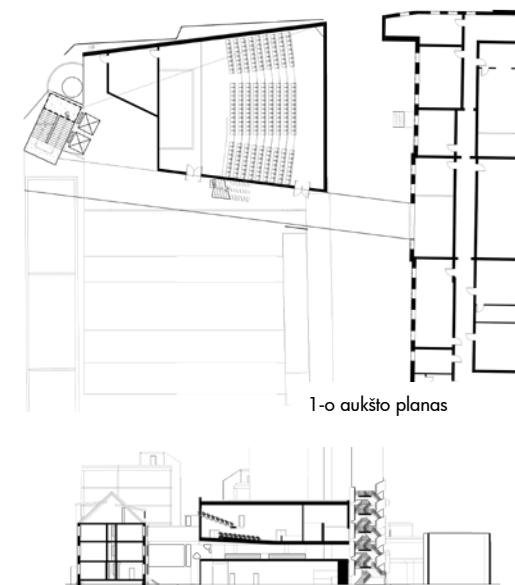
Darbo tikslas sukurti nagrinėjamos teritorijos architektūrinę - urbanistinę koncepciją, įjungti teritoriją į bendrą viešųjų urbanistinių erdvių sistemą, sukurti socialiai, ekonomiškai patrauklią urbanistinę struktūrą, parengti urbanistinę plėtros/regeneracijos koncepciją bei detalų planą. Koncepcija rengiama, įvertinus urbanistinės plėtros ir urbanistinio paveldo apsaugos balansą.

The project site is in Klaipėda's central part defined by S.Šimkaus, S.Daukanto and Puodžių streets. The vicinity of the area is also studied – former „Vaivos“ cinema area, H.Manto street and M.Mažvydo boulevard. The area in question was formed without a clear urban composition, without vertical nodes, public urban spaces. Inferior building typology, incomplete city blocks, unorganized inner spaces, unresolved land ownership issues. All of this creates social and economic problems, make the territory unattractive.

The aim of the project is to create an architectural – urban composition for the territory, to incorporate it into the overall public urban space system, to create a socially, economically attractive urban structure, to prepare an urban development / regeneration concept and a master plan. The concept is being prepared after evaluating the balance between urban development and heritage protection.

Sklypo planas

1-o aukšto planas

Pjūvis

Vizualizacija

Vizualizacija

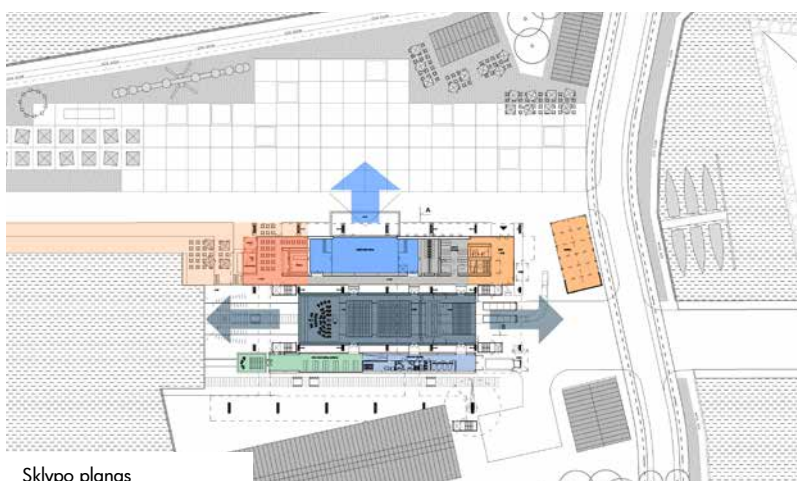
„Baltiškios natos“. Buvusio laivų elgingo konversijos projektas

Autorius /Author : Mindaugas Savickas
 Darbo vadovas /Tutor : Ruurd Roorda
 Darbo pobūdis /Project type : Magistrantūros studijų baigiamasis darbas
 Mokslo įstaiga /University : Academie van Bouwkunst Amsterdam (www.ahk.nl)

Projekto filmas /Video : <https://www.youtube.com/watch?v=eA08kgdh3Y>

Vizualizacija

Sklypo planas

Elingas – II-ojo Pasaulinio karo vokiečių laivų statybos vieta. Šiuo metu tai potencialo neišnaudojantis Klaipėdos senamiesčio objektas. Po elingo stogu siūloma kūrybinė platforma muzikos atlikėjams bei žiūrovams. Apjungiami muzikos *gamybos* ir mokymosi procesai. Elingo inžinerinė įranga – bėgiai, kranai, sijos, slipas įdarbinami lanksčioms *flex* muzikinėms erdvėms. Pagrindinė 700 vietų koncertų salė, 300 vietų repeticijų salė, 800 m² dekoracijų gamybos sandėlys siūlomi žemės lygyje panaudojant sklypo nuolydį (slipą) ir bėgius. Antrame ir trečiame aukštuose 55 kambariai individualioms ir grupinėms repeticijoms su įkvepiančia Kuršių marių panorama. Danės krantinių erdves muzikos garsais užpildanti elingo transformacija užduotų toną tolesniam uostamiesčio viešojo kranto vystymuisi.

Covered slipway – World War II German ship building site. Currently it is an Klaipėda old town object full of unexploited potential. A creative platform for musicians and audience is proposed. Music production and learning processes are connected. The industrial equipment – rails, cranes, beams, the slipway are employed in adjustable flex musical spaces. The main 700 seat concert hall, 300 seat rehearsal hall, 800 sq. meter decoration fabrication storage are situated on the ground floor utilizing the slipway and rails. 55 rooms for individual and group rehearsals are designed on the second and third floors with inspirational Curonian lagoon panorama. The transformation of the old industrial site would flood Danė embankments with musical sounds acting as a catalyst for further development of the port public embankment.

Vaizdas iš Pietinio rago

Salės vizualizacija

Interjero vizualizacija

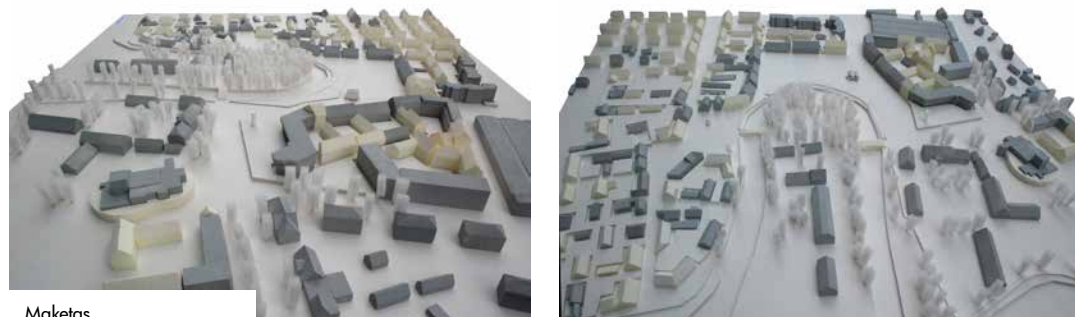
Šilokarčemos kvartalo architektūrinės-urbanistinės idėjos konkursas

Pavadinimas / **Name** : Ant Bangos / **On the wave**
 Objekto adresas / **Address** : Lietuvininkų, Klaipėdos, Turgaus g., Šilutė
 Architektai / **Architects** : Mantas Daukšys, Tadas Sviderskas, Šarūnė Bagdonaitė, Aurimas Baužys, Gintautas Tamošaitis, Šarūnas Verbus
 Projektavimo firma / **Office** : UKA (www.uka.lt)
 Užsakovas / **Client** : Šilutės rajono savivaldybės administracija

Teritorijos planas

Maketas

„Ant bangos“ projekto tikslas puoselėti individualų Šilutės charakterį; skatinti centro tankėjimą iki priimtino lygio ir esamų pastatų atnaujinimą (modernizavimą); stiprinti egzistuojančias vietas (gamtos, užstatymo, tradicijų) vertybes kartu su naujų verčių ir kokybės kūrimu; „įdarbinti“ žaliąsias erdves ir koridorius aktyviau juos išnaudojant judėjimui ir jungčių funkcijai; didinti ir plėsti aplinkos naudojimo bei judėjimo per ją būdų įvairovę.

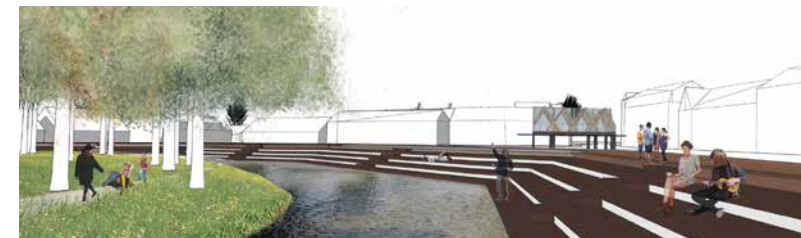
Individualūs vietovės charakterio bruožai išauga iš krašto specifinės istorinės patirties ir šiandienos žmonių išskirtinių, šiai vietai būdingų veiklų. Šilutės atveju unikaliausia vietos žmonių veikla yra susijusi su vandeniu.

The aim of „On the wave“ project is to foster Šilutė individual character; stimulate the densification of the city centre to an acceptable level and the renovation of existing buildings; strengthen existing natural, urban, traditional values of the place together with the creation of new values and quality; engage the green spaces and corridors in proactive use for movement and link functions; increase and expand the diversity of means of using and moving through the environment.

Individual character traits of the location evolve from the site specific historical experience and exceptional traditional activities of the region. In the case of Šilutė the most unique local activities are connected with water.

Pylimas

Iš medžio ir akmens suformuojamas plokštumos patogios prisėsti, prigulti, pravažiuoti, būti. Viena iš plokštumų teka vanduo - fontanas, potvyniams aikštėje priminti, iliustruoti. Terasos upės pusėje leidžia stebėti renginius kitoje upės pusėje – vingyje.

Savivaldybės aikštė
 Aikštė pertvarkoma pašalinant esamus elementus į maksimaliai atvirą, universaliai naudojamai pritaikytą erdvę priešais savivaldos pastatą. Fasada atnaujinamas. Savivaldybės aikštėje įrengiamas laikrodis – miesto rotušės simbolis.

Turgaus aikštė

Buvusio prekybos paviljono vietoje projektuojamas naujas viešosios paskirties paviljonas – miesto informacijos ir sezoninių paslaugų centras.

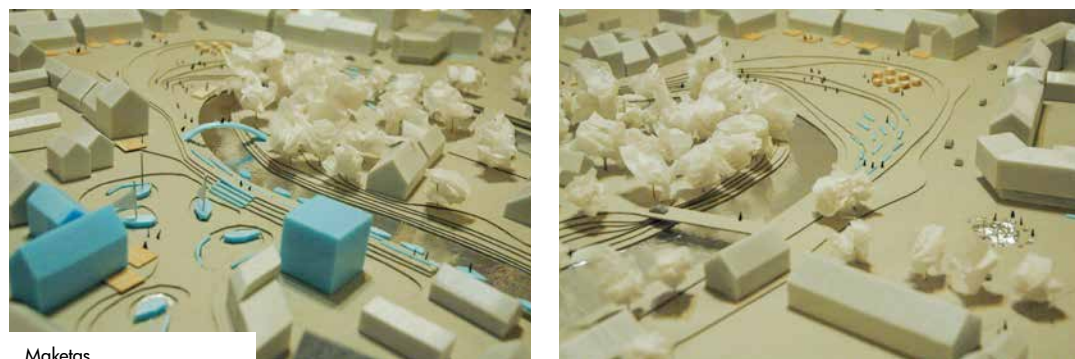
Žuvų aikštė
 Žuvų aikštėje kuriamas žaismingas, turistus viliojantis „istorinės legendos“ scenarijus, įrengiant žuvies temą demonstruojančius elementus – skulptūrą, viešą rūkyklą-suoliuką, unikalų fontaną, leidžiantį vandenį ar dūmus.

Šilokarčemos kvartalo architektūrinės-urbanistinės idėjos konkursas

Pavadinimas / Name : Vartai į delta / Gates to the delta
 Objekto adresas / Address : Lietuvininkų, Klaipėdos, Turgaus g., Šilutė
 Architektai / Architects : Justina Muliulytė, Tadas Jonauskis
 Projektavimo firma / Office : „PUPA“ (www.pupa.eu)
 Užsakovas / Client : Šilutės rajono savivaldybės administracija

Teritorijos planas

Maketas

„Vartai į delta“ – tai strategija siūlanti kaip aktyvuoti Šilokarčemos kvartalą Šilutėje, pabrėžiant miesto ir regiono išskirtinumą. Šilutė tampa vartais į Nemuno deltos regioną. Atvykę į miestą lankytojai jau senojo turgaus aikštėje gali susipažinti su prūsų krašto istorija, Šilutės kultūra bei deltos regiono kraštovaizdžiu. Projekto ašis – atgaivinta viešųjų erdvių sistema tiesiogiai susijungianti ir pabrėžianti vandenį, upę, potvynius, laivybos ir žvejybos tradicijas. Apsemiama senojo turgaus aikštė, tvenkinių ir Šyšos kilpos parkas, Lietuvininkų gatvės aikštė, Žuvų turgaus aikštė, krantinė bei uosto kvartalas yra skirtingų charakterių miesto erdvės, kurios tampa patraukliomis vietomis miestiečiams rinktis ir ilsėtis, miestui rengti šventes, o turistams susipažinti su regionu ir toliau keliauti po delta.

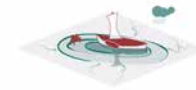
„Gates to the delta“ is a strategy offering ways of activating Šilutė's Šilokarčema are, emphasizing the uniqueness of the city and the region. Šilutė becomes the gates to the Nemunas' delta region. Tourists arriving to the old market square can learn about the prussian history of the region, Šilutė's culture and the delta's landscape. The axis of the project is the revitalized public space system directly connecting and emphasizing water, river, floods, navigation and fishing traditions. The floodable old market square, the pond and river Šyšos bend park, Lietuvininkų street square, Fish market square, embankment and the port quarter are city spaces with distinct characters, which become attractive places for the citizens to gather and rest, the city to organize festivals and the tourists to meet the region and travel onwards to the delta.

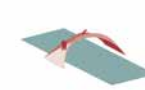
Viduriniame aikštės lygmenyje galima sėdėti ant suoločių ir stebėti upę. Potvynio vanduo vis užlieja skirtingus suoliukus ir tai suteikia galimybę visada būti arti vandens

Prie savivaldybės aikštės miestiečius džiugina fontanas. Čia vandens purslai bei maži lašeliai atspindi saulę suteikdami erdvei vaivorykštės spalvų efektą.

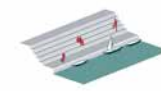
Po lietaus vanduo subėga po laivais ir atrodo it jie plaukiotų po žuvų aikštę.

Žuvų turgaus kvartale ir Šyšos kilpos parką jungia naujas pėsčiųjų tiltas.

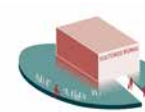
Žuvų turgaus kvartale upės krantas sutvirtinamas ir tampa pėsčiųjų krantine.

Apsauginis pylimas aikštės kraštuose ir ties žuvų kvartalu virsta didžiuliais laiptais bei terasomis, kurios jungia aikštę su upę.

Svečių nameliai yra pastatyti virš užliejamų krantinės, todėl pavasarį jie ypač traukia lankytojus. Iš čia stebimi potvyniai.

Baseinas apsaugo kultūros ir pramogų centrą. Vandenyje auga augalai ir atspindi aštuoniasdešimtųjų architektūra. Tai vartai į tvenkinių parką.

Elementai

Vizualizacija

Šilokarčemos kvartalo architektūrinės-urbanistinės idėjos konkursas

Pavadinimas / Name : 131016
 Objekto adresas / Address : Lietuvininkų, Klaipėdos, Turgaus g., Šilutė
 Architektai / Architects : Povilas Čepaitis, Valdemaras Bučys, Donatas Žvirblis
 Projektavimo firma / Office : „Unitectus“ (www.unitectus.lt)
 Užsakovas / Client : Šilutės rajono savivaldybės administracija

Teritorijos planas

Maketas

Siūlome Šilokarčemos viziją, kuri naujomis priemonėmis grąžintų šiai miesto daliai jos istorinį veidą ir svarbą. Šilokarčėmai mes siūlome tris skirtingų įvaizdžių ir paskirčių viešąsias erdves. Savivaldybės aikštė tarp dvaro rūmų ir savivaldybės - griežto, santūraus charakterio, skirta oficialiems renginiams. Šilokarčemos parkas - erdvė greta Šyšos vingio - skirta miestiečių rekreacijai, o taip pat koncertams, miesto šventėms. Buvusiam Žuvų turgui grąžinama istorinė prekybinė paskirtis.

We propose a vision for Šilokarčema by using modern means to reinstate this part of the city its historical identity and importance. We propose three spaces with different characters and purpose. The Municipal square between the manor and municipality with its austere, reserved character dedicated to official events. Šilokarčema park a space near river Šyša bend dedicated to citizen recreation, concerts and the city's festivals. The former Fish market is reinstated its historical trading function.

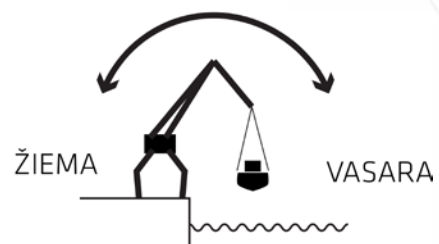

Vizualizacijos

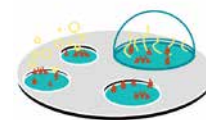
Dangės upės pakrantės iki Joniškės ir Liepų gatvių, Klaipėdoje, detaliojo plano parengimo atviras projekto konkursas

Pavadinimas / **Name** : Plūduriuojantis krantas / **Floating shore**
 Objekto adresas / **Address** : Liepų, Joniškės g., Klaipėda
 Architektai / **Architects** : Martynas Marozas, Tadas Jonauskis, Justina Muliolytė
 Projektavimo firma / **Office** : „MMAP“ (www.mmap.lt) ir „PUPA“ (www.pupa.eu)
 Užsakovas / **Client** : Klaipėdos miesto savivaldybės administracija

„Plūduriuojantis krantas“ – tai strategija skirta aktyvuoti Danės upę, skatinti verslo iniciatyvas ir kurti naują vandens ir gamtos apsuptą vietą klaipėdiečiams. Projekto ašis – daigafunkcinis uostas su daugybe plūduriuojančių funkcijų pramogoms, poilsiui, sportui, renginiams, darbui, kūrybai ir gyvenimui.

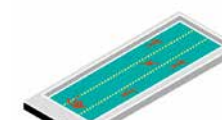
„Floating riverside“ is a strategy for activating the Danė river, stimulating business initiatives and creating a new place for Klaipėda citizens surrounded by water and nature. The main idea of the project is a multifunctional harbour with various floating functions of recreation, leisure, sports, events, work, creativity and life.

Plaukiojančių pirčių kompleksas

Plaukiojanti tribūna

Baseinas ant upės

Plūduriuojanti renginių vieta

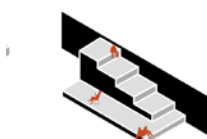
Plaukiojantis paplūdimys

Plaukiojantys sviestuvai

Plaukiojanti galerija

Judantys krantinės laiptai

Viešbučio kambarys ant vandens

Plaukiojanti muzikos scena

Vilnijantis fontanas

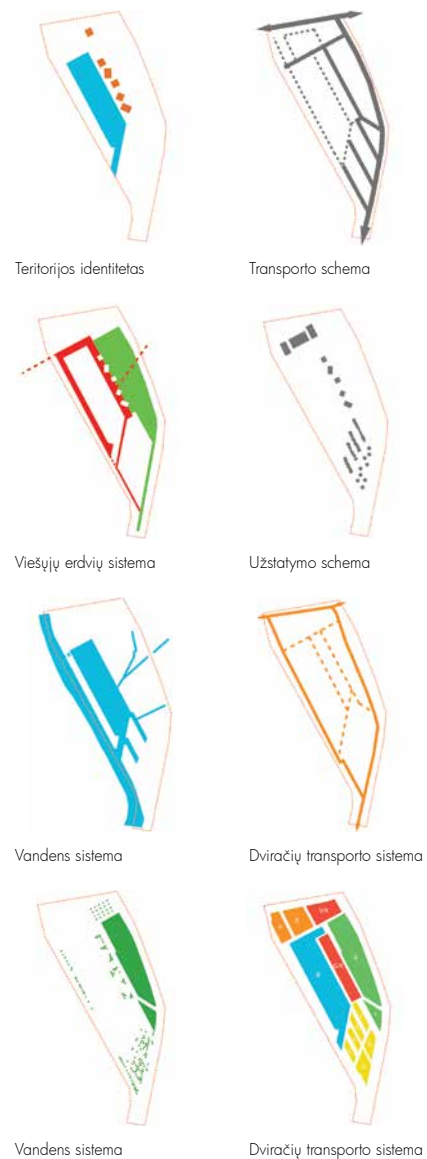
Plaukiojanti muzikos scena

Elementai

Dangės upės pakrantės iki Joniškės ir Liepų gatvių, Klaipėdoje, detaliojo plano parengimo atviras projekto konkursas

- Pavadinimas / **Name** : Danės uostamiestis / **Danė's seaport**
 Objekto adresas / **Address** : Liepų, Joniškės g., Klaipėda
 Architektai / **Architects** : Arūnas Kilišauskas, Tomas Grunskis, Martynas Mankus, Tomas Rimkus, Andrius Pakulis, Jūratė Kindurytė, Gabrielė Kunevičiūtė, Kristina Uosytė, Eglė Urbonavičiūtė
 Projektavimo firma / **Office** : „Aexn“ (www.aexn.lt) ir „Ekotektonika“ (www.ekotektonika.lt)
 Užsakovas / **Client** : Klaipėdos miesto savivaldybės administracija

Teritorijos planas

Planuojamos teritorijos identitetą naujai formuoja 300 vietų mažųjų laivelių uostelis ir prie jo numatomi tiek rekreacinės, tiek galimai mišrios funkcijos pastatai bei krantinė – viešoji erdvė. Klaipėdoje būtina pabrėžti upės buvimą mieste, kad teritorija būtų suvokiama kaip integrali miesto dalis su išreikštu gyvenimo / buvimo prie vandens identitetu.

Vienas projekto tikslų – paversti mažųjų laivų uosto teritoriją ne uždara zona specifinėms funkcijoms, o maksimaliai atvira miestiečiams erdve su pasivaikščiavimo galimybe, kavinėmis ir parduotuvėlėmis pirmuose aukštuose. Rekreacinis parkas numatytas kaip aktyvus ir pasyvaus poilsio vieta su atviromis treniruoklių ir vaikų žaidimo aikštelėmis, bėgimo trasomis, tarnaujančiomis tiek aplinkinių teritorijų gyventojams, tiek galimai irkluotojų bazės sportininkams. Numatoma planuojamų teritorijos viešųjų erdvių jungtis su kitapus upės esančia konversine teritorija.

The new identity of the planned territory is formed by a 300 space boat marina with recreational and multifunctional buildings and an embankment public space. It is essential in Klaipėda to stress the presence of the river in the city and the territory perceived as an integral part of the city with a character of living and being by the water.

One of the main objectives of the project is to transform the marina into an open space for the citizens with a possibility of strolling, cafés and shops on the first floors as opposed to a closed territory with specific marina functions. A recreational park is designed as a passive and active resting place with public fitness and play grounds, running tracks serving the local community and the possible athletes of a rowing club. A link is planned with the urban public spaces of the conversion territories on the other side of the river.

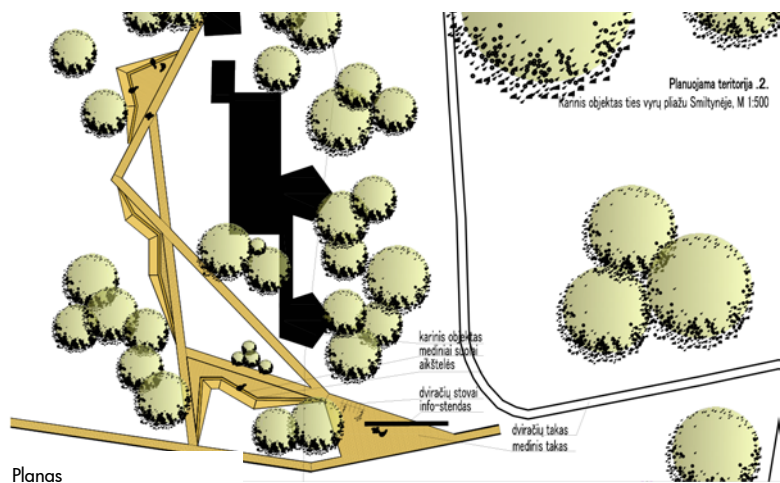

Vizualizacijos

Buvusių karinių objektų pajūryje pritaikymo rekreacinėms reikmėms, Klaipėdoje, detaliųjų planų parengimo projektų konkursas

- Pavadinimas / **Name** : Karas baigėsi / **The war is over**
 Objekto adresas / **Address** : Smiltynės g., Klaipėda
 Architektai / **Architects** : Jūratė Usanova, Margarita Ramanauskienė, Lolita Nemeikšytė
 Projektavimo firma / **Office** : „Klaipėdos projektas“
 Užsakovas / **Client** : Klaipėdos miesto savivaldybės administracija

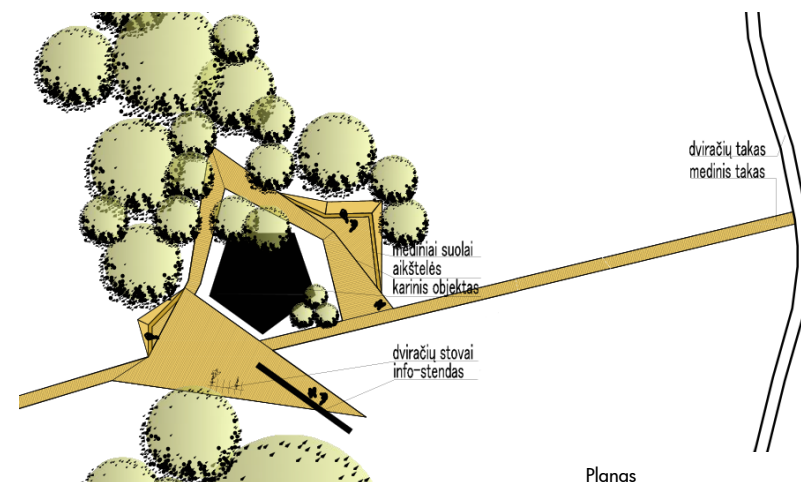
Planas

Sklypo planas

Pagrindinis architektūrinės idėjos tikslas – minimalia intervencija sukurti galimybes žmonėms pažinti karinius objektus Kuršių nerijoje bei nuvesti juos į tuos kraštovaizdžio taškus, iš kurių atsiveria slėpingos miškų gilumos, kito kranto perspektyva, ar pušų viršūnės. Natūralių medžiagų aštriabriauniai elementai smėlynuose simbolizuoja karines intervencijas Kuršių nerijoje II-ojo Pasaulinio karo metais. Karinių objektų teritorijų tvarkymą siūloma įprasinti neplėtojant intensyvios infrastruktūros, tačiau įvedant architektūrinės formos kraštovaizdyje, kurios prastėtų karinių griuvėsių užduotą geometriją. Sukuriamos erdvės pažinimui, poilsiui gamtoje su galimybe įrengti mobilius renginių erdves, vietą sezoninei prekybai ar lauko kavinėms.

The main objective of the project is to create opportunities for the public with minimal intervention to learn about the military objects of the Curonian Spit and to lead them to the points in the landscape with views to the mysterious depths of the forest, the perspective of the other shore or the tops of the pine trees. The sharp edged object from natural material in the sand landscape symbolize the military interventions of World War II in the Curonian Spit. The territories of the military objects should be managed without intensive infrastructure and with subtle architectural forms in the landscape that mimic the aesthetics of the military ruin geometry. Places for learning, recreation in nature are created with a possibility of mobile events spaces, places for seasonal commerce and outdoor cafés.

Planas

Sklypo planas

Buvusių karinių objektų pajūryje pritaikymo rekreacinėms reikmėms, Klaipėdoje, detaliųjų planų parengimo projektų konkursas

Pavadinimas / **Name** : Pridėtinė realybė / **Augmented reality**
 Objekto adresas / **Address** : Smiltynės g., Klaipėda
 Architektai / **Architects** : Gerda Antanaitytė, Dina Timonina
 Projektavimo firma / **Office** : „Baltijos rekreacinių sistemų modeliavimo institutas“
 Užsakovas / **Client** : Klaipėdos miesto savivaldybės administracija

Teritorijos elementai

Projekte numatomos priemonės, skatinančios šios vietovės pažinimą įvairiais aspektais, prioritetą suteikiant išlikusių karinių objektų konservacijai ir maksimaliam autentikos išlaikymui. Kuriamas virtualus navigacinis žemėlapis, kuriame nurodomi visi Kuršių nerijoje esantys karinio paveldo objektai bei detali informacija apie juos. Žemėlapis veikia GPS sistemos pagrindu. Realiu laiku juo besinaudojantys žmonės mato savo dabartinę lokaciją, artimiausių karinių objektų padėtį, gali susipažinti su jų istorine medžiaga, matyti rekonstruotą trimatį vaizdą. Žemėlapis integruojamas į mobiliuosius telefonus, planšetes ir pan. Karinių objektų vaizdas iliustruojamas pasitelkiant skaitmenines technologijas – pridėtinę realybę. Informacija, esanti virtualiame žemėlapyje gali būti lengvai atnaujinama, papildoma, detalizuojama. Taip išsaugomas autentiškumas, esama karinių objektų padėtis, nesikišama į gamtinę aplinką, nevykdomos statybos ir skleidžiama informacija apie tai, kaip objektai atrodė. Teritorijos vystymui pritaikomi esami karinio paveldo statiniai, nauji neprojektuojami. Sklype A esantys kariniai statiniai įtraukiami į vieną apžvalginį maršrutą, prie trijų iš jų įrengiami informacijos taškai ir poilsio aikštelės. Bunkeris, esantis sklype B, pritaikomas kariniam muziejui, su nuolatine arba sezonine ekspozicija, filmų rodymais, ekskursijomis. Statinys sutvarkomas, būtinas elektros ir vandens pravedimas, viduj įrengiamas tualetas. Vasarą gali veikti laikina kavinė arba karinė virtuvė.

The design of the project promotes a multi-faceted approach to the place giving priority to the conservation of the remaining military objects and the preservation of their authenticity. A virtual map based on a GPS system is created referring to all the military heritage objects in the Curonian Spit with their detailed information. The users are able in real time to know their location, that of the nearest military objects, learn about their historical data and see a reconstructed virtual three-dimensional image. This map is integrated into mobile phones, tablet computers and other devices. The appearance of the military objects is illustrated using digital technology – augmented reality. Information in the virtual map can be easily updated, added and elaborated. This way information is conveyed about the military objects with their authenticity preserved, the natural environment left unspoiled as there is no construction activity. The development of the territory is based on existing military heritage objects and no new structures are designed. The military objects in plot A are incorporated into an educational route with three information points and resting areas. A bunker in plot B is adapted to military museum with a permanent or seasonal exhibition, film screenings and excursions. The building is renovated with addition of new electrical and water networks, a new toilet. A temporary café or a military styled kitchen can open during summer months.

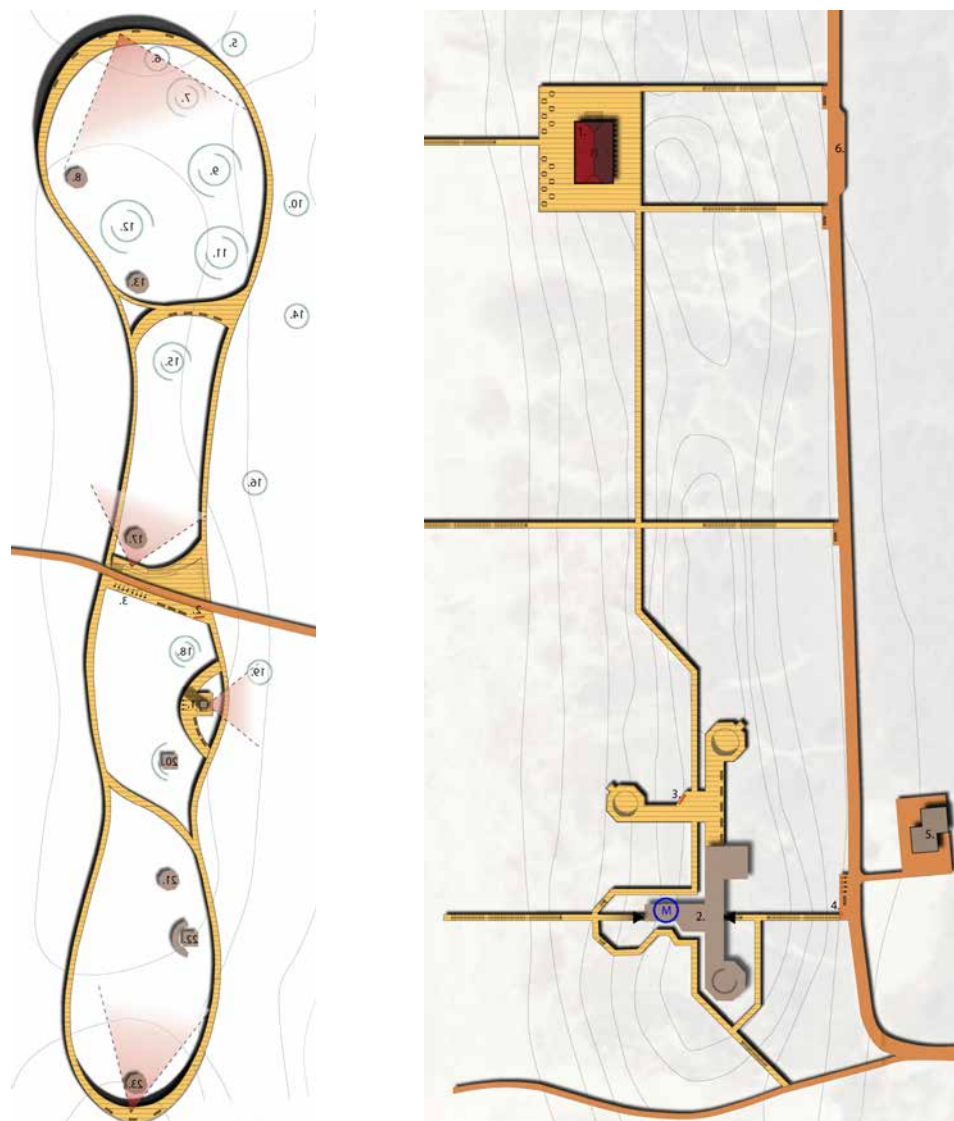

Vizualizacija

Buvusių karinių objektų pajūryje pritaikymo rekreacinėms reikmėms, Klaipėdoje, detaliųjų planų parengimo projektų konkursas

- Pavadinimas / **Name** : Expo
 Objekto adresas / **Address** : Smiltynės g., Klaipėda
 Architektai / **Architects** : Vytenis Mazurkevičius, Raselė Jurgaitienė, Neringa Sargautaitė, Greta Vaizgielaitė
 Projektavimo firma / **Office** : „Komprojekta“ (www.projektai.lt)
 Užsakovas / **Client** : Klaipėdos miesto savivaldybės administracija

Situacijos schema

Projekto tikslas – sistemaiškai sukurti kurybinį projektą, skirtą paveldo vertybių ir istorinės raidos įprasminimui. Paveldo vietovę Smiltynėje siekiama pritaikyti rekreacijai, naudojantis šiuolaikinėmis technologijomis, bei Kuršių nerijai būdingomis natūraliomis medžiagomis ir spalvomis, neardant natūralaus kraštovaizdžio, bei išryškinant istorines vertybes.

Kraštovaizdis vis dažniau imamas vertinti ir pateikti (interpretuoti) kaip metafora, tekstas, įvaizdis ar reginys. Išryškinami mentaliniai kraštovaizdžio sampratos aspektai, pabrėžiamas jo kaip savitai suvokiamos ir emociškai atspindėtos tikrovės vaidmuo.

The objective of the design is to systematically create a creative project for the preservation of heritage objects and historical development. The aim is to adapt the Smiltynė heritage site for recreation using modern technologies and traditional Curonian Spit materials and colours without eroding the natural landscape and highlighting historical values.

The landscape is increasingly appreciated and represented (by interpreting) as a metaphor, text, image or spectacle. The mental aspects of landscape conception are highlighted, its role as a distinctly perceived and emotionally reflected reality is emphasized.

Vizualizacijos

Buvusių karinių objektų pajūryje pritaikymo rekreacinėms reikmėms, Klaipėdoje, detaliųjų planų parengimo projektų konkursas

IV

Pavadinimas / Name : Spalvota karo kelio atkarpa / Colourful section of the war path
 Objekto adresas / Address : Smiltynės g., Klaipėda
 Architektai / Architects : Mindaugas Grabauskas, Dalia Kriaučiūnienė
 Projektavimo firma / Office : „TAEM Urbanistai“ (www.taemgroup.lt)
 Užsakovas / Client : Klaipėdos miesto savivaldybės administracija

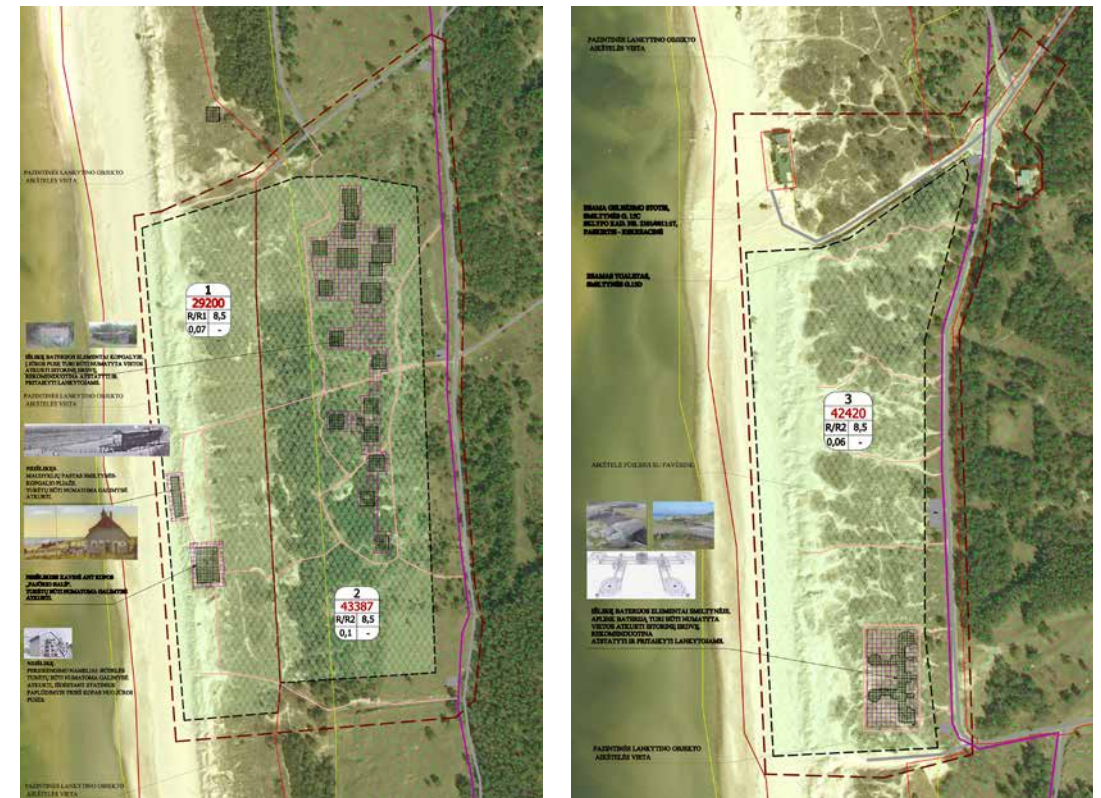

Situacijos schemos

Buvusių karinių objektų pajūryje pritaikymo rekreacinėms reikmėms, Klaipėdoje, detaliųjų planų parengimo projektų konkursas

V

Pavadinimas / Name : II-ojo pasaulinio karo takais Smiltynėje / Along the paths of World War II in Smiltynė
 Objekto adresas / Address : Smiltynės g., Klaipėda
 Architektai / Architects : Rūta Bridžiuvienė, Violeta Žaltauskaitė
 Projektavimo firma / Office : „Dujų sfera“
 Užsakovas / Client : Klaipėdos miesto savivaldybės administracija

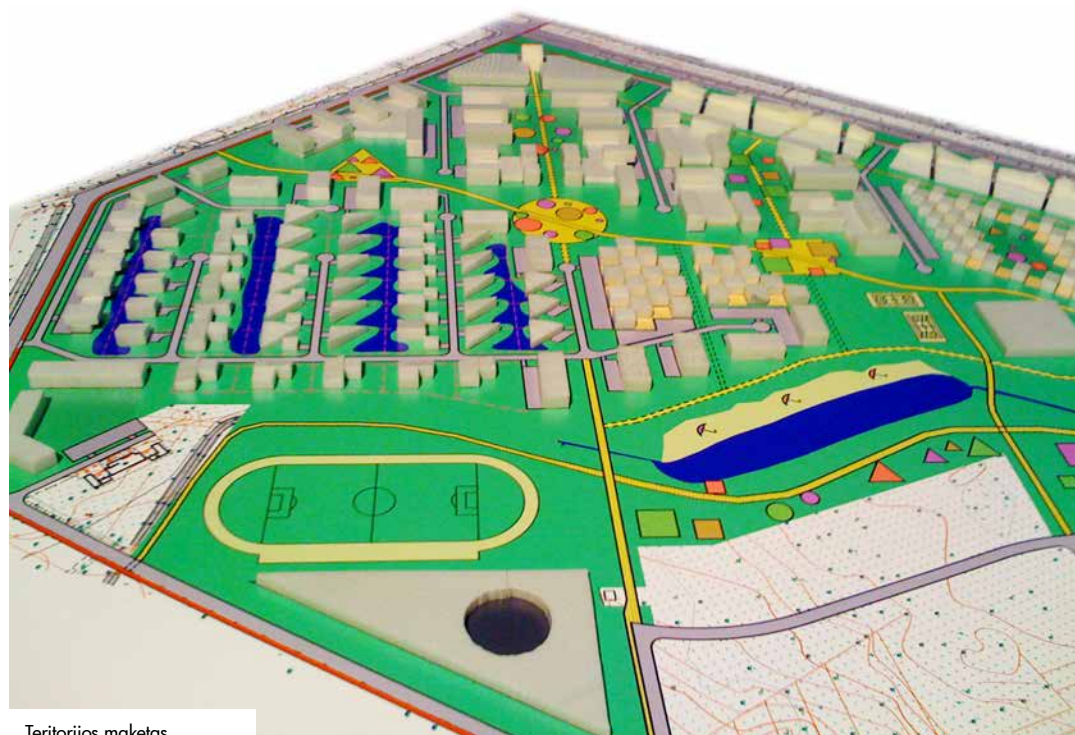

Situacijos schemos

Medelyno gyvenamojo rajono teritorijos, Klaipėdoje, detaliojo plano parengimo projekto konkursas

Pavadinimas / **Name** : K-13-1
 Objekto adresas / **Address** : Medelyno, Labrenčiškės, M.Jankaus, Savanorių g., Klaipėda
 Architektai / **Architects** : Algirdas Sviderskas, Tadas Sviderskas, Lolita Nemeikštytė
 Projektavimo firma / **Office** : „Projus“
 Užsakovas / **Client** : Klaipėdos miesto savivaldybės administracija

Teritorijos maketas

Funkciniai pjūviai

Teritorijos suplanavimas, užstatymo charakteris ir pastatų tipų įvairovė leis teritorijos vystytojams pasirinkti lankstų projekto įgyvendinimo modelį, atsižvelgiant į gyventojų iš skirtingų socialinių sluoksnių poreikius, finansines galimybes ir įvairius kitus faktorius.

Suplanuotos teritorijos struktūra leidžia ją vystyti etapais, pastatant atskiras pastatų grupes, kadangi jos yra pakankamai autonomiškos: turi atskirus privažiavimus, pėsčiųjų takus, patogų suplanavimą inžinerinių komunikacijų įrengimo požiūriu.

Visus atskirus objektus ir namų grupes į vientisą darinį jungia trys esminiai dalykai: gamtinis karkasas, „pėsčiųjų bulvaras“ (nuo esamo Labrenčiškių kvartalo iki vienuolyno komplekso) ir skersiniai takai nuo vakarinės dalies iki dubliuojančios gatvės ir čia esančio prekybinio centro ir visuomeninio transporto stotelių.

The plan of the territory, its urban grain character and building type diversity allows the developers to choose a flexible project development model, considering the needs of citizens from different social backgrounds, their financial potential and various other factors.

The structure of the planned territory allows for a stage base development, building separate building groups, because they are autonomous – have separate access roads, footpaths, practical design of civil infrastructure.

The separate objects and housing groups are connected by three major objects: green corridors, boulevard linking Labrenčiškės quarter with a new monastery complex and transversal paths from the western side of the territory the complementing street with a nearby shopping centre and public transport stops.

Teritorijos planas

Medelyno gyvenamojo rajono teritorijos, Klaipėdoje, detaliojo plano parengimo projekto konkursas

Pavadinimas / **Name** : Medelynas 2020 / *Medelynas (Tree nursery quarter) 2020*
 Objekto adresas / **Address** : Medelyno, Labrenčiškės, M.Jankaus, Savanorių g., Klaipėda
 Architektai / **Architects** : Arūnas Kilišauskas, Andrius Pakulis, Gintarė Švėrytė, Eglė Urbonavičiūtė
 Projektavimo firma / **Office** : „Ekotektonika“ (www.ekotektonika.lt)
 Užsakovas / **Client** : Klaipėdos miesto savivaldybės administracija

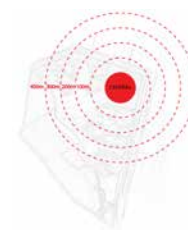
Vizualizacija

Nuo 2020 m visi pastatai - tiek visuomeniniai, tiek gyvenamieji bus projektuojami ir statomi pagal pasyvaus namo reikalavimus. Projektinio pasiūlymo „Medelynas 2020“ koncepcija – planuojant teritoriją sukurti prielaidas ne tik mažai energijos vartojančių (nulinio energijos balanso) pastatų statybai, bet ir užduoti gyvenamosios modelį, kuriame atspindėtų darnios, tvirtos, holistinės aplinkos aspektai bei būtų įgyvendinta subalansuota miesto plėtra. Kvartale numatoma komercinė – visuomeninė, edukacinė, sveikatingumo komplekso, aktyvaus sporto, pasyvaus poilsio ir gyvenamosios zonos. Į viešųjų erdvių struktūrą įtraukiamas sparčiai vystomas pranciškonų vienuolyno ansamblis su koplyčia, onkologiniu centru, meno galerija, numatomais senelių namų, prieglaudos ir vaikų dienos centrais.

From the year 2020 all public buildings and housing will be designed and built according to passive house requirements. The concept of Medelynas 2020 design creates premises not only for low energy consumption and net zero energy building construction but also for a lifestyle model that would reflect the ideas of sustainable and holistic environmental aspects and sustainable urban development. Commercial, public, educational, health complex, active sport, passive recreation and housing zones are designed in the quarter. The rapidly developing Franciscan monastery ensemble with a chapel, oncological centre, art gallery and planned nursing homes and child day care centres are included into the urban public space structure.

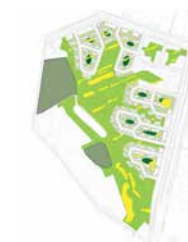
Teritorijos funkcinių zonų schema

Teritorijos pasiekiamumo schema

Pėsčiųjų ir dviračių takų schema

Želdynų schema

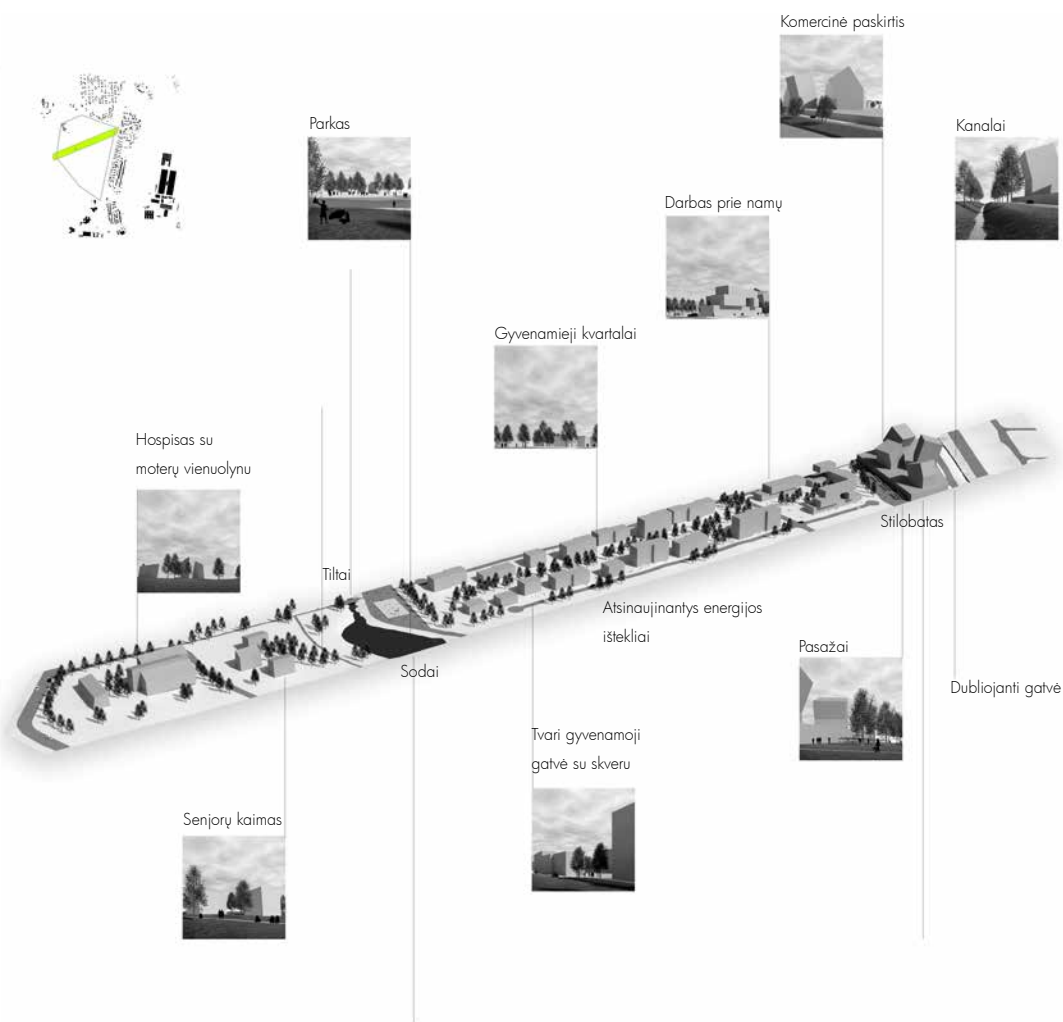

Teritorijos planas

Medelyno gyvenamojo rajono teritorijos, Klaipėdoje, detaliojo plano parengimo projekto konkursas

- Pavadinimas / **Name** : Šiaurės sodai / **Gardens of the north**
 Objekto adresas / **Address** : Medelyno, Labrenčiškės, M.Jankaus, Savanorių g., Klaipėda
 Architektai / **Architects** : Ramunė Staševičiūtė, Gerda Antanaitytė,
 Tomas Tankelevičius, Dina Timonina
 Projektavimo firma / **Office** : „Pilis“ (www.pilis.lt)
 Užsakovas / **Client** : Klaipėdos miesto savivaldybės administracija

Vizualizacija

Siūloma planavimo idėja – papildyti susiklosčiusiais kultūrinėmis ir gamtinėmis teritorijos savybėmis. Erdvėje yra du stipriai veikiančios elementai: intensyvaus eismo gatvė ir Girulių miškas. Arčiausiai plento projektuojami 5-8 aukštų biurų pastatai su stilobatu. Į vakarų pusę užstatymas retėja ir smulkeja. Formuojamas užstatymas išskaido triukšmą ir maksimaliai apsaugo teritorijos gilumoje esančius gyvenamuosius kvartalus. Bendro naudojimo teritorijoje formuojamas parkas su promenada, iš abiejų pusių apjungiančia komercines- visuomenines erdves. Pirmuose aukštuose galėtų įsikurti kavinės, galerijos, studijos. Šiurį projektuojamų pastatų tūriai skatina greitą oro kaitą ir suteikia pakankamą insoliaciją.

The design concept is to supplement the territories existing cultural and natural features. This territory is dominated by two elements: an intensive traffic street and Giruliai forest. To the west the urban structure becomes less dense and thins and to the east five to eight storey buildings with stylobates are placed nearest the street, providing maximum protection from noise pollution to the urban structure. A park with a promenade forms a public area surrounded on both sides by commercial and public spaces. Ground floors are populated by cafés, galleries and studios. Slender profiles of new buildings allow for a better natural air exchange and provide adequate insolation.

Teritorijos planas

Medelyno gyvenamojo rajono teritorijos, Klaipėdoje, detaliojo plano parengimo projekto konkursas

Pavadinimas / **Name** : Žalias lapas / **Green leaf**
 Objekto adresas / **Address** : Medelyno, Labrenčiškės, M.Jankaus, Savanorių g., Klaipėda
 Architektai / **Architects** : Martynas Mankus, Tomas Grunskis, Darius Spranaitis
 Užsakovas / **Client** : Klaipėdos miesto savivaldybės administracija

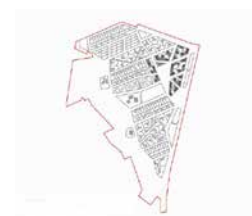
Vizualizacijos

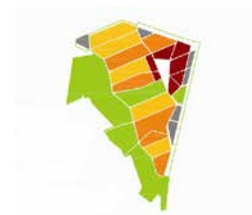
Teritorijos maketas

Viešųjų erdvių sistema

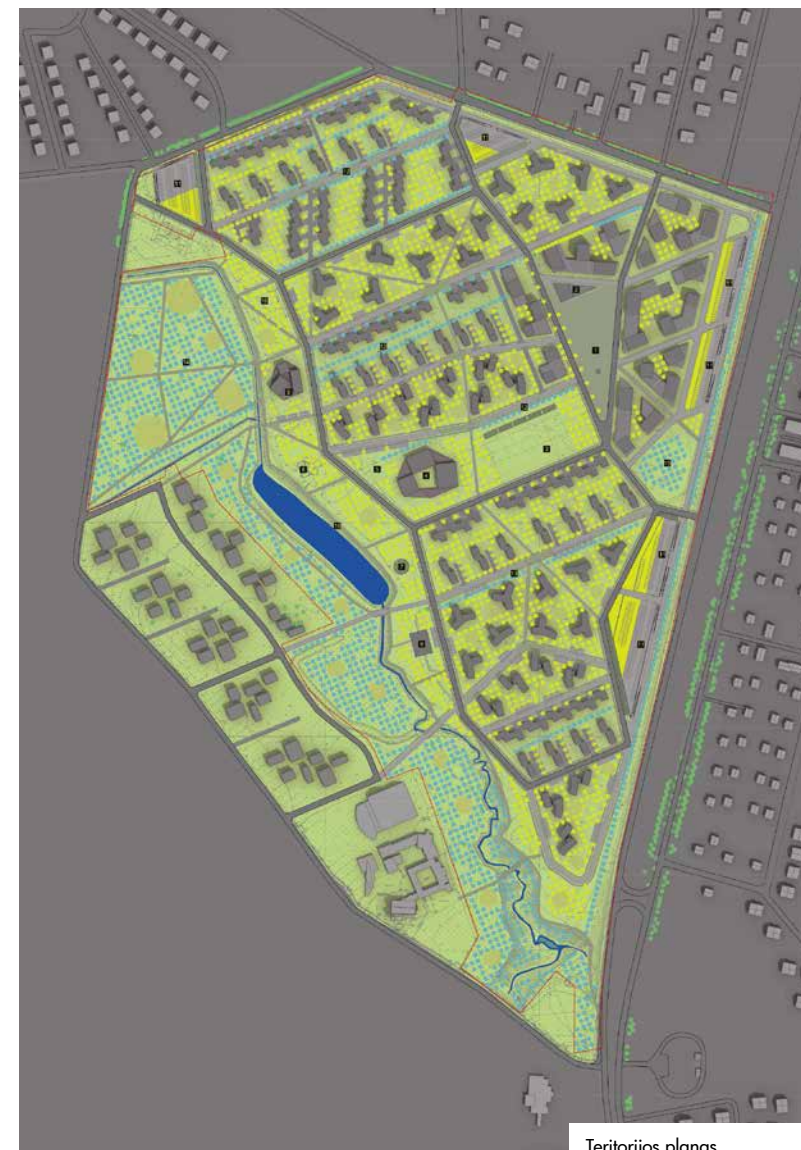
Užstatymo morfologijai

Funkcinis zonavimas

Žalieji plotai

Teritorijos planas

Teritorijos vystymui siūloma taikyti gyvosios gamtos tinklinės struktūros prototipą. Jis būtų realizuojamas urbanistinio audinio, gatvių ir funkcijų sklaidos lygmenyse, kuriant urbanizuotos – miestiškosios aplinkos atitikmenį darniai susietą su gamtine – parko situacija. Siūloma koncepcija atitinka ir šiuolaikiškai interpretuoja miesto-sodo idėjas ir struktūrą, kurios dera su šiuolaikiniais tvaraus miesto principais.

Nature's network structure prototype is used as a basis for the territories development. It would be realized on urban grain, street and function dispersion levels, creating an equivalent to an urbanized – city like environment harmoniously related to a natural – park like situation. The proposed concept meets and modernly interprets the garden city ideas and structure, which suit with modern sustainable city principles.

Medelyno gyvenamojo rajono teritorijos, Klaipėdoje, detaliojo plano parengimo projekto konkursas

- Pavadinimas / **Name** : Klaipėdos aidas / *Echo of Klaipėda*
 Objekto adresas / **Address** : Medelyno, Labrenčiškės, M.Jankaus, Savanorių g., Klaipėda
 Architektai / **Architects** : Rūta Bridžiuviėnė, Irena Slavinskaitė,
 Violeta Žaltauskaitė, Edita Kubilienė, Marius Vainius,
 Arūnas Ginkevičius, Romualdas Velykis
 Projektavimo firma / **Office** : „Dujų sfera“
 Užsakovas / **Client** : Klaipėdos miesto savivaldybės administracija

Teritorijos maketas

Teritorijos planas

Utenos miesto kapinių tvarkymo, koplyčios ir kolumbariumo projektas

Objekto adresas / **Address** : Padbuožės kaimas, Sudeikių seniūnija, Utenos rajonas
 Architektai / **Architects** : Vitalijus Jankūnas, Marius Morkūnas, Vito La Spina,
 : Vitalijus Daugėla
 Projektavimo firma / **Office** : Kūnas architektai (www.kūnas.lt)
 Užsakovas / **Client** : Utenos rajono savivaldybės administracija

Teritorijos vizualizacija

Viskas sukasi ratu. Dulkė, gyvybė, gyvenimas, mirtis, dulkė. Tradiciniu požiūriu, kapinės – išskirtinė vieta, kurioje vyrauja rimties, apmąstymo, apšvalymo dvasia. Šiuolaikiniu kultūrinu požiūriu, kapinės – žmogaus ir gamtos *susiliejo* vieta. Tvarkant ir plečiant naują Utenos miesto kapines, siūloma vadovautis kapinių - parko idėja.

Everything moves in a circle. Dust, birth, life, death, dust. Traditional view deems a cemetery as a special place in a spirit of peace, reflection and purification. In a modern cultural approach a cemetery is a place for human and nature unification. A cemetery park idea is proposed for managing and expanding the new Utena's cemetery.

Vizualizacijos

Multifunkcinio komplekso Vilniuje konkursas

Objekto adresas / **Address** : T. Ševčenkos g., Vilnius
 Architektai / **Architects** : Vitalijus Jankūnas, Marius Morkūnas,
 Karolis Butvinskas, Vito La Spina
 Projektavimo firma / **Office** : Kūnas architektai (www.kunas.lt)
 Konstruktorius / **Engineer** : Kęstutis Ablašinskas
 Užsakovas / **Client** : „Vertybių sauga“

Vizualizacijos

Mintis – dviejų tūrių metamorfozė, keičianti industrinės architektūros prasmę. Du kompoziciniai elementai sąveikauja kontrasto principu (statiškas-dinamiškas, skaidrus-uždaras, lengvas-sunkus,...). Siūlomi objektai esamoje situacijoje turėtų pagyvinti šaltą industrinę/monochrominę aplinką į jaukią, patrauklią erdvę. Aukštesnis pastatas skaidomas į tris funkcinius vienetus: paslaugų, gyvenamąjį, maitinimo. Mažasis vienos funkcijos. Čia, išlaikant kompozicinį principą, dėmesys sutelktas į vidinių erdvių atvirumą.

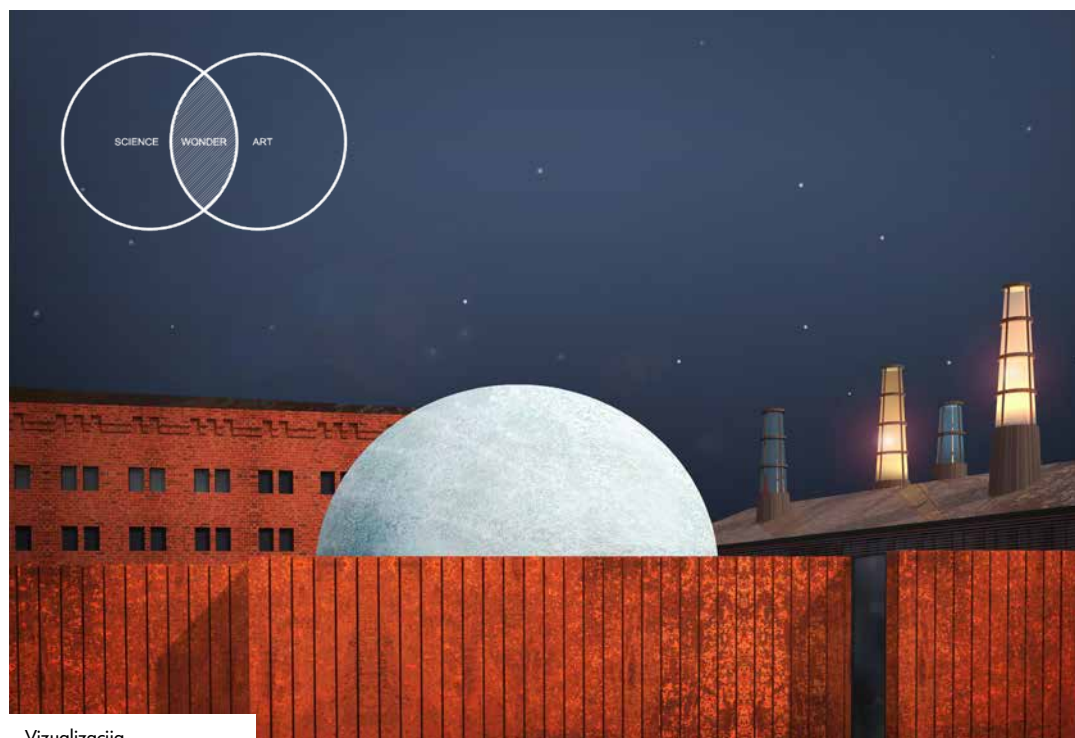
Idea, a metamorphosis of two volumes, changing the meaning of industrial architecture. Two compositional elements interact as contrasting opposites (static-dynamic, open-closed, light-heavy,...). The proposed objects should enliven the current cold industrial/monochromatic environment into an intimate and attractive space. The higher building is divided into three functional elements: commercial, residential and catering. The smaller one is single function, where in keeping with the compositional principle the focus is concentrated on the openness of internal spaces.

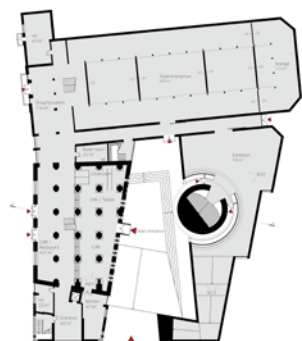

Pramoγų centro Vecā Ostmala 22,23, 24 kvietinis konkursas

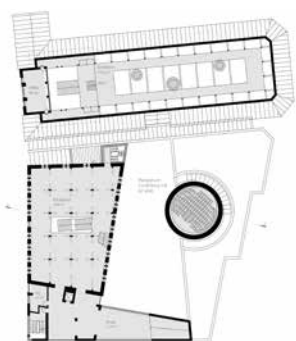
Pavadinimas / **Name** : Eksperimentariumas Stebuklų žemė /
Experimentarium Wonderland
 Objekto adresas / **Address** : Vecā Ostmala 22,23,24, Liepāja, Latvija
 Architektai / **Architects** : UKA: Mantas Daukšys, Tadas Sviderskas,
 Šarūnė Bagdonaitė, Aurimas Baužys + Vladas Balsys
 Interjero dizainerė / **Interior designer** : Loreta Tallat-Kelpšienė
 Užsakovas / **Client** : „Baltijas Projekts”

Vizualizacija

1-o aukšto planas

2-o aukšto planas

Situacijos planas

Vizualizacijos

Eksperimentariumas – Liepojos lankytojų traukos centras, žaismingai įkvėpantis pažinimo džiaugsmu. Architektūrinio sprendimo tikslas – efektyviai išreikšti numatomą dvejopą centro turinį – mokslo ir meno ekspozicijų sintezę. Šios sintezės išraiška – stebuklas. Vieta, kurioje jis vyksta – Stebuklų žemė. Tai galėtų tapti centro pavadinimu, su Eksperimentariumu viduje. Teritorija šalia objekto – stebuklų parkas. Gretima teritorija prie vandens transformuojama į parką, kur eksponuojamos didelio mastelio žemės meno erdvinės struktūros. Dideli daiktai, keičiantys mastelio suvokimą, savimi užvaldo didelę kanalo erdvę. Kinetiniai, žmonių judinami daiktai suteikia erdvei gyvybės. Dangomis reprezentuojamos buvusių pastatų – sandėlių vietos.

Experimentarium – Liepaja's visitor attraction centre, playfully inspiring the joy of cognition. The architecture aims to effectively express the prospective double content of the centre, a synthesis between science and art exhibitions. Wonder is the expression of this synthesis. Wonder land is a place where it happens. This could become the name of the centre with an experimentarium inside. Wonder park - a territory of the embankment near the object is transformed into a park, with an exhibition of large scale land art spatial structures. Large objects, transforming the perception of scale populate the vast space of the canal. Kinetic objects actuated by people give life to the space. The covers represent the places of former warehouses.

Radviliškio miesto kultūros ir poilsio parko (Radvilų g.) teritorijos sutvarkymo projektinių pasiūlymų konkursas

Pavadinimas / **Name** : Keturi sodai / **Four gardens**
 Objekto adresas / **Address** : Radvilų g., Radviliškis
 Architektai / **Architects** : Saulius Druskis
 Projektavimo firma / **Office** : www.druskis.architektas.org
 Užsakovas / **Client** : Radviliškio rajono savivaldybės administracijos
 Radviliškio miesto seniūnija.

Situacijos schema

Koncepcija. Naujas takas jungiantis vesus *sodus* - parko funkcines zonas, suteikiantis galimybę apeiti visą parko teritoriją

Skylo planas

„Keturi sodai“ - tai pagrindinės keturios erdvės parko teritorijoje, kurios pritaikomos pasyviai ir/ar aktyviai poilsiui.

Keturi, nes tą koduoja esama parko takų, erdvių bei želdynų struktūra. Suformavus keturias pagrindines erdves ir neskaidant parko į daug mažų funkcinių aikštelių, parkas suvokiamas kaip vieningas urbogamtinis darinys su aiškiu identitetu, kuriame pagrindinis parko elementas - takas, jungiantis visas funkcines erdves, suteikia galimybę apeiti/apvažiuoti visą planuojamą teritoriją.

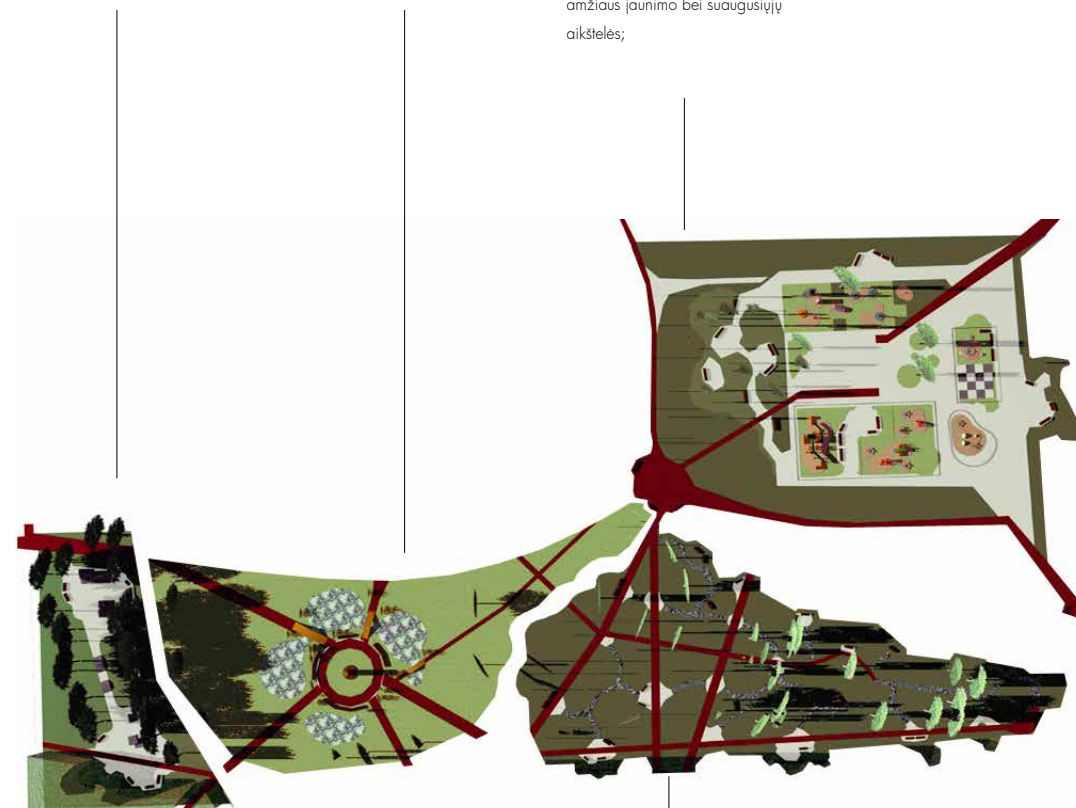
„The four gardens“ are the four main spaces in the park's territory, which are respectively designed for passive and/ or active recreation.

Four encode the existing structure of the park's paths, spaces and plants. After forming four main spaces without dividing the park into small sites by function the park is perceivable as a single urban – natural formation with a clear identity, where the main element of the park is a path, connecting the four spaces and providing an opportunity to walk or cycle the whole planned territory.

Pirmasis „sodas“ - jaunimo skveras - riedutininkų ir riedlentininkų aikštelė

Antrasis „sodas“ - reprezentacinė sala - parko erdvė su gelymais, suoliukais, dirbtiniais vandens telkiniais;

Trečias „sodas“ - vaikų aikštelė - parko teritorija su žaidimų aikštele, vienoje pusėje įrengiama vaikų žaidimų aikštelė, kitoje įvairaus amžiaus jaunimo bei suaugusiųjų aikštelės;

Ketvirtasis „sodas“ - poilsio parkas - gausiai apželdinta parko dalis su romantiškais pasivaikščiojimo takeliais po apšviestomis medžių lojomis bei ramiomis poilsio vietomis

Koncepcija

Dainų slėnio ir aplinkinės teritorijos pritaikymo bendruomenės poreikiams, rekreacijai, sportui ir pramogoms projekto idėjos parengimo konkursas

Objekto adresas / Address : J.Basanavičiaus, A.Baranausko, Daugų, Ulonų g., Alytus
 Architektai / Architects : Tomas Tankelevičius, Monika Knipienė
 Projektavimo firma / Office : „Pilis“ (www.pilis.lt)
 Užsakovas / Client : Alytaus miesto savivaldybės administracija

SUTARTINIAI ŽYMĖJIMAI

- Esami pėsčiųjų takai
- Naujai projektuojami pėsčiųjų takai
- Naujai projektuojami asfaltuoti takai
- Automobilų saugojimo aikštelės
- Sezoninės prekybos vieta
- Geležinkelio pylimo prakitimai su tiltais
- Lalpai jungiantys pylimo viršų ir apačią
- Vaikų žaidimų aikštelės
- Riedlenčių ir ratukinių pačiūžų aikštelė
- Apžvalgos aikštelė su kavine
- Dainų slėnis
- Iškavimo bazė
- Meno kūriniių vietas
- Lauko teniso kortai
- Papūdimiai
- Krepšinio aikštelės
- Tinklinio aikštelės

Teritorijos planas

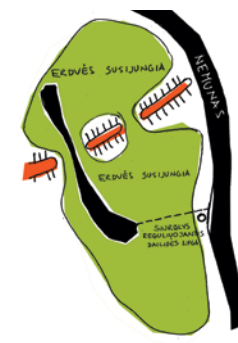
Maketas

Šiuo idėjiniu projektu pasiūlėme Dainų slėnio ir jo aplinkinių teritorijų sutvarkymą ir pritaikymą bendruomenės poreikiams, rekreacijai, sportui ir pramogoms. Buvusio geležinkelio pylimai "prakandami", sujungiant atskirtas teritorijas ir Dailidės ežerėlius. Sukuriama nauja takų sistema, pasiūlant tris takus su skirtingomis erdvinėmis struktūromis – Nemuno pakrantės, miško tankmės ir ežerų paplūdimio. Akcentuojama pylimo pabaiga prie Nemuno. Čia įrengiama apžvalgos aikštelė iš kurios matomi buvusio tilto griuvėsiai, piliakalnis ir Nemuno slėnis. Parenkama irklavimo bazės vieta, atsižvelgiant į esamą infrastruktūrą ir laisvas erdves. Reorganizuojamas Dainų slėnis. Scenai vieta parenkama ant vandens respektuojant esamą erdvinę struktūrą, reljefą, pasaulio šalis ir gamtovaizdžius.

The design of the project deals with the regeneration of Dainų (Song) valley with the surrounding territories and adaptation to the needs of the community, recreation, sports and entertainment. The former railway mounds are opened up at certain places, connecting the separated territories and Dailidės lakes. A new path system is created by offering three path types with distinct spatial structures – Nemumas' riverside, forest's depths and lake's beaches. The end of the railway mound is emphasized by the Nemumas. A viewing platform is erected for the observation of the railway bridge ruins, castle mound and Nemumas valley. A place for a rowing club is selected in response to the existing infrastructure and open spaces. The Dainų valley is reorganized by selecting the place for the stage on the waters edge thus respecting the current spatial structure, topography, cardinal directions and the landscape.

Erdvių schema prieš ir po

Dainų slėnio schema prieš ir po

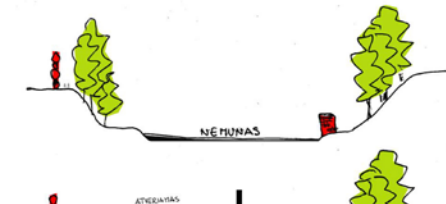
Takų schemas. Trys takai - trys skirtingi patyriai

Takų, objektų ir aikštelių apšvietimo schemas.

Pylimo prakitimo schema. Viršūnėje pratesiamas pėsčiųjų takas tiltas.

Formuojamos apžvalgos aikštelės schema.

Teritorijos elementų eskizai

Klaipėdos miesto vyriausiasis policijos komisariatas, areštinė ir antžeminė automobilių saugykla Kauno g. 6, Klaipėdoje

Objekto adresas / **Address** : Kauno g. 6, Klaipėda
 Architektai / **Architects** : Saulius Juškys, Vilius Kličius, Birutė Gasiūnienė
 Projektavimo firma / **Office** : „COWI Lietuva“ (www.cowi.lt)
 Užsakovas / **Client** : „Turto bankas“
 Statytojas / **Contractor** : „Panevėžio statybos trestas“

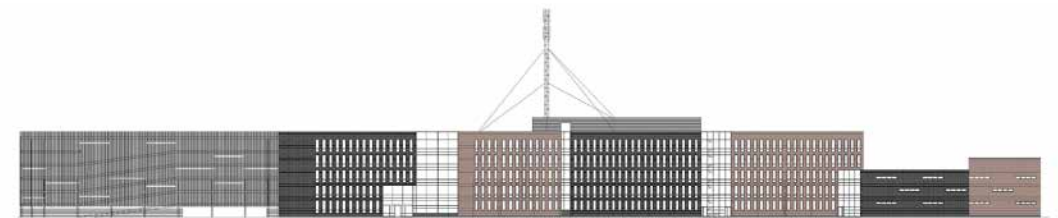
Bendras plotas / **Gross internal area** : 21600 m²
 Pastato tūris / **Building volume** : 90000 m³
 Pastato aukštis / **Building height** : 15 - 25 m
 Aukštingumas / **No. of floors** : 3 - 5

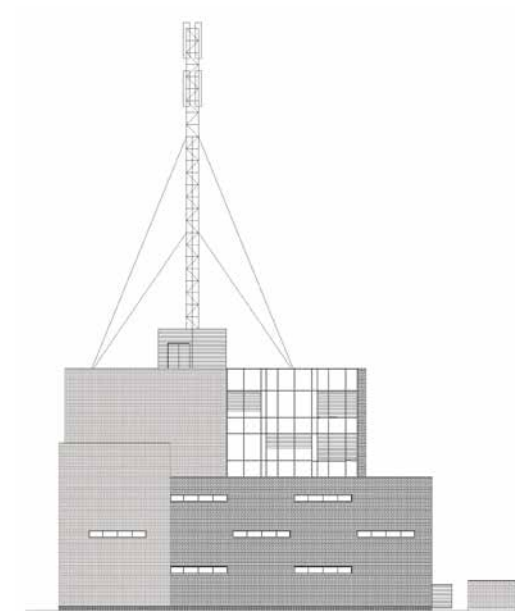
Vizualizacija

Aukšto planas

Fasadas

Fasadas

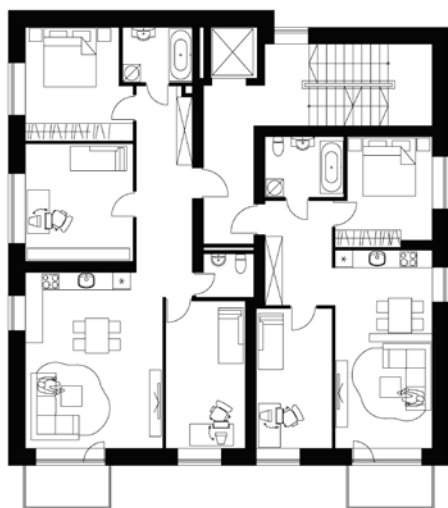

Maketas

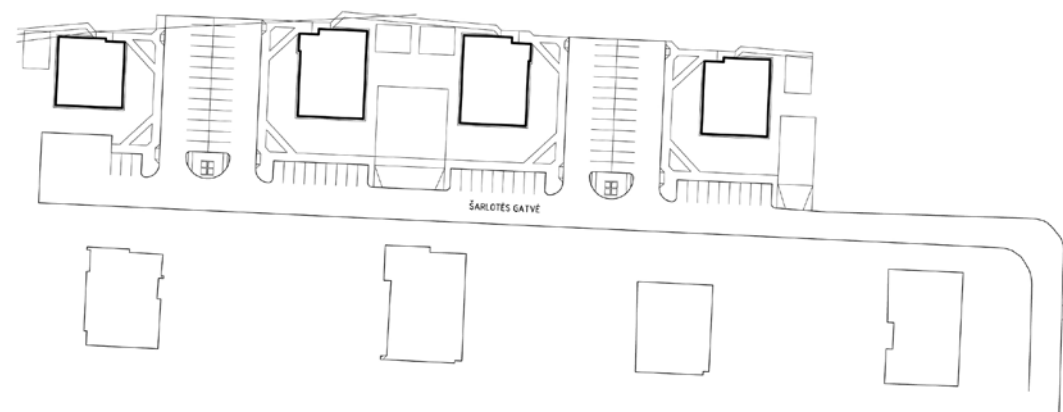
Daugiabučiai gyvenamieji namai Šarlotės g. 8, 10, 12, 14, Klaipėdoje

Objekto adresas / **Address** : Šarlotės g. 8, 10, 12, 14, Klaipėda
 Architektai / **Architects** : Valdas Janulis, Saulius Plungė, Gintaras Čičiurka
 Konstruktoriai / **Engineers** : Svetlana Sidorkina
 Projektavimo firma / **Office** : „A405“ (www.a405.lt)
 Užsakovas / **Client** : „Pamaris troba“
 Statytojas / **Contractor** : „Ranga“

Bendras plotas / **Gross internal area** : 1563,03 / 1779,17 / 1779,17 / 1317,71 m²
 Pastato tūris / **Building volume** : 6442,0 / 17594,0 / 17594,0 / 5990,0 m³

Aukšto planas

Sklypo planas

Fasadų vizualizacija

Konteinerių terminalo dirbtuvių pastatas Nemuno g. 24, Klaipėdoje

Objekto adresas / **Address** : Nemuno g. 24, Klaipėda
 Architektai / **Architects** : Tomas Žiulys, Rimas Šneideris
 Projektavimo firma / **Office** : „Vakarų projektai“ (www.vakaruprojektai.lt)
 Užsakovas / **Client** : „Klaipėdos Smeltė“
 Statytojas / **Contractor** : „YIT Kausta“

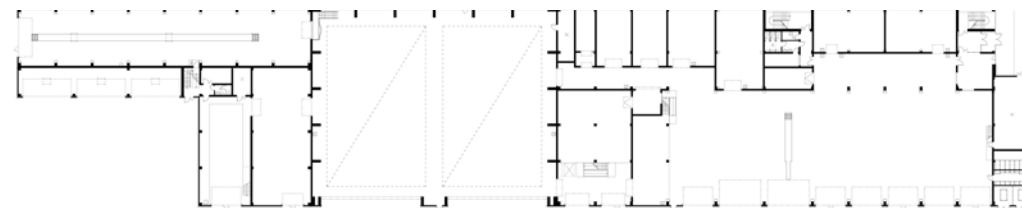
Bendras plotas / **Gross internal area** : 6200 m²
 Pagrindinis plotas / **Net internal area** : 5500 m²
 Pastato tūris / **Building volume** : 87000 m³
 Pastato aukštis / **Building height** : 35 m
 Aukštinių / **No. of floors** : 2

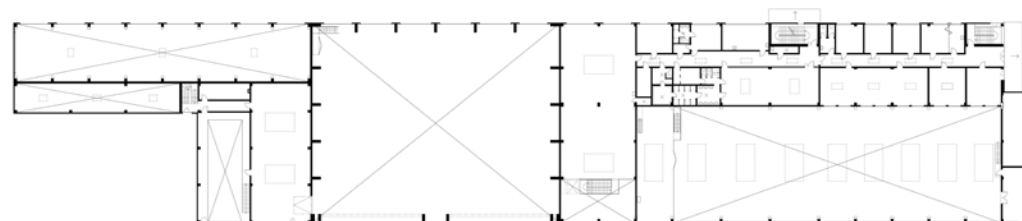
Fotofiksacija

Statomas modernus konteinerių terminalo krovos technikos remonto ir priežiūros centras - mechaninės dirbtuvės. Jos unikaliai tuo, kad aukščiausia pastato dalis sieks net 35 metrus. Taigi į vidų galės įvažiuoti du 29 m aukščio RTG (ožiniai aikštelės kranai su guminėmis padangomis) tipo kranai. Tai analogų Europoje neturintis statinys.

A modern container terminal's loading machinery repair and maintenance centre – mechanical workshop is being built. They are unique, because the highest part of the building will reach 35 meters allowing simultaneous access of two 29 meter high RTG type cranes (gantry cranes with rubber tyres). This building has no analogues in Europe.

1-o aukšto planas

2-o aukšto planas

Fasadų vizualizacija

Žemės sklypo Joniškės g.3, Klaipėdoje bei jo gretimų detalūs planas

Objekto adresas / **Address** : Joniškės g.3, Klaipėda
 Architektai / **Architects** : Saulius Plungė, Laura Sutkutė, Julius Milė,
 Valdas Janulis, Gintaras Čičiurka
 Projektavimo firma / **Office** : „A405“ (www.a405.lt)
 Užsakovas / **Client** : „Active Joniskės“

Teritorijos plotas / **Total site area** : 8483 m²

Teritorijos schema

Atlikus žemės sklypo Joniškės g. 3, bei gretimų teritorijų istorinę - urbanistinę analizę paaiškėjo, kad šioje teritorijoje vertingiausia urbanistinė dominantė yra buvęs pilies malūnas su visa buvusia malūno infrastruktūra - tai yra vandens pralaida, užtvankos tiltas, buvę du vandens nuvedimo grioviai. Istorinis užstatymas buvo koncentruotas šalia dabartinės Joniškės gatvės. Remiantis šiomis analizės išvadomis buvo sukurti sklypo bei gretimų teritorijų urbanistiniai - architektūriniai sprendimai. Griaunamas šalia Joniškės gatvės esantis menkavertis apleistas statinys, savo tūriu užstojančias nekilnojamos kultūros vertybės pastato - buvusio malūno tūrį. Koncentruojant užstatymą prie Joniškės g. planuojama atkurti buvusią gatvės užstatymo liniją. Teritorijos urbanistinio komplekso buvusios istorinės paskirties įprasminimui, numatoma galimybė atkurti vandens pralaidą ties malūnu ir buvusį užtvankos tiltą.

The historic – urban analysis of Joniškės street 3 plot and the surrounding territories revealed that the most valuable urban dominant is the former castle mill with all its former infrastructure – a water sluice, the dam's bridge, two former water ditches. Historic urban structure was concentrated along Joniškės street. According to these analysis findings the following urban – architectural solutions were proposed for the plot and its surroundings. A derelict building is to be demolished along Joniškės street that hides the former mill's building, an architectural heritage object, from view. The new buildings are to be built along Joniškės street, recreating the former character of the urban structure. The restoration of the former water ditches and the dam's bridge would give a hint to the historical function of the site.

Maketas

Teritorijos tarp Pilies gatvės, akcinės bendrovės „Baltijos“ laivų statyklos, uosto akvatorijos ir Danės upės, Klaipėdoje, detalusis planas

Objekto adresas / Address : Pilies g. 4, Klaipėda
 Architektai / Architects : Snieguolė Stripinienė, Gintautas Datkūnas, Vigilija Paulionienė, Algirdas Stripinis, Laimonas Bogušas
 Projektavimo firma / Office : „Uostamiesčio projektas“ (www.uostamiescioprojektas.lt)
 Užsakovas / Client : Klaipėdos miesto savivaldybės administracija

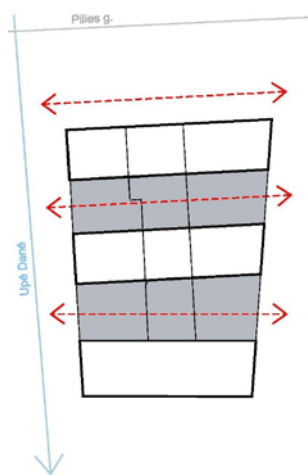
Teritorijos plotas / Total site area : 27000 m²

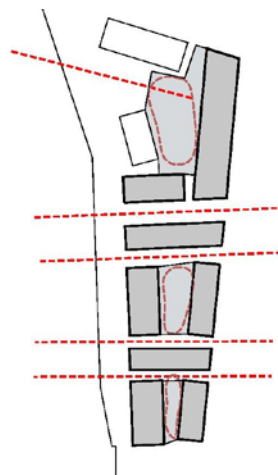
Situacijos schema

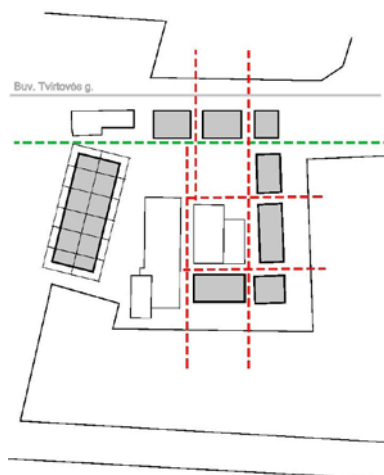
Situacijos 4 schema

Situacijos 1 schema

Situacijos 2 schema

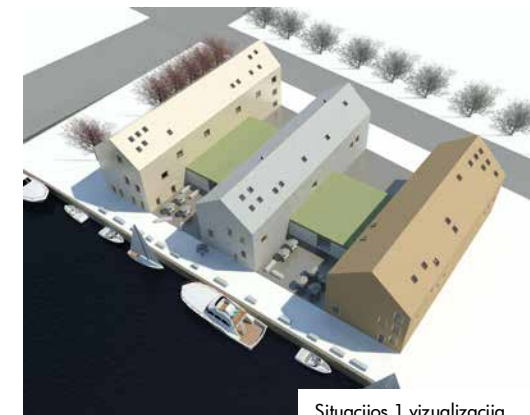
Situacijos 3 schema

Atkuriamas pilies ir bastionų kompleksas. Danės upės krantinėje esantis užstatymas jau restauruotas. Numatoma galimybė keisti Žvejų g. 16 tūrį. Pietų rage nesiūloma atstatyti konkretaus istorinio užstatymo etapo, rekomenduojama remtis XIX a. užstatymo struktūra, išlaikant vizualinius ryšius į elingą. P. Lindenau laivų statyklos komplekse teritorijoje būtina restauruoti istorinius statinius ir rasti jiems tinkamą panaudojimą. Sąlyga naujam užstatymui – tūrių skaidymas paliekant vizualinius ryšius. Į pietus nuo pilies numatomas komercinis užstatymas kaip „buferinė“ zona nuo gamybinės teritorijos. Į rytus nuo pilies nutiesus Pilies gatvę sunaikintas rytinis ravelinas, o intensyvi gatvė priartinta prie pat pilies. Užstatymas nenumatomas. Įvažiavimo gatvei siūloma gražinti Tvirtovės pavadinimą, o piliai suteikti Tvirtovės g. 1 adresą.

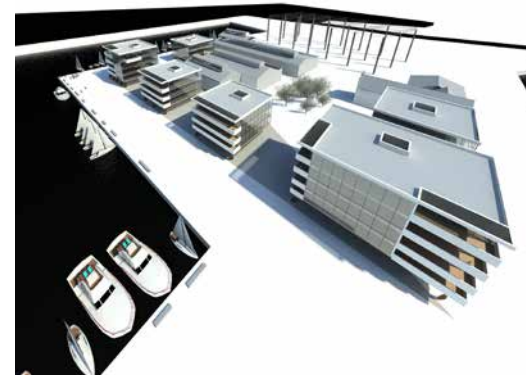
The castle and bastion complex is restored. The urban structure along Danė river's embankments has already been restored. A possibility for changing the volume of Žvejų street 16 building is planned. The proposal for the South horn does not propose restoring a specific stage of the historic urban structure, but recommends using the 19th century's urban structure as a guide, maintaining visual links with the covered slipway. The historic buildings of P.Lindenau ship builders yard must be renovated for a new appropriate function. The new urban structure there has to be divided to keep the visual links. South to castle a new commercial urban structure is planned as a buffer zone from a production zone. To the east of castle the eastern ravelin was destroyed and Pilies street constructed too close to the castle. New urban structures are not proposed. The access road to the territory should be reinstated its Tvirtovės street name and the castle given the address of Tvirtovės street 1.

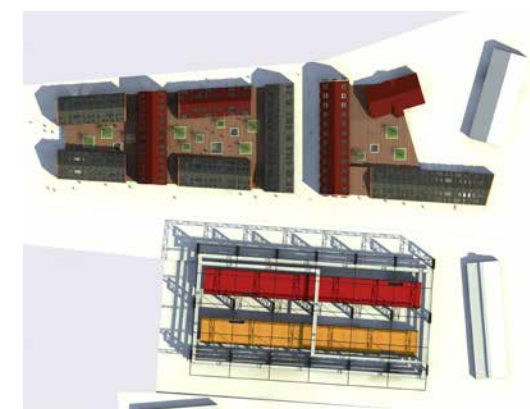
Pilies vizualizacija

Situacijos 1 vizualizacija

Situacijos 3 vizualizacija

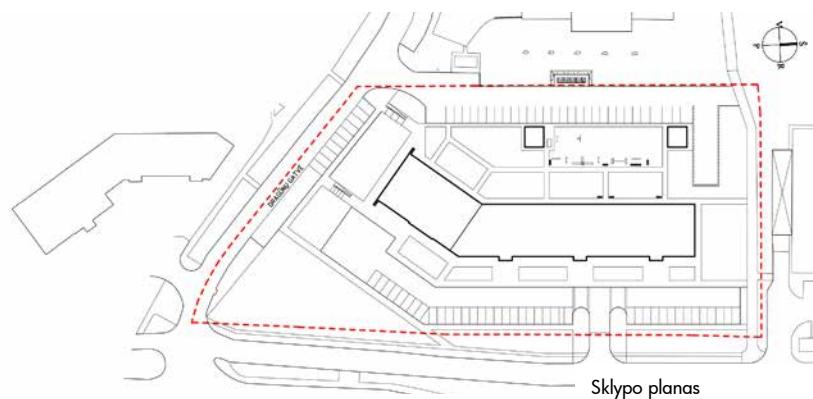

Situacijos 2 vizualizacija

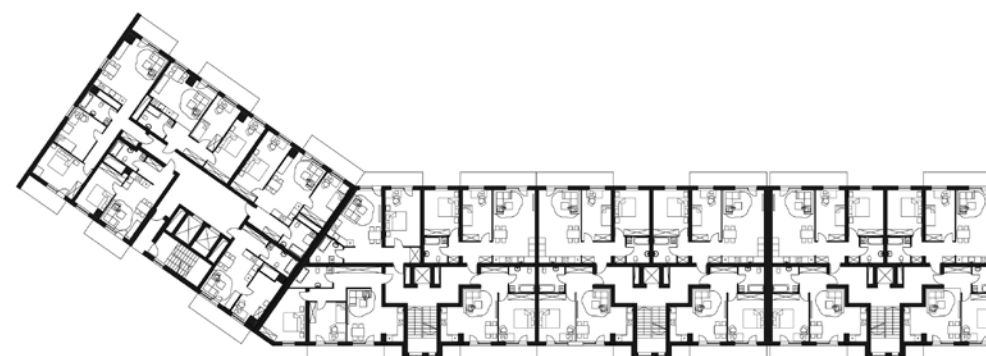
Daugiabutis gyvenamasis namas su komercinėmis patalpomis Dragūnų g.2, Klaipėdoje

Objekto adresas / **Address** : Dragūnų g. 2, Klaipėda
 Architektai / **Architects** : Gintaras Čičiurka, Valdas Janulis, Saulius Plungė
 Konstruktoriai / **Engineers** : Virginija Miniotienė, Mindaugas Bliudžius
 Projektavimo firma / **Office** : „A405“ (www.a405.lt)
 Užsakovas / **Client** : „Pamario troba“
 Statytojas / **Contractor** : „Klaipėdos monolitas“, „Ranga“

Bendras plotas / **Gross internal area** : 15075,4 m²
 Pastato tūris / **Building volume** : 60302 m³

Fotofiksacijos

Aušto planas

Keleivių terminalas „Senoji Perkėla“ Danės g. 1, Klaipėdoje

Objekto adresas / **Address** : Danės g. 1, Klaipėda
 Architektai / **Architects** : Edmundas Andrijauskas, Aurimas Baužys
 Projektavimo firma / **Office** : „Andrijauskas ir partneriai“ (www.partneriai.com)
 Užsakovas / **Client** : „Smiltynės perkėla“
 Statytojas / **Contractor** : „Parama“

Pagrindinis plotas / **Net internal area** : 179 m²
 Pastato tūris / **Building volume** : 984 m³
 Pastato aukštis / **Building height** : 3.7 - 12 m
 Aukštingumas / **No. of floors** : 1

Nuotraukos autorius
 Joranas Bruzinskas

Šiaurinio rago smaigalys – viena iš nedaugelio vietų Klaipėdoje, kur galima laisvai prieiti prie marių ir apžvelgti Smiltynės bei uosto panoramas. Naujasis perkėlos pastatas kaip pleištą įsiterpia į šiuos vizualinius ryšius ir formuoja naujus. Prarastą apžvalgos erdvę kompensuoja stogo terasa, skiriama laivams ir marioms stebėti, o vidaus erdvėje Smiltynės kranto panorama ir judantys laivai įreminami horizontalių langų plokštumų. Šie vizualiniai instrumentai sukuria emocinį ryšį su kėlimosi procesu ir jo objektu – Smiltynė. Perkėla ne tik sudaro sąlygas stebėti, bet ir pati yra stebima. Pastato išorė primena laivo formas, o ažurinis bokštelis, įkvėptas bakenų – įrenginių, skirtų laivų kapitonams stebėti kursą – padeda kurti perkėlos vietos ženklą.

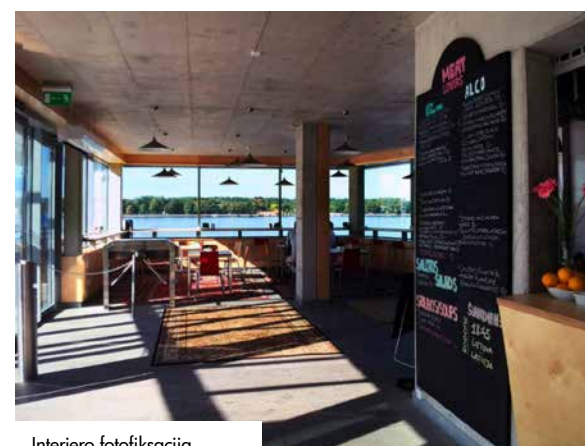
The tip of the Northern horn is one of the few places in Klaipėda with a possibility of unobstructed access to the lagoon and viewing Smiltynė's and harbour's panoramas. The new ferry terminal intervenes like a wedge in these visual relations and creates new ones. The lost viewing space is replaced by a roof terrace for viewing the harbour and the lagoon, while the horizontal window surfaces of the interior frame Smiltynė's panorama and the moving ships. These visual instruments create an emotional relationship with the ferry process and its object – Smiltynė. The terminal not only creates opportunities for viewing but it is also being observed. The shape reminds of ships forms and an openwork tower, inspired by bakenas – a structure on the shore, for a ships captain to monitor his course – helps create a sign of the terminal's position.

Eksterjero fotofiksacija

Eksterjero fotofiksacija

Interjero fotofiksacija

Nuotraukos autorius
 Joranas Bruzinskas

Eksterjero fotofiksacija

Martynas Marozas

Senjo turgaus kvartalo vizijos kūrimo procesas ir visuomenės įtraukimas

Klaipėdos senjo turgaus kvartalo viziją vykdo MMAP ir PUPA

Miestų transformacijos ir projektavimo takoskyla

Architektūros ir planavimo procesai smarkiai pakito per paskutiniuosius 20 metų, tačiau diskusijos apie profesijos transformaciją apsiriboja dviem žanrais. Pirmasis teigia, kad architekto - urbanisto arba „paskutinio generalisto“ profesija patyrė sisteminę eroziją ir kokybinį nuopolį dėl didėjančios pastatų konstrukcijų specialistų, inžinierių, HVAC (Heating, Ventilation, Air Conditioning) konsultantų, interjero dizainerių ir daugybės kitų profesionalų įtakos. Tai nulemia, kad vos 1% pastatų pasaulyje yra projektuojami architektų ir šis skaičius sistemingai mažėja. Antrasis žanras kaltina klientų formuluojamus projekto ekonominio naudingumo kriterijus ir NT rinkos tendencijas. Anot jų tai lemia, kad architekto profesijos suvokimas visuomenėje artėja prie dekoratoriaus, o atėjus krizei dar ir kaip nereikalinga prabanga. Urbanistai šiame žanre yra tik teritorijų planuotojai ir po truputėlį tampa savivaldybių teisinių planavimo dokumentų rengėjais.

Mano nuomone, yra dar ir trečiasis žanras. Procesai tapo tokie organizuoti, susiteminti ir tikslūs, kad nebėra laiko ir vietos niekam, ko negalima būtų pamatuoti ar įvertinti finansiškai, nes nėra aiškaus kriterijaus ar rodiklio išmatuoti identitetui, charakteriui, patogumui, prasmei, patrauklumui, kontekstui ir t.t., todėl planavimas tampa orientuotas į fizinę aplinkos transformaciją, technines erdvių charakteristikas, o ne į tai, kas iš tikrųjų rūpi miestų gyventojams. Reikia stabtelėti ir pabandyti aiškiai suvokti kam *mes* kuriam ir kas bus galutinis *mūsų kūrinių* naudotojas. Taip, profesijos pakito, tačiau, mano nuomone, nepakankamai. Iki šiol gajus senas modernistinis požiūris, kad tik kvalifikuotas architektas ar urbanistas gali pasiūlyti geriausią erdvinį sprendimą, o visuomenė yra neigali suvokti visos miesto aplinkos arba teritorijos kompleksiskumo. Tai nebėra tiesa, kaip ir būstas nebėra *machine for living*, o miestas, nebėra statiška jo skirtingų teritorijų suma ar technokratinė schema pagal kurią visi turėtų judėti nuo A iki B. Urbanistika – nebėra tik urbanisto reikalas, nes profesijos kompetencijos persidengia tarpusavyje, o ribos nyksta. Profesijos suvokimas darosi individualesnis, o projektai sudėtingesni ir aprėpia daugiau skirtingų sričių, pradedant nuo vadybos ir komunikacijos ir baigiant dizainu ar viešaisiais ryšiais. Miesto transformacijos procesuose dizainas yra svarbu, tačiau tai tėra viena iš dalių, taip pat svarbu nepamiršti vietos charakterio ir identiteto, įvertinti naujos socialinės ir ekonominės dinamikos kūrimo galimybę, kurti vietos verslui bei funkcijų sinergijai ir galų gale - vietos žmonėms ir jų iniciatyvoms.

Projektai per dideli, procesai per sudėtingi, interesų per daug, o finansiniai ištekliai per maži, todėl būtina suvokti, kad miesto transformacija gali vykti tik tada, kai procesai yra atviri ir gerai komunicuoti, sąžiningi ir teisingi, bei įtraukiantys ir skaidrūs. Šie trys planavimo proceso elementai dažnai nėra įgyvendinami, arba įgyvendinami atmetinai, todėl Klaipėdos senjo turgaus kvartalo projekte buvo ypatingai svarbu užtikrinti, kad *atviras ir interaktyvus planavimo procesas* nebūtų tik žodžių junginys, o nauja kryptis ir metodas, kuris proaktyviai skatintų skirtingas interesų grupes pasisakyti ir dalyvauti.

Klaipėdos Senjo turgaus kvartalo vizija

Klaipėdos miesto savivaldybės tikslas senjo turgaus kvartale buvo sukurti viziją, atitinkančią visų suinteresuotų teritorijos naudotojų ambicijas, lūkesčius bei interesus, kuriame tiek savivaldybė, tiek UAB „Senasis turgus“ yra konsolidavę nemažai nekilnojamojo turto. Yra akivaizdu, kad tikslinga renovacija ir investicijos šioje vietoje gali kardinaliai pakeisti ne tik Senąjį turgų ir jį supantį kvartalą, bet ir kurti naują socialinę ir ekonominę dinamiką visame Klaipėdos senamiestyje.

Užduotis savaime reikalauja ne tik glaudaus skirtingų interesų grupių bendradarbiavimo ir bendro sutarimo, bet ir bendros kokybinės ambicijos, deja, nė vienas šiuo metu praktikoje naudojamų dokumentų

to nereikalauja, o jei ir bandytume juos naudoti, - greičiausiai naudotume dokumentus ne pagal paskirtį. Buvo pasirinkta kurti viziją, kurios objektas - fizinės miesto erdvių charakteristikos, viešųjų erdvių gyvybingumą lemiantys plano sprendiniai, pasiekiamumas ir transportas, integracija ir vietos identitetą lemiantys faktoriai. Jos tikslas - nusakyti vieną bendrą vystymo kryptį, atitinkančią visų suinteresuotų grupių poreikius, apibrėžti teritorijos charakterį, suformuluoti teritorijos kokybę nustatančius kriterijus bei pasiūlyti turgavietės programą. Vizijoje taip pat turi būti pateikiami rekomendaciniai sprendiniai skirtingiems sluoksniams, paremti viso proceso metu surinkta informacija, įžvalgomis ir visuomenės lūkesčių analizėmis. Vizija turi analizuoti transporto ir pasiekiamumo, viešosios erdvės ir jos įvairovės, funkcinės įvairovės, istorijos ir identiteto problematiką, bei pateikti gaires ir rekomendacijas tolimesniam teritorijos vystymuisi.

Senjo turgaus kvartalas šiandien

Visų pirma, Klaipėdos Senasis turgus išsiskiria iš Klaipėdos turgaviečių nes jis įsikūręs senamiestyje, kur dar nėra nė vieno didelio komercinio centro, tad atnaujinta turgavietė galėtų užpildyti didelę komercinę nišą Klaipėdoje. Antra, tai puikiai pasiekiamas miesto dalis, nes čia susikerta pagrindinės miesto gatvės ir net 18 viešojo transporto linijų, šalia - kruizinių laivų terminalas, Pilies uostas bei keltai į Neringą. Senajame turguje prekyba vyksta halėje, žuvies turguje, lauko paviljonuose ir turgaus aikštėje, tačiau pirkėjų srautai yra nedideli, jaučiamas sezoniškumas ir visi sutarė, kad turgų būtina atnaujinti. Visa tai neįtikėtina, kita vertus UAB Senasis turgus turi nemažai turto, kurį renovavus ir pritaikius šiandienos poreikiams galima tikėtis pagerinti esamą situaciją, tačiau svarbu galvoti ne tik apie turgavietės atnaujinimą, bet ir apie kompleksinį viso kvartalo gaivinimą taip siekiant užtikrinti tvaria jo ateitį.

Senąjį turgų supa kelios svarbios miesto aikštės, kuriose daug neišnaudotų galimybių. Aikštė ties Taikos prospektu - dabartine automobilių stovėjimo aikštelė, gali tapti patraukiu įėjimu į turgavietę. O Turgaus aikštė, kuri dabar naudojama vos pusdienį, gali virsti svarbia miesto viešąja erdve, kur šalia prekystalių atsirastų erdvės ne tik susitikti, bet ir leisti laisvalaikį. Kvartaluose aplink senąjį turgų yra nemažai tuščių sklypų ir neišbaigtų kvartalų, tai ypač patrauklios vietos gyvenamiesiems namams, mažoms parduotuvėlėms, viešbučiams ir kavinėms.

Savivaldybės ir Senjo turgus nekilnojamas turto įsisavinimas gali iš esmės pakeisti šios teritorijos įvaizdį, kita vertus, problemas būtina spręsti kompleksiskai nepamirštant srautų, automobilių stovėjimo, viešosios erdvės, nusidėvėjusių pastatų ir kitų problemų. Senjo turgaus kvartalas didžiulis ir užima net penktadalį senamiesčio, tad kvartalo sėkmė neabejotinai gali pakeisti ir viso senamiesčio ateitį.

Procesas

Teritorija didelė, čia apstu skirtingų interesų, kuriuos būtina išklausti ir tinkamai moderuoti, o juos susisteminius integruoti į ateities planus. Todėl Senjo turgaus kvartalo vystymo scenarijai, vizija ir strateginis planas yra rengiami įtraukiant miestiečius, vietos bendruomenių bei verslo atstovus, potencialius investuotojus ir ekspertus. Buvo pasirinkta projektą vykdyti trimis etapais: scenarijų sukūrimo, bendros vizijos rengimo ir strateginio plano rengimo. Siekiant užtikrinti paties proceso lankstumą vadovaujamosi *research through design* principais, kur galimi teritorijos vystymo modeliai nuolat testuojami, o analitinė proceso dalis tęsiasi iki pat projekto pabaigos taip užtikrinant sprendinių pagrįstumą ir argumentaciją.

- Pirmame, scenarijų rengimo etape susitikimų, apklausų ir viešų renginių

Unikali prekybos vieta tarp dviejų komercinių polių

Turgaus privalumas - senamiestyje

Vystymo scenarijai

Dirbtuvių metu, kartu su miestiečiais yra kuriami kvartalo vystymo scenarijai siekiant išsiaiškinti teritorijos galimybes ir naudoti poreikius bei lūkesčius.

Bendra vizija

Dirbtuvių išvadas apibendrinamos į bendrą kvartalo vystymo viziją. Ji yra koreguojama ir taisoma konsultuojantis su specialistais.

Veiksmų planas

Veiksmų planas nustato veiksmų etapiškumą, projektų prioritetus bei partnerius, reikalingus vizijai įgyvendinti.

metu buvo išsiaiškintos kvartalo galimybės ir skirtingų teritorijos naudotojų poreikiai. Gyventojai, verslininkai, institucijų atstovai įtraukiami į planavimą ir kartu su urbanistais rengė kvartalo atnaujinimo scenarijus kūrybinėse dirbtuvėse.

- Antrajame, vizijos rengimo etape, buvo suformuota bendra kvartalo vystymo vizija, apibrėžiamas teritorijos charakteris, kokybiniai kriterijai pastatams, viešosioms erdvėms, programai, transporto organizavimui. Vizija suformavo gaires tolimesnei projekto tūšai.
- Trečiajame etape bus sudaromas strateginis (veiksmų) planas, kuriame suformuluojami teritorijos investicijų poreikiai ir prioritetai, apibrėžiami galimi vystymo modeliai, strateginiai partneriai, projektų etapiškumas. Strateginio plano tikslas yra užtikrinti, kad vizija, atspindinti visų suinteresuotųjų poreikius, būtų įgyvendinta.

Pirmasis etapas - scenarijų kūrimas

Pirmajame etape buvo svarbu išsiklausti į vietos naudotojų mintis, ambicijas ir interesus, todėl dar prieš dirbtuves buvo organizuota apie 40 valandų susitikimams su vietos verslo atstovais, savivaldybės darbuotojais, gyventojų bendruomenių atstovais, įstaigų vadovais ir kitais teritorijos naudotojais. Visi šie susitikimai padėjo sėkmingai pasiruošti kūrybinėms dirbtuvėms, kurios vyko 2013 metų rugsėjo 27-28 dieną VŠĮ Klaipėdos ekonominės plėtros agentūros (KEPA) organizuotame inovacijų ir verslo festivalyje „InNovaCamp“. Didžiuliame teritorijos makete miestiečiai, verslininkai, savivaldybės atstovai, kultūros veikėjai, studentai ir praeiviai kartu su MMAP ir PUPA urbanistais kūrė Senojo turgaus kvartalo vystymo scenarijus *urban toolbox* žaidimo principu, kuriame miestiečiai iš skirtingų detalių dėliojo savo kvartalo vystymo viziją. To tikslas buvo išsiaiškinti teritorijos problematiką, įvardinti vystymo galimybes ir potencialus bei sužinoti teritorijos naudotojų ir miestiečių poreikius. Taip pat buvo pristatytos urbanistinės senamiesčio analizės, apžvelgiama pasaulinė turgų renovacijos praktika, bei siūlomi vieni ar kiti vietos identiteta lemiantys sprendiniai. Kiekviena grupė apibrėžė viešos erdvės elementus, programą ir funkcijas, užstatymo galimybes, transporto organizavimo principus, bei kitus erdvinius elementus. Iš viso įvyko šešios dirbtuvių sesijos, o renginyje sudalyvavo per 200 klaipėdiečių.

Pirmojo etapo rezultatai

Nors dirbtuvių metu buvo sukurti šeši skirtingi kvartalo vystymo variantai, tačiau jie turėjo labai daug bendro. Klaipėdiečiai vieningai pasisakė už įvairovę ne tik turguje, bet ir visame mieste. Siūlė daugiau vietos verslui, kultūrai, gyvenimui ir rekreacijai. Dirbtuvių metu paaiškėjo koks svarbus klaipėdiečiams yra Senasis turgus. Žmonės vienbalsiai pasisakė, kad turgus privalo išlikti, tačiau turi atsinaujinti, pritraukti naujų pirkėjų, pardavėjų, tuo pačiu išlaikant senuosius. Turgui reikia aiškaus ir kviečiančio įėjimo, patogaus

prekybos organizavimo. Pati aikštė turi tapti daugiafunkcine miesto erdve, kuri būtų aktyvi nuo pat ankstyvo ryto iki vėlyvo vakaro. Miestiečiai norėjo viešųjų erdvių kokybės, patogių transporto sprendimų, automobilių stovėjimo aikštelių kvartale ar netoli jo. Taip pat svarbu pažymėti, kad besikeičiantis turgaus kvartalas neprarastų savo smulkaus senamiestinio mastelio ir kad jame visada liktų vietos smulkiajam verslui.

Visi tikėjo, kad čia gali būti naujas modernus ir šiuolaikiškas senamiesčio traukos centras, kur susipina prekyba, kultūra, gyvenimas ir laisvalaikis, todėl buvo prieita prie bendros dirbtuvių išvados, kad turgus formuoja kvartalo charakterį, o turgaus atnaujinimas turi tapti kvartalo ir senamiesčio regeneracijos ašimi.

Pirminės vizijos pristatymas miestiečiams

Kūrybinių dirbtuvių rezultatai buvo apibendrinti ir sudėti į vieną bendrą kvartalo vystymosi viziją, kurios pirminė versija buvo pristatyta miestiečiams bei ekspertams siekiant ją patikrinti ir patobulinti.

Gruodžio 7 dieną visi dirbtuvėse dalyvavę klaipėdiečiai buvo asmeniškai pakviesti dar kartą išreikšti savo nuomonę ir sudalyvauti vizijos sprendinių diskusijose. Pirstatymas vyko senojo turgaus halėje, kurioje žmonės buvo skatinami identifikuoti silpnąsias ir stipriasias vizijos puses. Teritorijos maketas iliustravo naujus kvartalo sprendinius. Kai kurie dalyviai diskutavo apie automobilių stovėjimo pasiūlymus, kiti apie užstatymo intensyvumą, tačiau bendra atmosfera išliko gera ir palaikanti. Vėliau vizija buvo pristatyta Klaipėdos savivaldybės atstovams bei Kultūros paveldo departamentui. Pagal miestiečių bei ekspertų komentarus vizija buvo modifikuojama ir tikslinama.

Taip pat Klaipėdos Senojo turgaus atgaivinimo projektas buvo pristatytas ir užsienio ekspertams Vokietijoje, Cotbuse vykusiame Urban Creative Poles konferencijoje „Kūrybinių ir kultūrinių industrijų iššūkiai vidutinio dydžio miestuose.“ („Potentials and challenges of cultural and creative industries in medium-sized cities“). Apie projektą ir jo eigą taip pat rašė vietos spauda: „Vakarų ekspresas“ ir „Klaipėda“, portalas „Made in Klaipėda“ bei žurnalas „Statyba ir architektūra“. Klaipėdos senojo turgaus kvartalo dirbtuvių naujienlaiškio skaitmeninę versiją parsisiuntė per 4000 žmonių

Išvados po dviejų etapų

Projekto metu išryškėjo, kad turgus yra pagrindinė šio kvartalo regeneracijos ašis ir kokybiškai atnaujinus turgų galima tikėtis sėkmės ne tik viso kvartalo, bet ir senamiesčio masteliu. Architektūrinė, funkcinė ir socialinė įvairovė teritorijoje yra pagrindinis šio projekto imperatyvas, o smulkus klaipėdiečių mastelis ir vietos istorijos sluoksnių išryškimas praturtina ir taip charakteringą senamiesčio aplinką.

Turgų būtina optimizuoti, gerinti jo aplinkos bei paslaugų kokybę, nes tik taip galima išlaikyti esamus pardavėjus ir pritraukti naujų lankytojų. Taip pat svarbu užtikrinti viešosios erdvės gyvybingumą skirtingu paros metu ir skirtingais metų laikais. Tai galima pasiekti planuojant funkcijas ties viešosios erdvės perimetru ir pritaikant

Visi dirbtuvių dalyviai po renginio gavo „Kūrybinių dirbtuvių naujienlaikį“, kuriame buvo apibendrinti renginio rezultatai ir išvados. Leidinys iliustruotas renginio nuotraukomis, atsiliepimais, dalyvių citatomis. Naujienlaikį galite pasiųsti šiuo adresu: www.kepa.lt/uploads/Dirbtuviu%20naujienlaikis.pdf

ją skirtingų teritorijos naudotojų poreikiams. Geras kvartalo pasiekiamumas visomis transporto rūšimis ir patogus pėsčiųjų judėjimas yra būtinas sėkmingai turgaus veiklai, o pėsčiųjų prioritetas - logiškas kiekvieno modernaus miesto pasirinkimas.

Svarbu kurti daugiafunkcinį ir daugialypį kvartalą, kuriame kiekvienas turi vietos, didinti jo konkurencinį pranašumą, nes jis Klaipėdos istorinio centro dalis - unikalus prekybos taškas miesto centre, kuriame svarbu išlaikyti ir stiprinti senamiesčio mastelį, atsižvelgti į istorinę sklypų struktūrą, bei išryškinti vertingus istorinius elementus ir kultūros sluoksnius.

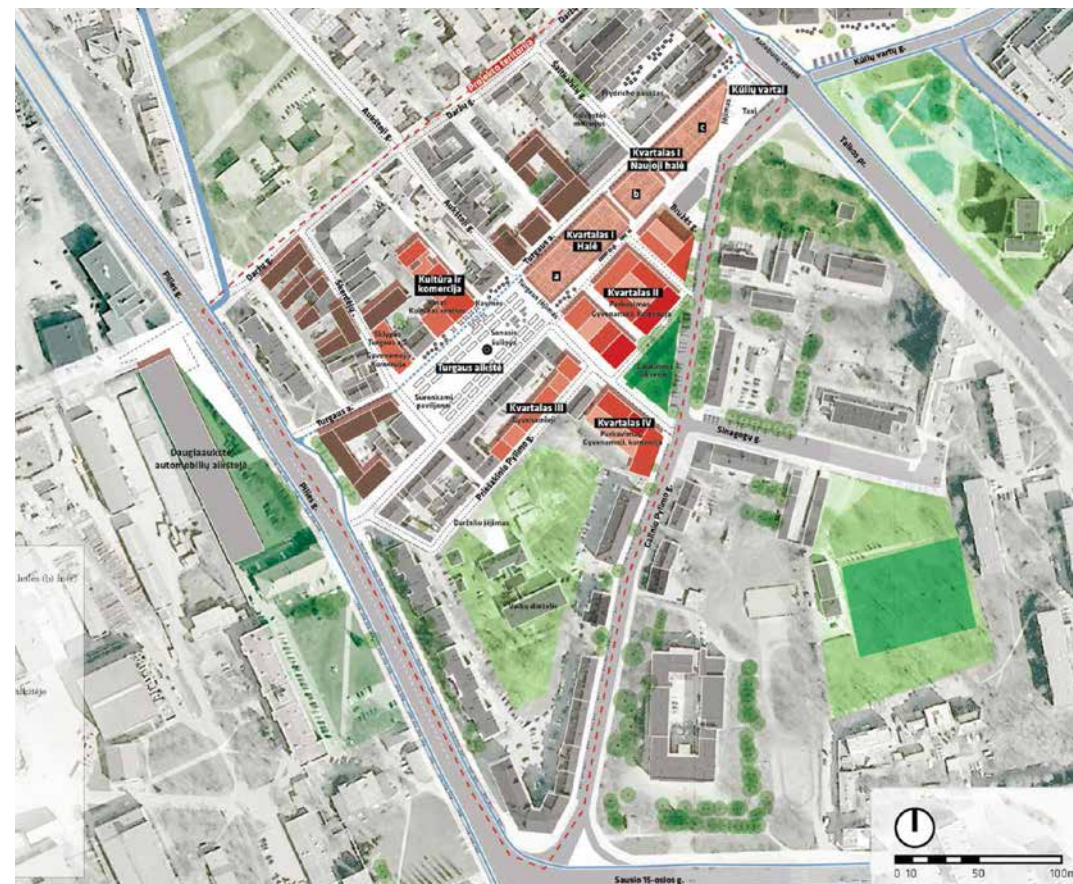
Kas toliau?

Vizija numato kokybines gaires projektų įgyvendinimui bei iliustruoja kaip jų realizavimas galėtų atrodyti. Tačiau to neužtenka, nes ji nenusako kada, kaip ir nuo ko verta pradėti. Tam būtina rengti teritorijos strateginį planą, kuris konkrečiai apibrėžtų erdvinis kriterijus, viešosios erdvės charakterį ir jos elementus, investicijų poreikį bei galimą viešojo ir privataus sektoriaus bendradarbiavimo modelį.

To bus siekiama dirbant kartu su savivaldybės atstovais, nekilnojamo turto specialistais ir teisininkais. Strateginis planas rengiamas penkiais etapais:

1. Erdvinių kriterijų formavimo, kuriame bus detalizuojamas urbanistinis planas, suformuojamos viešųjų erdvių charakterių gairės. Sudaroma preliminarinė turgaus programa, detalizuojamos transporto ir parkavimo schemos bei pristatomi galimi vystymo modeliai.
2. Investicijų poreikio suformulavimo, kuriame nustatomi investicijų prioritetai, apžvelgiamos preliminarinių vystymo scenarijų finansinės implikacijos, panašių projektų vystymo praktika bei plėtros valdymo būdo teisinė apžvalga.

3. Turgaus koncepcijos formavimo etapas, kuriame nustatomi turgaus erdviniai ir techniniai kriterijai, apžvelgiama rinka, bei galų gale suformuojama turgaus koncepcija.
4. Strateginio plano detalizavimo etape išryškinamas *long-term* (ilgo laikotarpio) veiksmų plano etapiškumas, kietosios ir minkštosios priemonės su investicijų poreikiais. *Short term* (trumpo laikotarpio) veiksmų planas, etapiškumas ir jo investicijų poreikis, *kick-off* (projekto pradžios) strategijos. Savivaldybės ir ES resursų panaudojimo galimybės
5. Galutinio strateginio plano parengimo etape apsisprendžiama dėl erdvinių kriterijų, apibrėžiami trumpalaikiai ir ilgalaikiai veiksmai, jų etapiškumas bei investicijų poreikis. Suformuojamas turgaus ir savivaldybės turto vystymo modelis, galutinė turgaus koncepcija, techniniai ir erdviniai reikalavimai. Suformuojama komplekso nekilnojamojo turto sudėtis, finansinis pagrindimas, investicijų paskirstymas ir atsiperkamumas. Strateginį planą tvirtina Klaipėdos miesto taryba, po kurio galima pradėti investicijų paiešką bei fizinę aplinkos transformaciją.

Išvados

Idėjų galima ieškoti visur, tačiau daugiausiai jų slepiasi žmonių galvose. Senojo turgaus kvartalo projektas įrodo, kad neverta baimintis aktyvaus visuomenės įtraukimo į planavimo procesus, o atvirkščiai ją skatinti dalyvauti, nes tik diskutuojant ir derinant savo interesus galima kalbėti apie stiprų bendrą planavimo proceso produktą. Proceso skaidrumas ir aktyvi komunikacija leidžia kiekvienam pasijusti savo aplinkos transformacijos proceso dalyviu, o proaktyvus visuomenės įtraukimas leidžia kurti tikslingą ir prasmingą aplinką, kuria žmonės noriai rūpintųsi.

Martynas Marozas

Old market quarter vision creation process and public involvement

City transformations can only occur when these processes are open and well communicated, honest and fair, involving and transparent. The Old market quarter's development scenarios, vision and strategic plan are prepared involving the citizens, local community and business representatives, potential investors and experts. The project is implemented in three stages: creation of scenarios, preparation of a common vision, drawing of a strategic plan, by following research through design principles. The transparency of the process and active communication allows everyone to feel as a participant in the transformation of their environment while a proactive involvement of the society allows for a creation of a meaningful environment, which will be cared for by the people.

Urbanistinė sveikata neatsiejama nuo dviračio

Prieš du metus dar gyvendamas Klaipėdoje, buvau aktyvus dviratininkas ir galvojau puikiai išmanąs šios transporto priemonės reikšmę ir svarbą kaip būtiną sveiko miesto sąlygą. Dviratį naudoju visiems įmanomiems susisiekimo atvejams.

Antri metai Kopenhagos susisiekimo sistemos stebėjimų bei asmeninio naudojimo, ne tik patvirtino mano ankstesnę hipotezę dėl dviračių kultūros svarbos šiuolaikinio, progresyvaus miesto gyvenime, tačiau atskleidė, anuometinio vertinimo nepakankamą įtaką miesto bendruomenės ir įvaidžio formavimo procesams.

Kopenhagos strategijos gairės

Pasaulio dviračių sostine tituluojamas miestas mato perspektyvą tobulėti. Kopenhagos dviračių strategijoje 2011-2025 metams, nustatyti ambicingi tikslai – pakelti kasdieninių dviračių naudotojų dalį nuo dabartinių 40 iki 50 procentų bei tapti geriausiu pasaulyje dviračių miestu. To siekiama remiantis kertiniais dviračių infrastruktūros planavimo principais – tinkliškumas, komfortas, greitis ir saugumas.

Strategijoje numatytos priemonės akcentuoja vientiso tinklo bei naujų jungčių plėtrą, esamų dviračių takų praplatinimą iki 3 metrų. Numato gaires dviračių parkavimo vietų plėtrai bei intelektualios transporto sistemos plėtrą, susijusią su dviračių juostų grindinio apšvietimo bei informacinių švieslenčių įdiegimu.

Miesto centre greičiausia susisiekimo priemonė – dviratis. Važiuojant tolimesnį atstumą 20-40 procentų už dviratį greitesnis viešasis transportas. Siekiant sumažinti kelionės dviračiu laiką strategijoje numatyta “žaliųjų bangų”, pritaikytų dviračio judėjimo greičiui, plėtra bei naujų tik pėsčiųjų-dviratininkų eismui skirtų tiltų ir viadukų statyba.

Nuo 1996 metų su dviračiais susijusių nelaimingų kelių atsitikimų sumažėjo 72 procentais. Numatytas konfliktiškiausių sankryžų ir mokyklinių maršrutų perplanavimas, įdiegiant saugesnę infrastruktūrą.

Kopenhagos dviračių infrastruktūra

2012 metais sukurtas “Kopenhagos ratas” bei kai kurių Norvegijos miestų pakalnėse naudojami dviračių liftai nesukėlė revoliucijos kalvoto reljefo miestų dviračių kultūroje, todėl plokščias reljefas išlieka viena iš esminių sąlygų kokybiškai dviračių infrastruktūros plėtrai. Ši savybė lėmė Kopenhagos tapimą dviračiu miestu iki automobilių kultūros suklestėjimo. Prisimenant istoriją, verta paminėti, jog gatvėse laipsniškai gausėjant automobilių, atitinkamai mažėjo dviračių, kol 7-ajame dešimtmetyje jų liko apie 10 procentų. Tuo metu kilusi naftos krizė stipriau nei bet kam smogė Danijai. Po šio įvykio valstybės lygiu nuspręsta integruoti dviračių struktūrą į miestų urbanistinių audinių.

Šiuo metu Kopenhagoje yra apie 350 kilometrų borteliu nuo kitų eismo srautų atribotų dviračių takų. Nuo mašinų juostų dviračių takus skiria 7-9 centimetrų aukščio borteliai, nuo pėsčiųjų šaligatvio - 5-9 centimetrų aukštis.

Dauguma gatvių suplanuotos taip, kad abejuose automobilių juostų šonuose yra po vienos krypties asfalto dangos dviračių taką. Minimalus leistinas tako plotis - 170 cm, tačiau praktikoje dauguma takų yra bent 220-250 cm pločio. Didelio intensyvumo magistraliniai dviračių takai siekia 3-4 metrų plotį.

Dviračių takus atskiria ir parkuojamų automobilių eilė, dažyta linija arba visas eismo juostos plotas, tačiau tokie takų tipai menkai vertinami ir esant galimybei rekonstruojami į saugius, patogius ir emociškai priimtinausius pakeltus takus.

Dviračių eismą reguliuoja atskiri, mažesnio dydžio šviesoforai, suderinti taip, kad pirmiesiems sankryžoje eiti suteikiama teisė pėstiesiems, antrieji pajuda dviratininkai, o paskiausiai - automobiliai ir viešasis transportas.

Dviračių stilistinė įvairovė, jų aptarnavimo centrų tinklas, požeminis dviračių parkavimo aikštelės prekybos centruose bei dviejų lygių parkavimo stovai miesto centre, interaktyvios dviračių skaičiuoklės, viešasis transportas pritaikytas dviračių gabenimui – visa tai vieninga koncepcija paremta planavimo bei politinio sutarimo rezultata. Dviračių transportas tapo Kopenhagos vizitine kortele, kurią geriausiai iliustruoja dviračių takams skiriamas priritenis dėmesys prieš automobilių kelius žiemos metu.

Kopenhagos dviračių kultūra

Miesto komunalinės tarnybos per metus surenka apie 13000 likimo valiai paliktų dviračių. Tai puikiai iliustruoja ne tik dviračių kultūros mastą, tačiau ir šios transporto priemonės santykį su šeiminingu, dažnai keičiančiu dviračius. Egzistuoja bei vis labiau aštrėja dviračių vagysčių problema.

Turime nepamiršti kalbėti ne tik apie technines ir inžinerines progresyvos dviračių sistemos ypatybes ir pavyzdžius, kuriuos galima lengvai pritaikyti Lietuvos miestuose, bet ir apie šios sistemos kaip gyvybingo miesto ir visuomenės mentaliteto formavimo įrankio svarbą. Šio ryšio suvokimas būtinas kokybiškos inžinerijos, architektūros ir urbanistikos susijusios su dviračių infrastruktūra plėtrai.

Kopenhagoje vaikai nuo mažų dienų pratinami prie dviračio, o automobilių vairuotojai puikiai supranta dviratininkus, nes patys naudoja arba kažkurio metu neišvengiamai naudojo dviratį, todėl gatvėje esti visapusiška pagarba ir supratimas. Kokybiškai suplanuota infrastruktūra ir asmeninė patirtis nulemia bendrą eismo kokybę.

Dviračių kultūra yra ne tik būtina sveiko ir gyvybingo miesto sąlyga, tačiau ir tiesioginis visuomenės liberalsocialistinės pasaulėžiūros formavimo įrankis. Važiuodamas dviratininkas tiesiogiai sąveikauja su kitais žmonėmis labiau nei automobilyje sėdintis nuo išorinės aplinkos atskirtas individualistas. Kokybiškai išpildytoje dviračių infrastruktūroje konflikto galimybė tarp jos naudotojų minimali, todėl kasdieniai santykiai gatvėje sukuria vienybės, bendrumo, supratimo, pagarbos ir draugiško ryšio pojūtį.

Amerika laikoma automobilių kulto šalimi su viena radikaliausių kapitalizmo formų pasaulyje bei merdinčia valstybinė socialinės rūpybos sistema. Danija, dviračių kultūros sostinė, linksniuojama kaip aukščiausios prabos verslo, paremto komandiniu darbu, šalis su labiausiai žmogumi beisrūpinančia socialinė rūpybos sistema.

Neaišku ar automobilių bei dviračių kultūra yra politinės sistemos priežastis ar padarins, tačiau jos neabejotinai formuoja visuomenės mentalitetą ir įpročius, kultūrą ir pasaulėžiūrą.

Klaipėda – ateities dviračių miestas

Plokščia, tiesiomis linijomis suplanuota Klaipėda – didžiausio dviračių kultūros potencialo miestas Lietuvoje. Kopenhagoje dviračių infrastruktūros plėtra prasidėjusi nuo rekreacinio žiedo aplink miesto centre esančius ežerus, netruko išplisti visame mieste. Unikaliame gamtiniame kontekste esantis Klaipėdos uostamiestis plėtoja naujų gamtinių ir urbanistinių teritorijų sujungimą dviračių takų arterijomis. Mintyse takai į Nidą, Šventąją bei dar tik besivystantis Pamario dviračių žiedas. Itin svarbi ir vidinėse rekreacinėse erdvėse esančių takų infrastruktūra bei stilistika. Verta pasidžiaugti naujuoju Dangės upės pakrantės taku bei Žaliakeliu - asfaltuota dviračių-pėsčiųjų trasa einančia žaliuoju rekreaciniu koridoriumi nuo Smiltelės gatvės iki Baltijos

prospekto. Kol kas tai yra viena iš daugelio Klaipėdos mieste suplanuotų sutrūkinėjusių gijų, tačiau jos vertintinos kaip geras pavyzdys, kuris paskatins tolesnę kokybišką tinklo plėtrą ir sujungimą.

Visgi šiandienos Klaipėdos miesto dviračių sistemos planavime nesunkiai pastebimas bendros idėjos bei strategijos ir politinės valios, joms sukurti ir įgyvendinti nebuvimas, kuriantis nekokybiškus rezultatus. Asfaltuotų rekreacinių takų planavimas su aiškiai išskirtomis pėsčiųjų ir dviratininkų zonomis rodo, jog supratimo apie kokybišką dviračių taką netrūksta, tačiau kuomet planavimas susijęs su dviračių infrastruktūros plėtra esamos automobilių ir pėsčiųjų infrastruktūros sąskaita, susiduriama su problemomis ir politinės valios nebuvimu. Dviračių interesas yra visų interesas, todėl neskiriant atskiros kokybiškos eismo juostos dviratininkams sukuriama konfliktas su kitomis eismo dalyvių grupėmis. Dviratininkai kaltinami nerausmingu elgesiu, o pastarieji keisnoja surogatinių takų sistemą.

Praejusiais metais teko dalyvauti susitikime su JAV valstijų politikais ir urbanistinės plėtros departamentų vadovais, atvykusiais į Kopenhagą pasisemti vietinės dviračių kultūros gerosios patirties, kurią galėtų pritaikyti už Atlanto. Didžiausias šių pareigūnų rūpestis buvo susijęs su drausmingų dviratininkų gražinimu į gatves. Tačiau geroji patirtis, tinkanti ir Klaipėdai, teigia, kad nėra blogų dviratininkų, pėsčiųjų ar automobilių vairuotojų, yra tik blogai suplanuota infrastruktūra. Nuogaštavimai, kad nėra pakankamai dviratininkų, kuriuos kurti naują kokybę taipogi neturi pagrindo, nes tik dviračių tinklo pavertimas greičiausiai, patogiausiai ir saugiu susisiekimu būdu projektuojant tinkamą infrastruktūrą pritraukia naujus jo vartotojus.

Pastarasis pavyzdys svarbus tuo atžvilgiu, kad sprendžiantys JAV pareigūnai jau pradėjo suprasti dviračių kultūros svarbą gyvybingam miesto vyksmui ir nieko neišradinėdami pasinaudoja jau egzistuojančia geriausia patirtimi. Nebūtina pradėti dviračių tinklo pertvarko komandiruotėmis į Kopenhagą, Amsterdamą ar kitus Europos dviračiams draugiškus didmiesčius, pradžiai pakanka sėsti ant dviračių ir apvažiuoti esamas gatves ir takus, siekiant geriau pajusti miesto ritmą ir suvokti, kad dviratis – kur kas daugiau nei savaitgalio priemonė nuvažiuoti prie jūros.

Kopenhagos specialistai paskaičiavo, kad miestas netenka 32 lietuviškų centų nuo kiekvieno automobilio nuvažiuoto kilometro. Dviračiu nuvažiuotas kilometras sugeneruoja 57 centus grynojo pelno. Kuras, kamščiuose prarandamas laikas, nelaimingi atsitikimai, menkas fizinis aktyvumas, įtampa, sveikata, oro kokybė – tai tiesioginiai kriterijai tuštinantys miesto biudžetą. Be to pėstieji ir dviratininkai kur kas mobilesni ir daugiau išleidžiantys pirkėjai, kuriuos traukia, priešingai nei Klaipėdos senamiesčio verslininkai linkę manyti, ne galimybė patogiai prie kavinės priparkuoti automobilį, o turiningai ir be streso praleisti laisvalaikį kokybiškoje nemotorizuoto eismo, rekreacinio pobūdžio miesto viešojoje erdvėje. Tokių pėstiesiems ir dviratininkams draugiškų viešųjų miesto rekreacinių erdvių plėtrai turėtų būti skiriamas dėmesys. Net 80 procentų visų apsipirkimo išvykų Kopenhagoje sudaro kelionės dviračiu, pėsčiomis arba viešuoju transportu ir tik 20 procentų automobiliu. Ne pragmatiškas senamiesčio vertimas intensyvaus eismo ir parkavimo zona, o visiška priešybė gali padidinti lankytojų srautus.

Mobilūs takai – infrastruktūros poreikio tyrimas

Miestams diegiantiems naują dviračių infrastruktūrą itin svarbūs išankstinės analizės demonstruojančios dviračių takų poreikį, jų tipo parinikimą bei kitus parametrus svarbius priimant sprendimus, kurie gali ir nepasiteisinti. Tokiems tyrimams ir vertinimams gali pasitarnauti mobilių, pagal poreikį surenkamų laikinų dviračių takų sistemos. Danijoje sukurtas Bikway dviračių

takas, atkartoja ir suteikia galimybę išmėginti bei pajusti Kopenhagos pakeltų takų infrastruktūros specifiką bei tinkamumą.

Plytelės, iš kurių montuojamas takas pagamintos iš perdirbamų medžiagų, padengtos antislidimine danga, yra atsparios atmosferos bei aukštų apkrovų poveikiui. Takas gali būti surenkamas ir ant nelygaus paviršiaus.

Pilotinių tyrimų metu, siekiama įtraukti visuomenę ir valdžios atstovus į naujojo, laikino dviračių tako surinkimo kūrybines dirbtuves, kad jau nuo pačios eksperimento pradžios kiekvienas pajustų esąs neatsiejama savojo miesto progreso dalimi. Sumontuotas takas paliekamas 3-6 mėnesių laikotarpiui, kurio metu stebimi srautų pokyčiai, naudotojų elgsena, atliekami visuomenės nuomonės tyrimai bei rezultate priimamas sprendimas dėl nuolatinio tako tipo pasirinkimo.

Tokie laikini ir visuomenę įtraukiantys sprendimai padeda kurti atviresnę įvairioms nuomonėms platformą, kurios rezultatais galima naudotis priimant permanentinius sprendimus.

Dviračių kultūros stiprinimas miestuose teigiamai veikia tiek jų ekonomiką, tiek gyventojų įpročius ir įvairias jų gyvenimo sritis bei sukuria teigiamą miesto įvaizdį. Poreikių tyrimai, bendros idėjos kūrimas ir strateginis jos įgyvendinimas demonstruojant tvirtą politinę valią sukuria prielaidas kokybiškai miesto plėtrai. Klaipėdos ir Kopenhagos dviračių takų infrastruktūros palyginimas pademonstruoja abiejų miestų panašumus ir Klaipėdos dviračių kultūros potencialą.

Valdas Jencius

Urban health is related to the bicycle

The author reflects on the situation of cycling culture in Copenhagen as a catalyst for sustainable urban living, which has a profound effect on the society in general. Copenhagen aims at raising the level of daily commutes by bicycle to 50 percent by the year 2025 thus strengthening its image as the most cycling friendly city in the world.

A brief report is provided about the strengths of Copenhagen's cycling infrastructure describing its quantitative characteristics and most important street furniture used.

Valdas provides a quick analysis of how cycling culture affects the habits of our society by describing the relationships between cyclists and car users based on Copenhagen's experience.

Klaipėda is described as a future cycling city based on a summary of the strengths and weaknesses of its structure and topography.

Valerija Lebedeva, www.kulturpolis.lt

Paroda „Klaipėdos architektūra 2013“: architektai - vertėjai, o ne diktatoriai

Architektų darbai kuriami ilgam, tačiau tai neturi riboti kūrybiško požiūrio į kasdienybę: paskatinti šios minties, Lietuvos architektų sąjungos Klaipėdos apskrities organizacijos (LASKAO) nariai, antruosius metus Klaipėdos kultūrų komunikacijų centro Parodų rūmuose surengę uostamiesčio architektūros parodą, griebsi atraktyvių priemonių, kurios, tikimasi, taps vis populiareesnės ir įgyvendinant praktinius projektavimo uždavinius.

Šių metų parodoje galima pamatyti Klaipėdai skirtus ir klaipėdiečių architektų sukurtus darbus – nuo studentų projektų pavyzdžių iki jau realizuotų profesionalų sumanymų.

Beje, kelis iš jų galima apžiūrėti ir trimačiu pavidalu: kuratoriams Vaidotui Dapkevičiui bei Gerdai Antanaitytei pasitelkus pridėtinės realybės technologiją bei perkėlus statinius iš brėžinių į virtualią aplinką, lankytojas gali juos apžiūrėti išmaniojo telefono arba planšetės ekrane.

„Brėžinius skaito nedaugelis – tai technikos kalba, kurios nemokėdamas sunkiai įsivaizduosi pastato tūrį ar vidaus patalpų planą. Tačiau architektai stato ne paminklus sau, bet namus, viešosios paskirties pastatus ir kitokius objektus, skirtus žmonėms. Tad pasiteisinimas, neva šie nesupranta, čia visiškai netinka. Architektas turi būti vertėjas, o ne diktatorius. Tik tuomet jo mintys ir siūlymai gali paskatinti visuomenės susidomėjimą – o būtent jo šia paroda ir siekiame“, – įsitikinusi architektė G. Antanaitytė, specialiai šiam renginiui drauge su broliu Arnu sukūrusi virtualiuosius modelius.

Papildomas matmuo

V.L.: Gerda, kas paskatino domėtis interaktyviuoju dizainu?

G. Antanaitytė (G.A.): Baigusi architektūros studijas Vilniuje, metus dirbau architektų biure. Tuomet pamaniau, kad sulig čia mano mokymasis neturėtų baigtis. Kompiuterinės programos ir skaitmeninės technologijos domino jau seniau, o „kompiuterio name“ virsmas „namu-kompiuteriu“ nepraslysta pro akis: technologijos tampa nebe mūsų aplinkos dalimi, bet pačia aplinka.

Panorau nuodugniau panagrinėti šią sritį ir susidomėjau Barselonos architektūros mokyklos interaktyviojo dizaino magistro studijų programa. Čia tema buvo pristatoma įvairiais rakursais: nuo filosofinių ir konceptualių klausimų iki programavimo kalbos bei kitų įrankių praktiniam darbui pažinimo.

Susižavėjau ir neklydau – naujos žinios gerokai mane praturtino, pasijutau laisvesnė rinkdamasi išraiškos priemones. Architekto kasdienybė neatsiejama nuo bendravimo su derinančiomis institucijomis, įvairių formalumų, o čia tereikėjo kompiuterio ir idėjos.

Man grįžus į Klaipėdą, kaip tik vyko buvusių karinių objektų teritorijų Smiltynėje pritaikymo rekreacinėms reikmėms detaliojo plano rengimo konkursas. Situacija čia gana keblė – Smiltynė yra apsaugos zonoje, drastiškas aplinkos keitimas ir statybos čia negalimos. Ruošdamiesi konkursui, su kolegomis nagrinėjome, kaip praeityje atrodė vadinamieji bunkeriai ir pabūklai ant jų.

Pamaniau, kad tai labai įdomu ir turėtų būti viešai prieinama, bet kaip tai padaryti? Nuvalyti per pusę amžiaus apsamanojusius statinius ir sumontuoti

butaforinius pabūklus? Vietoje to pasiūliau virtualų žemėlapi, kuris leistų pateikti įvairią informaciją, taip pat – ir vaizdinę, neįsiterpiančią į gamtą.

V.L.: Naujosios žinios – dingstis žvalgytis po platesnį veiklos lauką?

G.A.: Architekto profesijos įgūdžių paleisti nenorėčiau. Tačiau drauge labai džiaugiuosi interaktyviojo dizaino galimybėmis, ypač – kuriant įvairius socialinius projektus.

Savo magistro studijų baigiamajame darbe susiejau abi sritis. Nagrinėjau žmogaus ausiai negirdimus, tačiau jo savijautą, miego, širdies ritmą veikiančius miesto garsus, kuriamus įvairių įrenginių. Didžiuliais stetoskopais tapo Barselonos Poblenou rajono kaminai, kadaise tarnavę pagal paskirtį, o šiandien, įvykus kvartalo konversijai, likę praėjusio laikmečio simboliais. Pritaikiau technologinį sprendimą ir priėjęs prie jų su išmaniuoju telefonu galėjai išgirsti žemų dažnių skambesį.

Pradėjus rengtis parodai, man padėjo brolis – jis programuotojas. Beje, šitaip bendradarbiaudami sukūrėme ir savo prekinį ženklą Nestebuklas.lt – norime teikti išplėstinės realybės taikomąsias paslaugas. Parodos eksponatams pristatyti sukūrėme pastatų trimačius modelius, kuriuos reikia programos pagalba „priklijuoti“ prie plokščio paveiksluko. Daugiausia laiko atėmė derinimas su įvairių formatų, rezoliucijų išmaniaisiais įrenginiais – programavimas nemėgsta improvizacijų.

Prie eksponatų pridėjome ir atvirukus, kuriuos galima pasiimti ir išsiųsti draugui, šitaip skleidžiant žinią apie uostamiesčio architektų veiklą, Klaipėdoje įsikūrusius jų biurus. Aktoriai, dailininkai, muzikantai – visuomenei žinomi veidai ir vardai, tuo metu daugelis architektų sukasi savoje bendruomenėje, nors jų kūriniai – vienas iš arčiausiai žmogaus esančių dalykų.

Istorijai ir dabarčiai

V.L.: Vaidotai, ką manai apie išplėstinės realybės technologijos taikymo galimybes?

Vaidotas Dapkevičius (V. D.): Pasiūlėmė Gerdai pasidalyti žiniomis su naujojo Vilniaus dailės akademijos Klaipėdos fakulteto studentais. Manau, tai labai perspektyvi ir įdomi studijų sritis – būtų galima išplėtoti visą podiplominių studijų programą, kuri būtų aktuali daugeliui jau dirbančių architektų bei dizainerių.

Be to, tokio tipo technologiniai sprendimai yra lengvai pritaikomi praktiškai ir labai reikalingi. Štai, pavyzdžiui, Klaipėdos miesto savivaldybė priėmė sprendimą įamžinti amžinybėn išėjusių architektų atminimą prie jų suprojektuotų pastatų – rudenio pabaigoje bus skelbiamas konkursas idėjai parinkti. Atminimo lentos – ne tik ganėtinais pabodės, bet ir, šių dienų masteliais vertinant, visiškai netalpus būdas: informacijos apie kiekvieną kūrėją yra labai daug, tačiau į lentelę tiek nesudėsi. Išplėstinės realybės technologija šiuo atveju galėtų suteikti naujų galimybių.

Kita vertus, Klaipėdoje nesiek diskutuota apie Skulptūrų parko istorijos įamžinimą. Problema – ši erdvė akivaizdžiai perkrauta įvairių ženklų ir kontekstų: vieniems tai – buvusios kapinės, kitiems – jauki erdvė pasivaikščioti, tretiems – meno ekspozicija po atviru dangumi.

Užuot prasmingai papildę vieni kitus, visi šie kontekstai kol kas susilieja į vizualinį triukšmą. Kaip padaryti, kad žmonės būtų sutaukyti ir patenkinti, o sukaupta informacija ne tik nedingtu, bet ir galėtų būti nuolat pildoma? Tradiciniai informaciniai skydai arba lentelės jau atgyveno, o elektroninis gidas

galėtų išgelbėti situaciją.

G. A.: Dalis informacijos galėtų būti pristatoma vizualiuoju pavidalu, dalis – garsiniu. Tai daug įtaigiau nei vien tekstas, kuris kartą perskaitytas užsimiršta. Kalbėtume apie unikalios parko patirties sukūrimą.

V. D.: Dar vieną taikymo galimybę atveria miesto daubiabučių kompleksinio modernizavimo metodika, kurią šiuo metu rengia Vilniaus dailės akademijos Urbanistikos, architektūros ir dizaino institutas (UADI). Vienas iš darbo grupės narių iškėlė mintį, kad skirtingi vizualiųjų sprendimų variantai galėtų būti sukelti į aplikacijas. Jų pagalba tai galėtų būti apžiūrėti per „Google“ akinius ar kitus išmaniuosius įrenginius vaikščiodamas tarp konkrečių pastatų ir įvertinti, pasirinkti savo aplinkos modernizavimo estetinį sprendimą.

Paroda – erdvė pristatyti ir klausti

V.L.: Šiųmetė architektūros paroda aprėpia tiek studentų projektus, tiek konkursinius profesionalų darbus, tiek realizacijas. Naivu būtų tikėtis, kad nedideliame mieste kasmet būtų galima pristatyti po keliolika didelių įgyvendintų projektų, tačiau vis dėlto – kiek dabartinė situacija yra atvira architektūrai kūrybai?

V. D.: Parodos tikslas – išeiti į visuomenę. Tradiciškai šie architektų veiklos pristatymai buvo įgyvendinami tomis pačiomis priemonėmis, kuriomis architektai bendrauja tarpusavyje. Jos profesionalios, tinka sprendimams priimti, bet visuomenei yra pabodusios ir nelabai suprantamos. Ieškodami kitokių išraiškos formų, drauge norime paskatinti ir kolegas pasitempti, pažvelgti į įprastą darbo dalį kūrybiškiau, pagalvoti apie įdomesnes vizualizacijas, pastatų modelius, lavinti erdvės suvokimą.

Klaipėdoje architektūros realizacijų bei planuojamų įgyvendinti projektų ištis nėra tiek daug, kad būtų galima kartą per metus parengti visą parodą vien iš šių dviejų teminių blokų, tad natūraliai ieškai, kuo juos papildyti. Šitaip buvo įtraukti ir Klaipėdoje vykusių konkursų dalyvių projektai ir klaipeidiečių architektų projektai, nuskynę laurus kitur.

Tai, žinoma, yra proga nagrinėti įvairius klausimus: galbūt klaipeidiečiai, dalyvaudami konkursuose kituose miestuose ar šalyse, drąsiau reiškia kūrybines mintis? Kodėl taip yra? Kodėl kitur jų pastatai atpažįstami ir įdomūs, o čia – nerealizuojami?

Studentų darbų, skirtų aktualiajai Klaipėdos architektūrai ir dalyvaujančių LASKAO ir „Ergolain“ įsteigtos stipendijos konkurse, sudėtinga būtų nepristatyti – daugelis jų labai įdomūs, galintys tapti atspirties tašku diskutuojant apie įvairių reikšmingų uostamiesčio urbanistinių erdvių ir objektų ateitį, kurią kol kas gvildeno tik detalūs planai arba susitarimų lozungai.

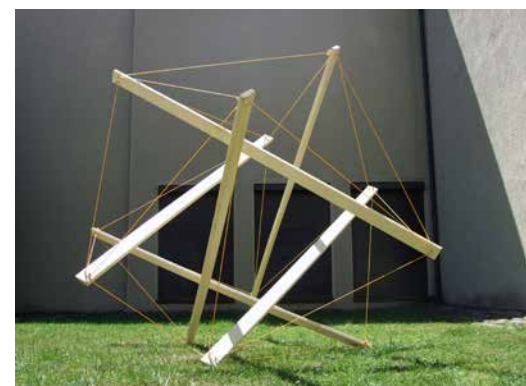
Studentai išmėgina miestą, o miestas – juos: praėjusių metų stipendijos konkurso laureatė Laima Čijunskaitė sulaukė pasiūlymo dirbti Klaipėdoje, A405 architektų biure. Šitaip galime pritraukti į Klaipėdą jaunų žmonių. Per pastaruosius trejus metus prie LASKAO prisijungė 12-a jaunų architektų – šiuo atžvilgiu gerokai lenkiame Kauną ir nedaug atsiliekame nuo Vilniaus.

Džiugina ir narių aktyvumas: „Klaipėdos architektūros 2013“ renginių cikle – per dešimt įvairių renginių, kurių kiekvienas turi savo kuratorių, o intelektualiasias pramogas liepos 1-ąją vainikuos tradicinė Architektų dienos šventė. Manau, šis ciklas tiek rengėjams, tiek visuomenei yra puiki proga prisiminti, jog architektas – ne vien griežtas ekspertas, bet ir kūrėjas bei menininkas, kuriantis miesto paveikslą ir ieškantis dialogo su mieste esančiu žmogumi.

Paroda „Klaipėdos architektūra 2013“

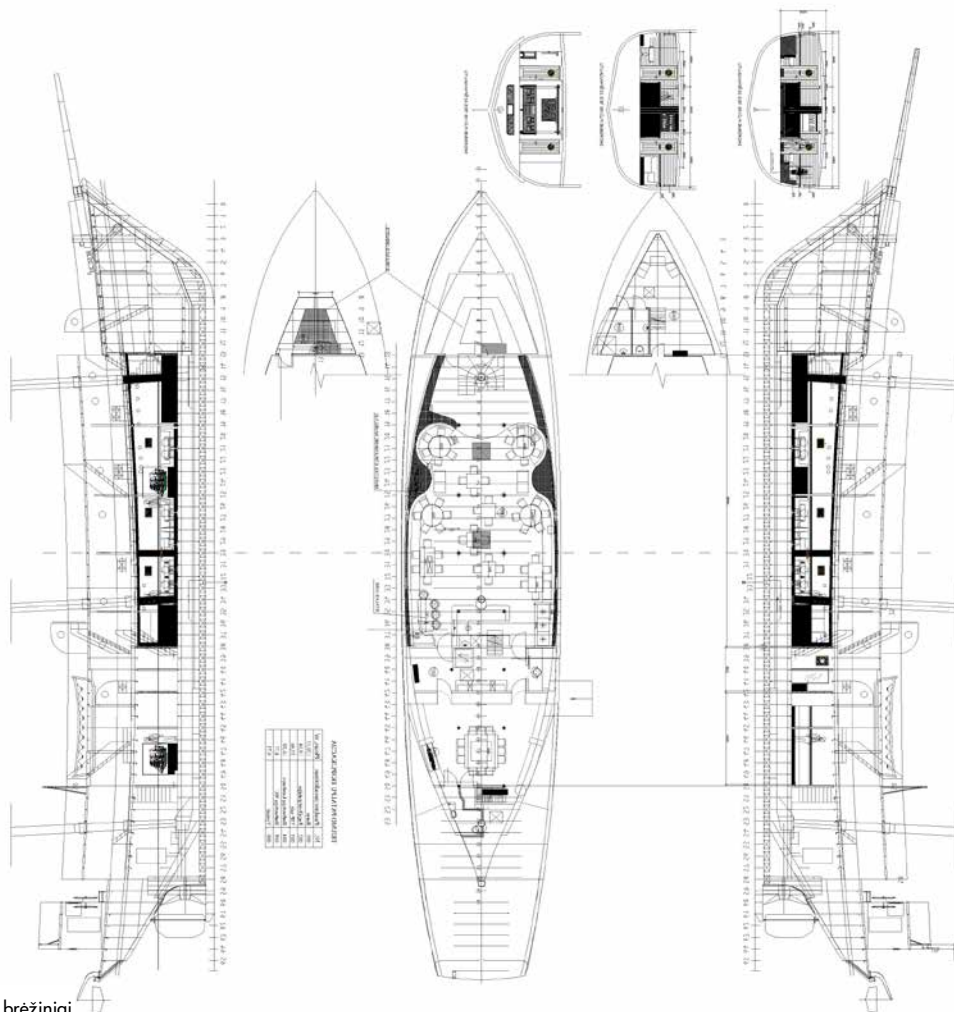
Paroda „Klaipėdos architektūra 2012“

Klaipėdos jūrinio miesto simbolio burlaivio-barkentinės „Meridianas“ kapitalinis remontas-rekonstrukcija

Objekto adresas / **Address** : Tiltų g. 1, Klaipėda
 Architektai / **Architects** : Henrikas Mališauskas, Dainora Abelkienė,
 Aida Mikutytė-Bernickienė
 Konstruktorius / **Engineer** : Henrikas Mališauskas
 Projektavimo firma / **Office** : D. Abelkienės projektavimo firma
 Užsakovas / **Client** : Klaipėdos jūrinio miesto simbolio burlaivio-barkentinės
 „Meridianas“ paramos fondas
 Statytojas / **Contractor** : „Klaipėdos laivų remontas“, „Indigo statyba“

Laivo ilgis su bugšpritu / **Ship length** : 51.7 m
 Denio ilgis / **Deck length** : 43.57 m
 Denio plotis / **Deck width** : 8.75 m
 Borto aukštis / **Broadside** : 3.9 m
 Grimzlė / **Draught** : 3.45 m
 Triumų tūris / **Hold volume** : 525 m³
 Burių plotas / **Sail area** : 840 m²

Laivo brėžiniai

2012 metais buvę fondo „Meridianas“ valdytojai paskelbė apie planus nuskandinti burlaivį-barkentiną „Meridianą“, nes nebeturėjo finansinių galimybių prižiūrėti laivą. Atsiradus naujiems valdytojams laivas tais pačiais metais ištemptas dokuoti į akcinę bendrovę „Klaipėdos laivų remontas“. 2013 metais baigtas korpuso remontas. Laivas sugrąžintas į krantinę. Tęšiami vidaus ir likę eksterjero apdailos darbai.

Remonto-rekonstrukcijos projekto koncepcija ir pagrindinė idėja - maksimaliai išsaugoti likusias laivo senąsias konstrukcijas: naudojamas specialus medinių špangautų sutvirtinimas cheminėmis medžiagomis pagal naujausias medienos restauravimo technologijas, senasis metalas pritaikomas antstatų rekonstrukcijai - protezavimui, panaudoti senieji metaliniai stiebai, iliuminatoriai, šturvalai. Siekiama kuo tiksliau atkurti laivo eksterjerą pagal senuosius suomiškus planus, maksimaliai eksponuoti senąsias laivo konstrukcijų dalis edukacinėje ekspozicijoje laive ir „Meridiano“ krantinėje: medinių stiebų liekanos, stiebų lizdai, velenas, metalinės kniedės, vynys.

Baigus remonto-rekonstrukcijos darbus, bus įrengtas retoranas, pažintinė ekspozicija apie laivą, atkurtos vairinės detalės.

Proceso nuotraukos

In 2012 the former manager of „Meridianas“ fund announced about the plans of sinking the sailboat „Meridianas“, because of a lack of financial opportunities to look after the ship. After the appearance of the new owners the ship was towed to the docks of „Klaipėdos laivų remontas“ the same year. In 2013 the repairs on the ships hull were finished. The ship returned to its quay with the finishing works on the interior and exterior resuming on the spot.

The repair – reconstruction project concept and the main idea was to preserve as much of the remaining original construction as possible by using modern wood preserving techniques, the old metal reused for the reconstruction of the superstructure, the use of old masts, illuminators and the helm. The interior is restored using original Finnish plans. The old inventory of the ship will be exhibited in special exhibitions on board the ship and on the shore.

A restaurant, educational exhibition about the ship and restored brass fittings will enliven the ship.

Konkursas / Competition 03.06	Įvyko Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos organizuoto Dangės upės pakrantės iki Joniškės ir Liepų gatvių, Klaipėdoje, detaliojo plano parengimo atviras projekto konkurso viešas aptarimas	Irklavimas / Rowing 06.30	Įvyko antrosios architektų akademinio irklavimo varžybos Danės upėje. Varžybos organizuotos kartu su Klaipėdos irklavimo meistrų klubu „Danės yriai”
Premija / Premija 03.27	Vladas Balsys tapo nugalėtoju dešimtojo tarptautinio kasmetinio architektūros ir dizaino festivalio-konkurso „Eurazijos premija 2012”, rengiamo Jekaterinburgo mieste, nominacijoje „Gyvenamųjų namų architektūra“.	Stipendija / Scholarship 07.01	Architektūros studentams įteikta LASKAO ir Ergolain stipendija
Konkursas / Competition 04.16	Įvyko Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos organizuoto Buvusių karinių objektų pajūryje pritaikymo rekreacinėms reikmėms, Klaipėdoje, detaliųjų planų parengimo projektų konkurso viešas aptarimas	Paroda / Exhibition 08.20	Klaipėdos architektų sąjungos patalpose įvyko architekto - skulptoriaus Adomo Skiežgelo darbų paroda.
Rezoliucija / Resolution 04.19	Visuotinis LASKAO narių susirinkimas Klaipėdos apskrities savivaldybių merams pateikė rezoliuciją „Dėl miestams svarbių objektų architektūrinių projektų rengimo ir svarstymo”	Studijos / Studies 09.01	Vilniaus Dailės akademijos Klaipėdos fakultete startuoja Architektūros studijų programa.
Dizaino Savaitė / Design week 04.30	04.30 – 05.12 Klaipėdoje vyko dizaino savaitės renginiai, kuriuose tradiciškai dalyvauja architektai	Renginys / Event 09.06	Nidoje įvyko tradicinis Architekto Algimanto Zavišos labdaros ir paramos fondo renginys.
Konkursas / Competition 05.07	Įvyko Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos organizuoto Medelyno gyvenamojo rajono teritorijos, Klaipėdoje, detaliojo plano parengimo projekto konkurso viešas aptarimas	Prizas / Prize 09.07	Išrinktas architekto Algimanto Zavišos labdaros ir paramos fondo konkuro geriausias 2012 m. rekracinės architektūros objektas. Juo tapo Šarūno Kiaunės projektavimo firmos sukurtas apžvalgos ratas Zarasuose.
Apklausa / Survey 05.13	Architektų apklausa dėl Klaipėdos atgimimo aikštės vystymo perspektyvų	Kūrybinės Dirbtuvės / Workshop 09.27 -28	Atgimimo aikštėje įvyko Senojo turgaus ir aplinkinių teritorijų kūrybinės dirbtuvės.
Paroda / Exhibition 06.14	Klaipėdos kultūrų komunikacijų centro parodų rūmuose surengta naujo formato paroda Klaipėdos architektūra 2012	Konkursas / Competition 10.31	Šilutėje įvyko Lietuvos architektų sąjungos Klaipėdos apskirties organizacijos rengtas kartu su Šilutės rajono savivaldybės administracija rengtas Šilokarčemos kvartalo architektūrinės-urbanistinės idėjos konkursas.
Konferencija / Conference 06.28	Vilniaus dailės akademijos Urbanistikos, architektūros ir dizaino instituto (UADI) konferencija „Urbanistinės kaitos žemėlapiai: miestas, kultūra, visuomenė“	Turgaus naktis / Old market night 12.05	Klaipėdos senamiesčio turgaus naktis ir Senojo turgaus kūrybinių dirbtuvių rezultatų pristatymas.
		Parodos / Exhibitions 12.06	Klaipėdos architektų sąjungos patalpose buvo pristatytos fotografijų parodos „Leningrado modernizmas. Žvilgsnis iš XXI amžiaus“ ir Vilniaus modernizmui skirta paroda „GAL“

Leidėjai / **Publishers**

KLAIPĖDOS
MIESTO
SAVIVALDYBĖ

Leidinį iš dalies finansuoja / **Publication part funded by**

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

Partneriai / **Partners**

KLAIPĖDOS
KULTŪRŲ
KOMUNIKACIJŲ
CENTRAS

NESTLE UKLAS

Rėmėjai / **Sponsors**

ROCKWOOL
NEDEGI IZOLIACIJA

KNAUF